

22 oktober 2010

ADVOCATENBLAD 14

Toon Huydecoper
en Ruth van Andel
namens commissie

ADIEU LOKALE ORDES

*Advocaten
merken veel van
tijdsdruk rechters*

*Voorlopige hechtenis
vaak gebaseerd op
gebrekkige standaard-
redenering*

*Nieuwe regeling
griffierecht: gevaar
van niet-ontvankelijk-
heid en incassorisico*

Vlakbij

Iedereen droomt. Van een grote wereldreis. Of het kopen van een boot, om maar wat te noemen. Maar hiervoor dienen de financiën wel toereikend te zijn. Ook als u gestopt bent met werken. Hoe u een stevig pensioen opbouwt zonder nu al diep in de buidel te hoeven tasten? Niehoff Werning & Kooij heeft het antwoord op die vraag. Wij zijn thuis in de advocatuur. En kunnen u dus adviseren op maat. Toegesneden op uw persoonlijke situatie en wensen. Uw dromen zijn dichterbij dan u denkt. Wilt u weten wat er in uw situatie mogelijk is? Neem dan contact met ons op.

Pensioen? Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij is vlakbij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Omslagartikel

De Commissie bestuurlijke vernieuwing zet niet de hele **organisatiestructuur van de Orde** op zijn kop. Wel stelt ze voor de lokale ordes om te vormen tot lokale afdelingen van de ene landelijke Orde. En het College van Afgevaardigden zou in aantal leden moeten worden gehalveerd en representatiever samengesteld.

511
.....

Actualiteiten

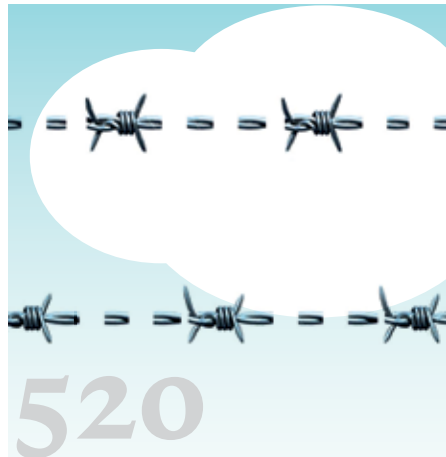
De **uitbreiding** van de **meldingsplicht** bij ongebruikelijke transacties dreigt van advocaten een verlengstuk van justitie te maken.

508
.....

Actualiteiten

De nieuwe regeling van **griffierechten** kunnen leiden tot niet-ontvankelijkheid en incassorisico's. En die lagere drempel?

Strafrecht

Veel rechters baseren de **voorlopige hechtenis** op gebrekkige standaardredeneringen. Dit is in strijd met Europese jurisprudentie, met de onschuldpresumptie en met het stelsel van de wet. Rosa van Zijl houdt de redeneringen tegen het licht.

528
.....

Burgelijk proces

Advocaat en jonge doctor Richard **Verkijk** vreest meer wanordelijkheden en **oneerlijke processen** bij verhoging van de **competentiegrens**.

530
.....

Kroniek

In de **Kroniek fiscaal personen- en familierecht** de belangrijkste wijzigingen in de fiscale regelgeving.

Rechtspraak

Rechters in Nederland hebben **structureel te weinig tijd**. Sommigen gaan overwerken om het te kunnen bolwerken. 'Want het is je beroepseer kwalitatief goed werk af te leveren', zegt een raadsheer. Wat merken advocaten van die tijdsdruk?

541
.....

Opinie

Veel polisvoorwaarden van **rechtsbijstandverzekeringen** beperken de **vrije advocaatkeuze** en dat ze in strijd zijn met de wet.

544
.....

Kantoorartikelen

Vergt een **toevoegingspraktijk** een andere **bedrijfsvoering** dan een commerciële praktijk? Niet echt.

Verder...

In Kort nieuws onder andere: dragen van baret leidt tot klacht 504 » De deken over de risico-regel-reflex 505 » Columnist Veenendaal over politiek correcte clichés van de redactie 507 » Advocaten kritisch over regeerakkoord 512 » Rechter schrijft terug over feedback 547 » Stijging aantal wrakingsverzoeken 509 » Kijken in de ziel van strafrechtadvocaten 510

Omslagfoto:
Emilie Hudig

Personeelsadvertenties in dit nummer op p. 558

Colofon

90e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie
mr. L. Bakers
mr. K. A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M. R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C. C. Oberman
mr. G. J. van Oosten
mr. M. A. R. C. Padberg
mr. L. H. Rammeloo
mr. drs. Th. C. van Schagen
mr. P. H. E. Voûte

Eindredactie
Linus Hesselink

Redactionele bijdragen
Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie:
Linus Hesselink,
070-378 98 36,
070-335 35 74
Het schrijven van redactionele bijdragen levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers
Lucinda Jones (uitgever)
Sandra Kroon (directeur
BU Legal & Tax)

Beeldredactie
Charlotte Helmer

Journalistische redactie
Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis, Trudeke Sillevs Smitt

Vormgeving
Dimdim, Den Haag

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk
Senefelder Misse,
Doetinchem

Digitaal archief
Advocatenblad sinds 1996
www.advocatenorde.nl,
voor houders van het
(gratis) Balienetcertificaat

Advertenties
www.bereikdejurist.nl

Veerle Sanderink,
accountmanager
v.sanderink@sdu.nl,
Tel. 070-378 03 50 of
06-229 480 84
Inzendtermijn:
afl. 15: 29 oktober 2010
afl. 16: 19 november 2010

Abonnementen
Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen
€ 222,60 per jaarabon-

nement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50% korting, losse nummers: € 31,80 (incl btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Nederlandse
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Chatten met je Salduz-advocaat

Stress bij aanrijden, wachten op de advocaat voor aanvang van het verhoor: advocatuur noch politiek is sinds 1 april erg te spreken over de praktische uitwerking van het Salduz-arrest. Een mogelijke oplossing is om het Salduz-consult via telehoren te laten plaatsvinden. Een experiment daartoe gaat volgende maand van start in Rotterdam. Advocaten zullen tijdens spitsuren via een videoverbinding contact leggen met

verdachten op één van de acht andere districtskantoren. Het idee komt van dezelfde werkgroep die eerder de pilot 'advocaat op het politiebureau' voorbereidde. 'We konden veel sneller werken omdat de advocaat er al wás,' zegt Hans Blaauw, Hoofd Opsporing District Oost in Rotterdam. Of het de kwaliteit van de rechtshulp bevordert, moet blijken, zegt de Rotterdamse advocaat John Crepin, tevens lid van de

werkgroep. 'Kun je vertrouwen opbouwen als je zo ver weg zit? Zal de verdachte vrijuit durven spreken? We moeten nu al vaak uitleggen dat we onafhankelijk zijn, en niet bij de politie horen.' In principe komen alle zaken behalve zeden- en levensdelicten in aanmerking. Ook minderjarigen. Blaauw: 'Voordeel is dat ze niet langer dan nodig vastzitten, omdat piketdienst niet na acht uur 's avonds werkt.'

Een beter milieu begint bij een wet

De Rechtspraak heeft elf milieukamers ingericht in verband met de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) op 1 oktober. Deze milieukamers vallen onder de sectoren bestuursrecht van de rechtbanken Alkmaar, Amsterdam, Arnhem, Assen, Breda, Den Haag, Den Bosch, Maastricht, Rotterdam, Utrecht en Zwolle. Met de Wabo is één nieuwe omgevingsvergunning ingevoerd; deze bundelt zaken zoals slopen, bouwen, wonen, kappen en indirecte lozingen.

Claimmogelijkheden in UK beperkt

De Britse regering gaat de 'no win, no fee'-advocatuur beperkingen opleggen. Zo kunnen politieagenten en ambulancebroeders voortaan niet meer worden aangeklaagd als er iets misgaat terwijl ze hun vak uitoefenen. Ook scholen zullen 'claimproof' zijn wanneer er tijdens schoolreisjes ongelukken gebeuren, tenzij de nalatigheid extreem is. Tevens zullen

partijen in beide gevallen in een letselschadezaak voortaan hun eigen advocaten moeten betalen en zal de 'success fee' niet meer hoger zijn dan 25% van de schadevergoeding. Nu is het zo dat de verliezende partij alle kosten betaalt, inclusief een 'success fee' die soms vier keer zo hoog is als de schadevergoeding.

De voorstellen komen van ex-minister David Young die

in opdracht van de regering onderzoek heeft gedaan naar de claimcultuur, omdat angst voor claims het openbare leven zou verstikken. Het Adam Smith Institute, een denktank, heeft voorgesteld om geen rechtshulp meer te verlenen in letselschadezaken, een idee waar de minister van Justitie zich over zal buigen.

(Patrick van IJzendoorn)

Van Veggel speelt: Adres onbekend

'Wie is toch die Hitler?' vraagt de Amerikaans joodse galeriehouder Max aan zijn vriend en compagnon Martin. In 1932 is de Duitse Martin teruggekeerd naar zijn vaderland, waar hij de opkomst van het naziregime meemaakt. De gezworen vriendschap van Max en Martin blijkt niet bestand tegen de politieke ontwikkelingen en er volgt verraad. *Adres onbekend* is een toneelbewerking van de gelijknamige novelle van de Amerikaanse schrijfster Katherine Kressmann Taylor uit 1939. Acteur Huib Rooymans (Max) en de Amster-

damse oud-deken Hans van Veggel (Martin) verwoorden in het stuk de dilemma's van de keuze tussen principes en opportunisme. De voorstelling lijkt actueel, maar dat is toeval, zegt Van Veggel. 'Het stuk gaat over vriendschap en verraad, en ook een beetje over bruinhemden die uit de goot komen. Maar ook nu is er politieke onrust en kun je je afvragen: waarom lopen mensen achter een leider aan? Waarom doen ze dat? Je ziet gaandeweg dat mensen uit elkaar groeien, maar je blijft hopen dat het goed komt.' *(Tatiana Scheltema)*

Foto: Roy Beusker

Baret leidt tot klacht

De baret van de Amsterdamse advocaat H. Loonstein leidde verleden week tot een aanvaring tussen hem en zijn collega B.H. Niemann, zo berichtte het *Reformatorisch Dagblad*. Niemann koppelde de baret aan Loonsteins Joodse achtergrond en vroeg hem zijn baret af te doen. Loonstein: 'Ik heb dit nog nooit meegemaakt in de dertig jaar dat ik advocaat ben.'

Niemann wilde niet reageren, omdat Loonstein inmiddels een klacht tegen hem heeft ingediend. (MkM)

België worstelt met 'Salduz'

Verleden week heeft de Belgische senaat een dag vergaderd over de gevolgen die de uitspraak van het Europese mensenrechtenhof in de zaak-Salduz moet hebben. Volgens die uitspraak heeft een verdachte recht op rechtsbijstand tijdens het politieverhoor. In de praktijk is dat lastig, blijkt uit een notitie van de Belgische minister van Justitie. Want waar haal je zo snel een advocaat en/of tolk vandaan? In België moet dat binnen 24 uur, want daarna verloopt het arrestatiebevel. Omdat het voor de onderzoeksrechter moeilijk blijkt de hechtenis binnen

een etmaal te verlengen, pleit het College van P-G's er voor dat de hechtenis zonder een gemotiveerd bevel van de onderzoeksrechter kan worden verlengd tot 48 uur. Scheidend minister van Justitie Stefaan de Clerck stelt voor dat de politie tegen alle opgepakte verdachten zegt dat ze het recht hebben om te zwijgen en voor welk soort feiten ze worden verhoord. De verdachten zouden binnen twee uur na hun arrestatie overleggen met hun advocaat en dat verhoor zou maximaal dertig minuten mogen duren.

(Lex van Almelo)

Alles op Rechtspraak.nl?

Moeten alle uitspraken op rechtspraak.nl? Op de website van het blad *Mr.* zei de voorzitter van de redactieraad van rechtspraak.nl eind september niet voor publicatie van alle uitspraken te zijn. Volgens Groeneveld zal het anonimiseren van alle uitspraken de rechtspraak honderd manjaren van rechters extra kosten. 'Als daar geld voor komt, willen wij het wel doen.'

SP-Kamerlid Farshad Bashir vindt openbaarheid zo horen in een rechtsstaat dat geld geen probleem mag zijn. Eerder die maand antwoordde de minister van Justitie op vragen van Bashir dat belangrijke uitspraken aanmerkelijk moeilijker te vinden zullen zijn als alle belastinguitspraken op rechtspraak.nl komen.

(Lex van Almelo)

Van de deken

Jan Loorbach

Lekkende zolders en de risico-regel-reflex

Het kamerbrede electorale borstgeroffel over meer en zwaarder strafrecht was voor prof. Klip aanleiding om in *DD* zijn artikel 'Totaal strafrecht' te schrijven (*DD* 2010, 34); dat heeft terecht veel aandacht getrokken. De lezing ervan riep bij mij in herinnering wat Margo Trappenburg in *NRC Handelsblad* schreef over de 'risico-regel-reflex': alles wat ooit een keer narigheid heeft opgeleverd moet met een regel bezworen worden. Zij beveelt aan om eerst rustig na te denken voordat de zoveelste papieren tijger het land in wordt gestuurd. Het lezen van de artikelen van Klip en Trappenburg in samenhang levert zo'n soort ervaring op als kijken naar een film met een 3D-bril: wat je leest krijgt diepte. (Cruijff: 'Je gaat het pas zien als je twee artikelen leest.')

Klip signaleert dat in Nederland over het gehele politieke spectrum een trend bestaat in de richting van meer en zwaarder strafrecht, die ook metterdaad tot wetgeving leidt. Dit doet zich voor op het gebied van versoepeling van verjaringstermijnen, uitbreiding van rechtsmacht, uitbreiding van toepassing van voorlopige hechtenis, invoering van minimumstraffen en verhoging van de strafmaxima, het invoeren van het middel van de herziening van een vrijspraak (hoezo ne bis in idem?) en ten slotte een ruimere rol voor de burger in de strafrechtpleging.

Klip voegt daar droogjes aan toe dat de capaciteit voor vervolging en bestraffing altijd al krap was en niet wordt uitgebreid, zodat de autoriteiten geacht worden meer te doen met hetzelfde of misschien zelfs met minder. Want er moet namelijk ook nog even bezuinigd worden. Bij al die wetgevingsimpulsen ontwaart Klip maar bitter weinig degelijke reflectie op traditionele beginselen van het strafrecht.

Door het grote aantal voorbeelden blijft als indruk over dat de wetgever (de minister en het parlement, dat altijd maar verontrust en verongelikt naar de rechtvaardiging van zijn bestaan zoekt) voortdurend toegeeft aan de risico-regel-reflex van Margo Trappenburg. Er gebeurt iets ergs, er wordt schande van gesproken, een bewindspersoon wordt verantwoordelijk gehouden en diens altijd werkende aflat is het beloven van een nieuwe regel. Tja, zo bewijs je elkaars onmisbaarheid – en wederkerige afhankelijkheid. En: wie doet iets aan een kamerbrede hobby?

Het roept het beeld op van een zolder vol met pannetjes. Boven veel pannetjes bevindt zich niet eens een lek, of wellicht alleen maar de politieke afspraak van een lek; sommige pannetjes zijn misschien zelf ook wel weer lek.

Soms denk je weleens dat ze in Den Haag uit wetgeven gaan, zoals een pensionado er maar weer met zijn hengel op uit trekt. Iets beters hebben we niet te doen vandaag.

Geld voor systeem nummerherkenning

De Orde heeft 288 duizend euro overheidsgeld ontvangen voor de bouw van een database waarin de telefoonnummers van geheimhouders kunnen worden opgeslagen. Dit wakte op 23 september bij het College van Afgevaardigden het vermoeden dat de plannen voor

nummerherkenning al worden uitgevoerd voordat er een besluit genomen is. De bouw van het depot heeft haast omdat het medio maart gereed moet zijn, tegelijk met het systeem van het KLPD (Korps landelijke politiediensten). Jan Leliveld (Algemene Raad) heeft het College

van Afgevaardigden evenwel beloofd dat het in december nog een streep door de concept-verordening kan halen. 'Dan is het jammer voor de rijksmiddelen.'

(Jan Pieter Nepveu)

Adviescommissie cassatiebalie

Het College van Afgevaardigden, met name de Haagse fractie, verschilt van mening met de Algemene Raad over de samenstelling van een commissie die moet adviseren over de cassatiebalie. In de vergadering van 23 september deed Diana de Wolff (Algemene Raad) een oproep om per fractie iemand te sturen. De cassatiebalie wordt een landelijke balie en De Wolff wil daarom niemand bij voorbaat uit de commissie weren. Lineke Bruins (Den Haag) denkt niet dat ieder collegelid geschikt is en vindt Wolffs oproep bovendien veel te vaag. 'Uit elke fractie moet nu iemand naar Den Haag komen, en waar hebben we het dan over?' Wolff belooft deskundige sprekers uit te nodigen, zodat voldoende kennis beschikbaar komt. Uiteindelijk zal het College van Afgevaardigden de vereiste verordening moeten vaststellen.

(Jan Pieter Nepveu)

Nieuwe klachtenkoning in UK

Engeland heeft een nieuwe ombudsman voor de advocatuur. Ondersteund door 120 medewerkers moet Adam Sampson iets doen aan het slechte imago dat de Engelse advocatuur heeft waar het gaat om afhandeling van klachten. Anders dan zijn voorgangers is Sampson, benoemd door het toezichthoudende Legal Services Board, de eerste echt onafhankelijke ombudsman. Law Society-voorzitter Linda Lee zegt blij te zijn met Sampson, maar hoopt dat haar organisatie op den duur zo'n goede klachtenafhandeling heeft dat hij om werk verlegen zit. Bij zijn aantreden noemde Sampson de

behandeling van klachten in het verleden schandalig. Hij wil dat er een nieuwe werkcultuur komt, vandaar dat hij relatief weinig mensen heeft overgenomen van zijn voorganger. In plaats van een correspondentie met brieven en documenten ziet hij een actieve ombudsman voor zich die belt, mailt en desnoods op pad gaat om de 15.000 à 20.000 klachten op te lossen die jaarlijks binnenkomen. Regels vindt Sampson niet heilig. Hij heeft liever een advocaat die de regels vrijzinnig benadert en goed werk levert dan andersom.

(Patrick van IJzendoorn)

Advies over advocaat in loondienst

De Algemene Raad heeft besloten advies te vragen over de gevolgen van het Akzo-arrest aan zijn vaste adviescommissie regelgeving en aan hoogleraar advocatuur Floris Bannier. In de Akzo-zaak oordeelde het Europese Hof van Justitie dat advocaten die in dienst zijn van een onderneming – ondanks allerlei schriftelijke waarborgen – niet onafhankelijk genoeg zijn om in Europese mededingingszaken aanspraak te kunnen maken op het ver-

schoningsrecht. De vraag is nu of de schade zich beperkt tot het verschoningsrecht van de Cohen-advocaat in Europese mededingingszaken, of dat het arrest ook zijn positie in nationaal verband raakt. Direct na de uitspraak op 14 september jl. stelde deken Jan Loorbach dat het arrest noopt tot een brede discussie over de onafhankelijkheid en het verschoningsrecht van advocaten in dienstbetrekking. Met de adviesaanvraag is de eerste stap gezet. (TSS)

Verschoningsrecht niet-advocaat in bestuur

Niet-advocaten moeten benoemd kunnen worden in het bestuur van een advocatenkantoor. Binnen de Orde is dat geen onderwerp meer van discussie. Wel is sinds de uitspraak in de Akzo-zaak de twijfel toegenomen over de werking van het verschoningsrecht. Leden van het College van Afgevaardigden vroegen nader onderzoek. 'Wij zijn absoluut niet overtuigd van het afgeleide verschoningsrecht voor bestuurders-niet-advocaten,'

zei J. de Jonge namens de fracties Breda en Middelburg in de vergadering van 23 september. Volgens landelijk deken Jan Loorbach draait de Akzo-zaak om advocaten en dus niet om niet-advocaten. Daarom zou de uitspraak geen invloed hebben op de positie van de bestuurder-niet-advocaat. De meerderheid van het College van Afgevaardigden vond ten slotte een onderzoek overbodig.

(Jan Pieter Nepveu)

Extra toezicht kost half miljoen

De kosten van het door Doc- ters van Leeuwen voorgestelde systeem van onafhankelijk toezicht worden door de Alge- mene Raad geraamd op € 500.000 per jaar. Uitgaand van 16.000 advocaten, bete- kent dat € 31,25 per advocaat. Landelijk deken Jan Loorbach zei verleden week tijdens de vergadering van het College van Afgevaardigden dat de Orde de kosten het best zelf kan dragen, opdat het systeem van toezicht tot op zekere hoogte in eigen handen blijft.

De kosten komen voort uit de professionalisering van de de- kens en het aanstellen van toe- zichthouders. Het College van Afgevaardigden verwacht niet dat het systeem van toezicht veel problemen oplost, maar heeft zich niettemin achter de voorstellen geschaard. 'Als het nodig is om het vertrouwen te winnen, dan moeten we het maar doen,' aldus een college- lid op 23 september jl. Het col- lege ziet de plannen nog graag nader financieel onderbouwd.

(Jan Pieter Nepveu)

Vademecum voorbij

Na het 'personenboekje' van het *Vademecum* van de Orde heeft nu ook het 'regelboekje' zijn langste tijd gehad. Het zal in 2011 nog verschijnen maar zodra de relevante wet- en regelgeving digitaal voldoende toegankelijk is, naar verwachting 2013, is het gedaan met het gedrukte exemplaar.

(advertentie)

ZIYA TOGA'S

- Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
- Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
- Beffen op voorraad

Toga in zeer lichtgewicht 100% Cool Wool en incl. bef naar keuze in 2010

Advocaat	€ 385,- ex. BTW
Rechter / O.v.J.	€ 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen.	€ 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
5223 BA 's-Hertogenbosch
(Bij Paleis van Justitie)

073 - 6234526
www.ziyatoga.nl
info@ziyatoga.nl

Column

Harry Veenendaal

Politiek correcte clichés

Op 15 oktober 2010 werd bij een veilinghuis in München een proces- volmacht uit 1924 geveild. Adolf Hitler verleende zijn advocaat Lorenz Roder volmacht om hem te vertegenwoordigen tijdens het Bierkel- lerputsch-prozess. Na negen maanden op bier en worst en met voldoende tijd om de schrijf- en spelfouten uit *Mein Kampf* te halen, werd Hitler vrij- gelaten. Verdient Lorenz Roder applaus omdat hij zijn cliënt uitstekend heeft bijgestaan? Waarschijnlijk niet. Althans, volgens de redenering van de redactie van dit blad. Blijkbaar had hij zich als prudent 'hoeder van de rechtsstaat' moeten distantiëren van het haatzaaiende karakter van de NSDAP. Moeten Nederlandse advocaten, met de wetenschap van 1924 in- dachtig, zich beraden op hun standpunt ten aanzien van Geert Wilders?

Naar aanleiding van het boek *Smalle marges. De Nederlandse advocatuur in de Tweede Wereldoorlog* hield de redactie een vragenronde bij enkele voor- aanstaande (balie)bobo's. Met de retorische intro 'Is nu de tijd gekomen? En wat kan de advocatuur dan doen?' geven algemeen deken Loorbach, ex-waarnemend deken Van den Puttelaar en advocaat c.q. CDA-promi- nent Grapperhaus hun mening over het functioneren van de Nederlandse advocatuur onder het nazi-regime en *in het licht van de opkomst van de PVV*.

Grapperhaus trekt de grens zodra een Kamermeerderheid funda- menten van de rechtsstaat aantast. Loorbach ziet op dit moment vooral een waarschuwingsplicht zodra gelijke behandeling, vrijheid van men- ingsuiting en rechtstoegang in het geding zijn. Van den Puttelaar vindt dat met de opkomst van de PVV voor advocaten de *tijd van rustig afwachten wel voorbij is*.

Trekt men de historische vergelijking van de redactie consequent door, dan is de belangrijkste vraag wat de gevolgen zijn als advocaten anno 2010 niet handelen of gehoor geven aan de waarschuwingsplicht. Uit *Smalle marges* blijkt namelijk dat de balie in 1946 tamelijk willekeurig tuchtrech- telijke maatregelen nam jegens advocaten die werkzaamheden verricht- ten voor geradicaliseerde politieke groepen. Zo leidde lidmaatschap van de NSB of het openlijk sympathiseren bijna per definitie tot schrapping van het tableau. Dit gold ook voor advocaten die voor de Duitsers onwel- gevallige organisaties liquideerden of werkzaamheden verrichtten voor ondernemers die in opdracht van de bezetter werkten. Zelfs het onder- houden van vriendschappelijke relaties had in bepaalde gevallen tucht- rechtelijke consequenties.

Wat betekent de historische vergelijking met '40-'45 concreet voor ad- vocaten die betrokken zijn bij de 'radicale' PVV? Loopt Bram Moszkowicz het risico geroeyd te worden als advocaat van Wilders? Kan Theo Hidde- ma van het tableau geschrapt worden omwille van zijn openlijke sympa- thie met PVV-standpunten? Wordt advocaat Lilian Helder, thans Kamer- lid voor de PVV, straks geweigerd als zij zich weer wil laten inschrijven? Zolang de redactie en geïnterviewden hierop geen antwoord geven, is de historische vergelijking tussen de PVV en WO II gratis en zijn de reacties niet meer dan politiek correcte clichés.

Nieuw stelsel griffierechten:

'Voorbarig'

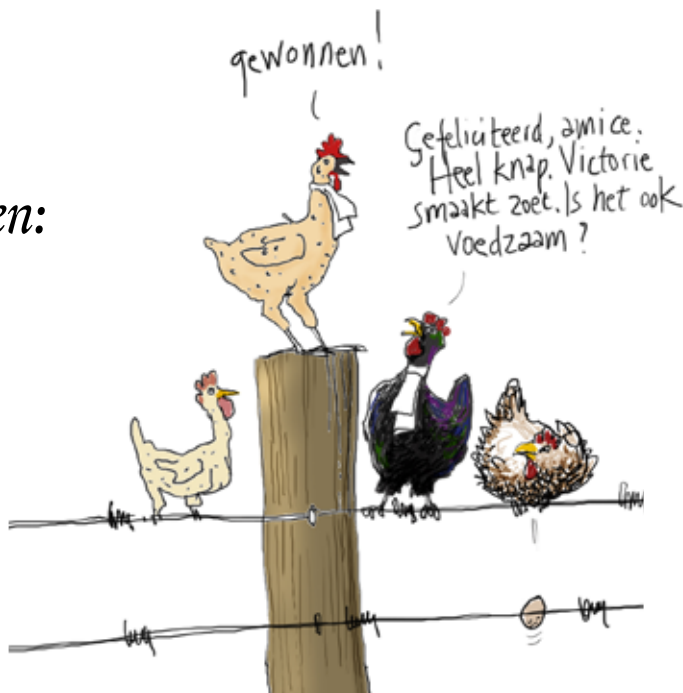
Per 1 november gelden nieuwe, vaste tarieven voor griffierechten in civiele zaken bij alle gerechtelijke instanties. Of dit de drempel voor de gang naar de rechter verlaagt is twijfelachtig. Binnen 28 dagen moet er worden betaald, anders dreigt niet-ontvankelijkheid. En de advocaat zit met nieuwe incassorisico's.

.....
Tatiana Scheltema
 .....

De Eerste Kamer accordeerde vorige maand het wetsvoorstel van minister Hirsch Ballin voor een eenvoudiger griffierechtenstelsel. In plaats van het huidige systeem komen er vaste tarieven voor bepaalde zaakscategorieën, gerangschikt naar het financiële belang dat ermee is gemoeid.

Om de gang naar de rechter laagdrempelig te houden gaan burgers een lager tarief betalen dan bedrijven. Dat lijkt gunstig, maar de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders uitte eerder kritiek op dit plan omdat die hogere kosten zullen terugslaan op natuurlijke personen als zij een incassoprocedure tegen een bedrijf verliezen, wat in 90 procent van de gevallen gebeurt.

Voor het hoger beroep bij het gerechtshof stijgen de griffiekosten voor natuurlijke personen van 70 tot 280 euro, ongeacht of zij minvermogend

zijn. Dit tot ongenoegen van PvdA-senator Mies Westerveld, die de minister tijdens de behandeling in de Eerste Kamer wist te bewegen tot de toezegging dat in die gevallen bijzondere bijstand van de gemeente mogelijk moet zijn.

Nieuw incassorisico

Per 1 januari zullen de griffiekosten bovendien van tevoren moeten worden voldaan. Ruud Hermans, voorzitter van de Adviescommissie burgerlijk procesrecht van de Orde, voorziet praktische problemen met deze 'heffing aan de poort': 'Als de zaak speelt in een arrondissement waar de advocaat geen rekening-courant heeft, en er iets misgaat met de acceptgiro, kan dat tot een verstekvonnis of een niet-ontvankelijkverklaring leiden.'

Voor advocaten zal het stelsel bovendien een nieuw incassorisico met zich brengen, verwacht beleidsmedewerker Marieke van der Pijl van de Orde. 'Omdat artikel 243 Rv vervalt, moet de advocaat nu niet alleen achter de proceskosten van zijn eigen cliënt aan, maar zal hij als hij wint ook de proceskosten op de verliezer moeten verhalen. Dat werd tot nu toe door de griffie gedaan.' Het incassorisico geldt temeer voor advocaten die gefinancierde rechtshulp verlenen, bovenop

het innen van de eigen bijdrage van de cliënt. De nieuwe wet is, naast vereenvoudiging van het tariefstelsel, ook bedoeld om de huidige werklust van de financiële administraties te verlichten, zegt Otto Nijhuis, rechter in Arnhem en voorzitter van de landelijke werkgroep implementatie griffierechten. Hij kent 'op zich' niet zoveel mensen die blij zijn met het systeem, maar: 'Het incasseren van griffierechten kost veel tijd en moeite, men moet aanmaningen sturen et cetera. Dat zal veranderen, want iedereen weet straks dat het consequenties heeft als men niet op tijd heeft betaald.'

Die gevolgen kunnen ingrijpend zijn, beaamt Nijhuis: 'Als straks niet binnen 28 dagen wordt betaald, wordt er ontslag van instantie gegeven aan eiser of verstek verleend tegen gedaagde. Betaalt verzouker niet tijdig, dan wordt hij niet-ontvankelijk verklaard en betaalt verweerder niet tijdig, dan wordt het verweerschrift buiten beschouwing gelaten. De advocaat doet er dus verstandig aan de termijnen in de gaten te houden zodra die gaan lopen.' Een daartoe strekkende tekst, waarin de mogelijke consequenties bij niet-betalen nog eens worden onderstreept, zal vanaf 1 januari op de nieuwe griffienota's komen te staan.

Pas in 2012 landelijk betaalsysteem

Adviseur Hermans van de Orde vindt dat er te veel haast wordt gemaakt met de invoering van de wet. 'Je zou eerst een landelijk betalingssysteem moeten bouwen voordat de nieuwe wet in werking treedt.' De voordelen van zo'n systeem zouden zijn dat het gerecht maar een keer een nota hoeft te sturen, en dat de advocaat naar keuze kan bepalen hoe hij zijn nota's ontvangt: stuksgewijs, of bijvoorbeeld in een weekoverzicht.

Maar zo'n systeem van e-billing laat nog tot 2012 op zich wachten. 'Eerst moet het nieuwe boekhoudsysteem van Justitie, Leonardo, worden ingevoerd,' zegt Dick Rowel van de Raad voor de rechtspraak. 'Bovendien willen we het voor advocaten aantrekkelijker maken om een rekening-courantverhouding af te sluiten, onder andere door de norm voor het te betalen voorschot te nivelleren. Die zal niet meer worden afgemeten aan de maand waarin een piekomet wordt gedraaid. Een andere toekomstige verbetering zal zijn de mogelijkheid om een rekening-courantverhouding met een landelijke werking af te kunnen sluiten. Deelname aan de rekening-courant betekent automatisch dat de griffierechten zijn betaald, waarmee een niet-ontvankelijkheidsverklaring wordt ondervangen.'

In Amsterdam en Den Haag loopt nu een pilot met het digitaal factureren aan advocaten en deurwaarders, vertelt Rowel. Deurwaarders en advocaten die meedoen kunnen inloggen op het systeem en krijgen een digitaal overzicht van de stand van zaken.

Stijging aantal wrakingsverzoeken

Tussen krenking en relativering

Wraking zit in de lift. Het middel wordt vaker ingezet en sinds het proces tegen Geert Wilders lijkt iedere Nederlander te weten wat het inhoudt. Teken des tijds of storm in een glas water?

.....
Mark Maathuis
redacteur
 .....

Op 12 oktober jl. spraken rechters en strafpleiter Peter Plasman over 'Wraking of wraak'. Aanleiding voor dit symposium, een initiatief van de Universiteit Utrecht, was een onderzoek naar wraking, uitgevoerd door twee Utrechtse studenten. Hoewel Rosa Venneman en Majida Chrit benadrukten dat het cijfermateriaal niet volledig was, konden zij toch een aantal conclusies presenteren. Zo steeg in de periode 2005-2009 het totaal aantal wrakingsverzoeken met 88 procent, van 153 naar 288 gevallen. Ook bleek dat verzoeken gedaan in zaken met procesvertegenwoordiging meer kans van slagen hebben: 11 procent versus 3,6. Maar deze cijfers vertellen niet het hele verhaal. Waar de ene rechtbank alle verzoeken registreert, houdt de andere slechts de toegewezen zaken bij. Ook worden niet alle zaken op rechtspraak.nl gepubliceerd, wat het zoeken natuurlijk bemoeilijkt.

In interviews met advocaten en rechters werden als redenen voor het gestegen aantal verzoeken genoemd het afgenomen gezag van de rechter, de toegenomen mondigheid van de burger en een stijging van het aantal bij zaken betrokken deskundigen.

'Waar hebben we 't over?'

Rechters zien deze ontwikkelingen met lede ogen aan, zo stelde Jaap Sap, vicepresident van de Rechtbank Utrecht. 'Wraking voelt als een aantasting van je integriteit. De gang naar de wrakingskamer is geen aangename dagbesteding. En na een verzoek is de lol van de zaak er wel af.' Anderzijds kan de ernst van een wrakingsverzoek soms ook worden gerelativeerd, aldus Sap. Als voorbeeld noemde hij een Mulderzaak waarin de kantonrechter het dossier opende en meteen een papertje vond waarop gedaagde 'Ik wraak de rechter' had geschreven. 'Dat kan iedereen gebeuren.'

Volgens Ton Hol, onder andere plaatsvervangend raadsheer van het Hof Amsterdam, nemen rechters wrakingsverzoeken zo hoog op omdat wraking 'de rechtspraak en het werk van rechters in de kern raakt'. Fred van der Winkel, president van de Rechtbank Almelo, beaamde dat. 'Een rechter ervaart wraking als krenkend,' een opmerking die bij een aantal van de in het publiek aanwezige rechters tot instemmend geknik leidde.

Dat mag zo zijn, aldus advocaat Plasman, 'maar de

keerzijde is veel slechter. Dan zitten er namelijk rechters die er niet hadden moeten zitten.' Ook hij kwam met een relativering. In Nederland worden jaarlijks meer dan een miljoen zaken afgehandeld. 'Zelfs als er twee keer zoveel wrakingsverzoeken zouden zijn dan nu geteld: waar hebben we het over?' Dit pragmatisme is volgens Plasman onontbeerlijk, zeker nu blijkt dat veel wrakingsverzoeken oneigenlijk gedaan worden. 'Als wraking

puur als tijdwinst wordt ingezet, wat heeft dat dan met de persoonlijke integriteit van de rechter te maken?'

Het liefst zou Plasman zien dat alleen die verzoeken serieus behandeld worden die ook serieus bedoeld zijn. De lastigheid is natuurlijk het onderscheid te maken met minder serieuze verzoeken, aldus Plasman, 'maar wraking is een machtig instrument waar niet zomaar aan getornd mag worden.'

.....
 (advertentie)
 .....

TE HUUR AMSTERDAM

Rokin 95

Gerenvoerde kantoorruimte in een prachtig rijksmonument.
 Totaal verhuurbare oppervlakte ca. 350 m²
 verdeeld over 3 verdiepingen.
 In units vanaf ca. 106 m².
www.nicotel.nl 020-3012949

Nico Tel Makelaars

Kijken in de ziel van elf strafrechtadvocaten

Praten over het geweten van de strafpleiter

Tatiana Scheltema
journalist

Een jaar geleden was Coen Verbraak te gast in *De Wereld Draait Door*. Hij werd gelauwerd voor de veelgeprezen serie 'Kijken in de ziel van psychiaters', en liet vallen dat hij een nieuwe reeks wilde maken, nu met strafadvocaten. Bij thuiskomst vond hij drie mailtjes in zijn postvak van advocaten die schreven: *we willen ons niet opdringen, maar kijkt u toch eens naar de site van ons bijzondere kantoor*. Er was een advocaat die maar blééf hengelen: in een serie over topadvocaten is het onbestaanbaar dat u mij er niet bij zou hebben. Hij moest er wel om lachen. 'Toen dacht ik toch: dit zijn mensen met een eigen winkel.'

Verbraak geldt als één van de beste interviewers van Nederland. Voor de eerste serie 'Kijken in de ziel' ontving hij de Nipkow-schijf. Al jaren maakt hij diepgravende interviews voor het *Volkskrant Magazine* en *Vrij Nederland*. Hij heeft een brede interesse en stelt losse, korte vragen als bruggetjes, waarmee hij de geïnterviewde razendsnel leidt naar de volgende stap in diens verhaal.

En nu dus de strafpleiters. Hij heeft een palet willen schilderen, zegt Verbraak, van verschillende advocaten, die met elkaar in gesprek gaan over het vak en zichzelf, elkaar aanvullen en tegenspreken. Bij de selectie van advocaten ging hij

op zoek naar de kleuren in het palet, en kwam uit bij de *usual suspects*. 'Er zijn een aantal mensen om wie je niet heen kunt als je zo'n serie maakt. Mensen vragen altijd om drie namen: zit Spong erin, zit Moszkowicz erin, zit Anker erin? Net als bij de vorige serie over toptrainers realiseerde ik me: als ik Van Gaal en Hiddink niet heb, maak ik mezelf belachelijk. Dan hoeft je de hele serie niet meer te maken. Spong, Moszkowicz en Anker zijn toch een beetje de toptrainers van de advocatuur.'

Het terugkerende thema is steeds: hoe rijm je wat je doet met je geweten? 'Dat fascineert mij. Allemaal zeggen ze: ik had alleen maar dit kunnen worden. Het mooie is dat deze mensen zich met ongelofelijk veel passie bewegen op de randen van... ik wil niet zeggen het recht, want daar blijven ze binnen. Maar wel balanceren ze op de randen van wat de goegemeente, dus de NRC-lezer, het KRO-lid, de PVV'er, rechtvaardigheid noemt. Het zit in kleine dingetjes: hoe dichtbij mag het komen? Kun je de moordenaar van je buurman verdedigen, of de buurman zelf, als die iets heeft gedaan? Daar denken ze allemaal heel verschillend over.'

De formule is simpel: een tafeltje, twee stoelen, twee glazen water. En héél dicht op elkaar – geen ontkomen aan. Verbraak: 'Opvallend was dat met name de vrouwen ongelofelijk alert waren op het afbakenen van hun privéterrein. Met Benedicte Ficq kreeg ik een nogal felle woordenwisseling toen ik

een vraag over haar privéleven stelde. Ze zei, hier heb ik geen zin in; je krijgt gedonder via internet, mensen die je achtervolgen, vervelend doen. Ik snap dat wel, en ze doet het niet om mij te pesten. Maar ik werd echt nijdig, en dat moet je nooit doen. Ik dacht: je verpest het spel! Alsof iemand tijdens het voetbal met zijn handen de bal pakt en zegt: we spelen niet verder want ik vind dat jij hier niet mag lopen. Maar we gingen gelukkig heel prettig uit elkaar.' Wat ook Ficq beaamt.

Verbraak sprak met zestien advocaten, van wie er elf overbleven. Alle geïnterviewden zijn de veertig ruimschoots ge-

passeerd. 'Pas als je ouder bent komen de dingen samen, dat merk ik ook in mijn eigen vak. Opeens kwamen er lagen in mijn stukken, die er eerst niet inzaten. Ik vroeg ze ook: tekent het vak je mensbeeld? De meesten neigen er toch naar om te denken dat de mens erg gevoelig is voor het kwade. Ik denk dat er veel grauwtinten in je wereldbeeld opdoemen. Want je ziet natuurlijk de mensen bij wie het heel erg is misgegaan. De strafrechtadvocatuur is geen panacee voor je optimistische inslag.'

• Kijken in de ziel: strafrechtadvocaten. Woensdag 3 november t/m 8 december, 23.00 uur, Ned. 2 (NTR).

Uitbreiding meldingsplicht:

'Verlengstuk van justitie'

De advocaat moet straks alle ongebruikelijke transacties melden waarvan hij kennis heeft genomen bij het verlenen van diensten aan een cliënt. Dat is de strekking van het voorstel om de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) te herzien.

.....
Lex van Almelo
journalist
 .....

Eind vorig jaar zorgde het College van Beroep voor het bedrijfsleven voor een kortstondig lichtpuntje in de ogen van advocaten die met tegenzin ongebruikelijke transacties melden. Het college zei dat een belastingadviseur inderdaad niet hoeft te melden dat zijn cliënt een schikking met de Belastingdienst had getroffen voordat deze cliënt van hem

werd (LJN BK4209). Je hoeft als zakelijke dienstverlener dus geen lijken uit de kast te melden.

Maar de vreugde was van korte duur. Het college baseerde zich in deze betrekkelijk oude zaak op de uitleg van de Wet MOT, die al was vervangen door de Wwft. In eerstgenoemde wet staat dat 'eenieder die beroeps- of bedrijfsmatig een dienst verleent, daarbij verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie,' moet melden. In de Wwft ontbreekt het woordje 'daarbij'. Daardoor

bestaat onduidelijkheid over de vraag of de dienstverlener ook ongebruikelijke zaken moet melden waar hij zelf niets mee van doen heeft.

In het wijzigingsvoorstel staat een ruimere definitie van transactie: 'een handeling of samenstel van handelingen waarvan een melder in het kader van zijn dienstverlening aan een cliënt heeft kennisgenomen'. Daaronder vallen volgens de memorie van toelichting ook transacties waarbij de advocaat niet zelf partij is.

Voorzitter Rob van der Hoeven van de Adviescommissie strafrecht van de Orde vindt dat de advocaat op deze manier een verlengstuk wordt van justitie. Hij betwijfelt of de ruime uitleg de toets van de Europese rechter kan doorstaan.

De Tweede Europese Wit-

wasrichtlijn gaat uit van 'alle feiten' die kunnen wijzen op het witwassen van geld en waar de dienstverlener kennis van neemt, schrijft UU-promovenda Maaïke Stouten in het *Nederlands Juristenblad* (2010/31). Stouten juicht een ruime uitleg toe.

In België moeten advocaten en andere dienstverleners een melding doen als zij 'vermoeden dat een feit of een verrichting verband kan houden met witwassen van geld afkomstig uit ernstige en georganiseerde fiscale fraude'. Op 10 juli 2008 heeft het Grondwettelijk Hof gezegd dat deze meldingsplicht niet indruist tegen het EVRM-recht op een eerlijk proces.

Het is de bedoeling dat de wet op 1 januari 2012 ingaat. (LVA)

'Besloten belastingrechtspraak voedt wantrouwen'

Vlak voordat er een boete wordt opgelegd, doet de bode de deur van de rechtszaal open om te zien of er niet toevallig publiek is. Verder worden belastinggeschillen in beslotenheid berecht. Moet dat zo blijven?

.....
Lex van Almelo
journalist
 .....

Ik slaap altijd goed, maar tussen 1998 en 2006 niet, zei de van belastingfraude vrijgesproken oud-voorzitter van Feyenoord Jorien van den Herik eind september op het afscheidssymposium van advocaat-belastingkundige Hans Hertoghs (Hertoghs blijft wel als adviseur aan zijn kantoor

verbonden). Dat symposium ging over de vraag of de zittingen bij de belastingrechter gewoon openbaar moeten zijn of niet. Van den Herik: 'Als de Belastingrechtspraak openbaar was geweest, was ik helemaal niet strafrechtelijk vervolgd.' Als de belastingdienst en de belastingrechter publiekelijk gecontroleerd zouden zijn, was het namelijk niet tot de 'nachtsmerrie' van strafvervolging gekomen. Dat er misschien privacy- of concurrentiegevoelige

gegevens openbaar worden, vindt Van den Herik geen reden om ervan af te zien.

Van den Herik lijkt een uitzondering. Volgens advocaat-hoogleraar Daan Doorenbos willen negen van de tien van zijn cliënten liever geen openbare rechtszitting. En vicepresident Peter Fortuin van het gerechtshof Arnhem heeft in Arnhem de ervaring dat zeven van de tien belastingplichtigen die voor de rechter staan, aangeven dat zij liever geen studenten of ander nieuwsgierig volk op de tribunes hebben.

Theo Groeneveld, vicepresident van het gerechtshof Den Haag en oud-lid van de Raad voor de rechtspraak, kan de uitzondering op de open-

bare rechtspraak niet helemaal plaatsen. In de ons omringende landen bestaat deze uitzondering niet. Volgens Groeneveld staat het landelijk overleg van de voorzitters van de gerechtshoven welwillend tegenover openbaarheid. 'Daar is geen verzet als de wetgever openbaarheid wil. Er zijn geen echte belangen die worden geschaad. Als rechtspraak hebben wij er zelfs een zeker belang bij. Beslotenheid voedt het wantrouwen in de maatschappij.'

Maarten Feteris, raadsheer in de Hoge Raad, denkt daarentegen dat belastingplichtigen minder zullen toevertrouwen aan de Belastingdienst als het risico bestaat dat hun gegevens openbaar worden.

Kritiek van advocaten op regeerakkoord

Wat kan het nieuwe regeerakkoord betekenen voor de advocatuur? 'We creëren telkens iets nieuws, zonder ons te bekommeren om de goede toepassing van wat we al hadden.'

.....
Patrick Pouw
journalist
.....

Wenig creatief, somber over de bestaande rechtspraak, en te veel gericht op repressie. Zo omschrijft advocaat Jan Leliveld, en lid van de Algemene Raad van de Orde van Advocaten, de veiligheidsparagraaf in het nieuwe regeerakkoord.

'De hele paragraaf wekt de indruk dat het met al die maatregelen veiliger zal wor-

den in Nederland. We hebben straks ook als een van de weinige landen ter wereld geen eigen ministerie van Justitie. Eerst leek de term justitie zelfs helemaal verloren te raken. Veiligheid boven alles. Het lijkt me een slecht signaal – en dan druk ik me voorzichtig uit.'

Volgens Leliveld bezondigt het kabinet zich aan 'symboolpolitiek'. 'Neem die minimumstraffen. Daarmee wordt de indruk gewekt dat strafzaken allemaal met elkaar te vergelijken zijn, terwijl strafrecht niet zwart-wit is: je treft er allerlei soorten grijs aan.'

Leliveld hekelt de 'hijgerige vernieuwdrift' in het akkoord. 'Over risicjongeren lees ik dat ze "waar mogelijk" met snelrecht berecht zullen worden. Nog meer snelrecht, vernieuwing, zo begrijp ik, maar snelrecht bestaat al. Door de manier waarop het nu is vast-

.....
Jan Leliveld:
'Zorg nou eerst eens dat werkt wat er al is'
.....

gelegd in het akkoord, ligt de nadruk geheel op snelheid – en niet op rechtsbescherming en ook niet op de randvoorwaarden die nodig zijn om een dergelijke maatregel in de praktijk goed vorm te geven. En dan heb ik het nog niet over de vraag of de inspanningen niet juist gericht zouden moeten zijn op het buiten het strafrecht houden van jongeren. Het is heel Nederlands: we creëren telkens iets nieuws, zonder ons te bekommeren om de goede toepassing van iets wat we al bedacht hadden. Zorg nou eerst eens dat werkt wat er al is.'

Met de grote nadruk op veiligheid wordt volgens Leliveld bovendien het beeld geschapen dat de rechtspraak in Nederland niet deugt. 'Heel kwalijk. Natuurlijk, er zijn problemen, en die moeten hard worden aangepakt. Maar waarom lees ik bijvoorbeeld helemaal niets over rechtsbescherming? Daarmee zou het kabinet ambitie uitstralen – en niet alleen repressie.'

Heilig geloof

Volgens advocaat Stijn Franken is het regeerakkoord daarmee ook ouderwets. 'Het gaat uit van de gedachte dat met strafrecht allerlei problemen in de samenleving opgelost kunnen worden. Ja, dat heilige geloof in de maakbaarheid van de samenleving verbaast me echt, want ik dacht dat het

ondertussen wel duidelijk was dat je met strafrecht de samenleving niet kunt máken.'

Het akkoord is volgens Franken ook gebaseerd op een aantal hardnekkige misverstanden. 'In de politiek denkt men blijkbaar dat we in Nederland licht straffen, terwijl Nederland in de top staat van het lijstje met de meeste gedetineerden per honderd duizend inwoners. Ook het aantal levenslange gevangenisstraffen is de laatste vijftien jaar gestegen. Als rechters dan ook nog eens worden verplicht om minimumstraffen op te leggen, dan is dat volgens mij juist géén symboolpolitiek.'

Franken benadrukt dat er 'niets mis is met oor hebben voor geluiden uit de samenleving'. 'Maar dan zou het wel helpen als er geluisterd wordt naar feiten, en niet naar veronderstellingen en vooroordelen. Strafrecht heeft grote, ingrijpende gevolgen. Het geeft de mogelijkheid tot straffen, maar daarbij mag het recht niet uit het oog worden verloren. En dat tweede deel van het woord "strafrecht" lijkt in dit akkoord echt een beetje ondergesneeuwd.'

'Zo'n vaart loopt het niet'

Loes Vellenga, voorzitter van de Vereniging Asieladvocaten, maakt zich ook zorgen over de voorgenomen maatregelen op het gebied van immigratie, integratie en asiel. 'Het ziet er

.....
Stijn Franken: 'Dat heilige geloof in de maakbaarheid van de samenleving verbaast me'
.....

Foto: Peter Htíz / HH

verschrikkelijk uit allemaal. Toch denk ik dat het zo'n vaart niet zal lopen. Men zegt dat men gaat inzetten op allerlei maatregelen, maar voor het zover is zal eerst Europese wetgeving moeten veranderen. De leeftijd voor buitenlandse partners gaat in het akkoord bijvoorbeeld omhoog naar vierentwintig jaar, en zo'n buitenlandse partner zou honderdtwintig procent van het minimumloon moeten gaan verdienen. Dat is niet vol te houden zonder aanpassing van de regelgeving.'

Voor asieladvocaten verandert er veel als de voorgenomen maatregelen in beleid worden omgezet, zegt Vellenga. 'Het akkoord gaat uit van een *no cure, no fee* in vervolgproucedures. Bij een tweede aanvraag is geen sprake meer van rechtshulp; cliënten zullen die procedure zelf moeten gaan betalen. Een asieladvocaat kijkt natuurlijk al heel kritisch naar de kans van slagen van een procedure, maar die blik zal nóg kritischer worden.' Of het allemaal zover gaat komen? Vellenga betwijfelt het.

Loes Vellenga: 'Als eenmaal is ingevoerd dat asielzoekers hun tweede zaak zelf moeten betalen, is het moeilijk dit ooit weer terug te draaien'

'Ik moet nog maar eens zien of het kabinet er lang genoeg zit om alle voorgenomen maatregelen ook daadwerkelijk uit te voeren. Maar als bijvoorbeeld eenmaal is ingevoerd dat asielzoekers hun tweede zaak zelf moeten gaan betalen – wat ze dus niet kunnen – dan zal het heel moeilijk worden om dat in de toekomst weer terug te draaien. Het zal immers gezien worden als een besparing. En daar maak ik me zorgen over.'

Mediarecht update

Het blijft schipperen

Mark Maathuis
redacteur

'Als het om onrechtmatige publicaties gaat, speelt "ik vind" altijd een grote rol,' aldus Jens van den Brink, partner bij Kennedy Van der Laan en gespecialiseerd in intellectueel eigendomsrecht en media. 'Althans, dat vind ik.' Deze subjectiviteit, in combinatie met technologische ontwikkelingen en vaag omlijnde begrippen als 'algemeen belang' en 'goede zeden,' kan zorgen voor onduidelijkheid over media, recht en mediarecht.

In het Westerpark, ook wel het Amsterdamse Mediapark genoemd, verzamelden zich 7 oktober jl. een kleine honderd belangstellenden voor het seminar 't. Onder hen juristen van bijna alle grote Nederlandse omroepen maar ook journalisten en vertegenwoordigers van toezichhouders en belangengroepen.

Van den Brink ging onder meer in op de zaak van Max Mosley, de voormalige baas van de wereldautobond FIA, die in 2008 in opspraak raakte nadat een film online was gezet waarin hij zich vermaakte met vijf prostituees. Nadat bekend was geworden dat één van de dames ingehuurd was door de tabloid *News of the World* stapte Mosley met succes naar de Engelse rechter. Wegens onvrede over de hoogte van de schadevergoeding legde Mosley zijn zaak voor aan het EHRM. Hij stelt dat

Berichten op internet onvindbaar maken, dta is zo goed als onmogelijk

bij een potentiële privacyinbreuk inzage vooraf nodig is omdat anders onherstelbare schade kan ontstaan. Als die eis wordt toegewezen, kan dit amoureuze samenzijn ernstige gevolgen hebben voor de Europese onderzoeksjournalistiek.

Dat het schipperen tussen het individuele privacybelang en het algemene belang altijd lastig is, blijkt uit de zaak die Prinses Caroline van Monaco in 2004 bij het EHRM aanvroeg. En dat de opvattingen over wat wel en niet kan snel kunnen veranderen, maakt de zaak Prinses Caroline II duidelijk. Was 'puur entertainment' in 2004 nog onvoldoende om een inbreuk in iemand privacy te rechtvaardigen, in 2008 is het Duitse Bundesverfassungsgericht van mening dat 'the significance of por-

tayals for press reporting has increased in recent times'.

Technologie slaagt er ook niet altijd in het leven te vergemakkelijken. Hoe is anders de beslissing van de Rechtbank Den Bosch uit te leggen die een gedaagde verplichtte een bericht onvindbaar te maken op internet? 'Tedereen die wel eens op internet geweest is, weet dat zo'n eis zo goed als onmogelijk is in te willigen,' aldus Van den Brink.

Aline Klingenberg (Rijksuniversiteit Groningen), die later dit jaar promoveert op bestuursrechtelijke normen voor elektronische overheidscommunicatie, behandelde internationale ontwikkelingen met betrekking tot de Wet openbaarheid van bestuur. Zo zal het Verdrag van Tromsø, dat klaar ligt voor Nederlandse ondertekening, de overheid verplichten maatregelen te nemen om burgers voor te lichten over het recht om informatie te krijgen. Een verandering met mogelijk ingrijpende consequenties, aldus Klingenberg.

'Toen ze mijn vrouw arresteerden moest ik laten zien: dit kán niet'

De Iraanse mensenrechtenadvocaat Mohammad Mostafaei kreeg politiek asiel in Noorwegen. Vorige week was hij in Amsterdam. Hij zou willen dat advocaten in Europa hun Iraanse collega's steunen bij mensenrechtenzaken.

Mostafaei: 'Het is belangrijk in Iran om andere mensen te redden. Ik heb kinderen kinderen en negentien volwassenen van de doodstraf gered, en dertien vrouwen van stening. Ik kreeg daarbij ook hulp van mensen in de regering. Er werken ook goede mensen bij de overheid. Maar sommigen zitten er alleen voor hun baan en laten zich voorstaan op hun vroomheid. Ik heb het vonnis waarbij mijn cliënte Sakineh Ashtiani door stening ter dood veroordeeld werd een nepvonnis genoemd. Daar is men niet blij mee. Inmiddels is ook mijn opvolger Houtan Kian in de Ashtiani-zaak gearresteerd omdat hij met twee

Mostafaei, met vrouw en dochter op het vliegveld van Oslo

Duitse journalisten gepraat zou hebben. We weten niet hoe het met hem gaat. Er zijn twee soorten rechters in Iran: rechters die recht spreken volgens het recht dat in de wetten staat geschreven. En er zijn rechters die vanuit een religieuze overtuiging werken. Zij zijn vaak opgeleid in Quom, een soort islamitisch Vaticaan. Er zijn ook twee advocatenordes. De oudste bestaat meer dan honderd jaar, is onafhankelijk en heeft 16.000 leden. Daar heb ik drie jaar gewerkt als beleidsmedewerker mensenrechten. Zij kunnen mij niet openlijk steu-

nen uit vrees om hun licentie kwijt te raken. De regering heeft daarnaast een nieuwe Orde opgericht met zo'n 10.000 leden, vaak mensen die in de rechtbanken werken. In belangrijke zaken benoemt de overheid alleen nog advocaten uit haar eigen Orde. In "veiligheidszaken" wordt helemaal geen advocaat benoemd. Als Ahmadinejad weg is, kan ik terug. Als ik nu terugga zal deze regering mij doden. Ik had het goed in Iran: we hadden een mooi huis, met een zwembad en een flinke tuin, twee auto's. Ik had een groot kantoor met tien advocaten en vijf stagiaires. Voor sommige zaken werd ik betaald, maar voor de meeste zaken niet. Alle advocaten in Iran kennen me. Ik sta bekend om mijn goede relaties met collega's, cliënten, journalisten, maar ook met de autoriteiten. Met iedereen. Behalve met één man bij het

HET DILEMMA VAN DE NOORDZEE

De natuurkwaliteit van de Noordzee is sterk achteruit gegaan. In dit grootste natuurgebied van Nederland vinden veel activiteiten plaats die begrensd moeten worden om de natuur te kunnen beschermen, zoals intensieve visserij, zeescheepvaart, zandwinning en -suppletie en opwekking van windenergie. Tijdens deze studiemiddag op **3 november** van de Vereniging voor Milieurecht en de Stichting de Noordzee spreken deskundigen over de juridische knelpunten en ontwikkelingen in de gebieds- en soortenbescherming in de Noordzee, en over de toelaatbaarheid van de visserij en de aanleg van windturbineparken.

- *Tijd:* 3 november 2011, van 14.00-17.00 uur; *locatie:* Universiteit Utrecht, Achter Sint Pieter, Raadszaal; *kosten:* leden VMR gratis, niet-leden € 85; NOvA-punten: 2; *meer informatie* www.milieurecht.nl.

ministerie van Veiligheid. Toen ze mijn vrouw arresteerden om druk op mij uit te oefenen ben ik gevlucht. Ik kon dat niet accepteren, ik moest laten zien: dit kán niet. Niet voor mij, niet voor andere mensen. We zijn nu samen in Noorwegen.'

(Tatiana Scheltema)

- Zie voor meer informatie www.advocatenvooradvocaten.nl.

agenda

GROENBOEK EUROPEES CONTRACTENRECHT

de Europese Commissie heeft met de publicatie van een groenboek een nieuwe consultatie gestart over de toekomst van het Europese contractenrecht. De centrale vraag is of er een optioneel Europees wetboek van contractenrecht moet komen (28e regime). Tijdens een door het Centre for the Study of European Contract Law UvA georganiseerd symposium op **10 november** zullen de verschillende opvattingen in Nederland over het voetlicht komen, met onder anderen: Carla Sieburgh, hoogleraar Burgerlijk recht Radboud Universiteit Nijmegen, Alex Geert Castermans, hoogleraar Burgerlijk recht Universiteit Leiden, Jan Smits, hoogleraar Europees privaatrecht Universiteit Maastricht, Ewoud Hondius, hoogleraar Burgerlijk recht Universiteit Utrecht, Rieme-Jan Tjittes, hoogleraar Privaatrecht Vrije Universiteit Amsterdam

en Edgar du Perron, hoogleraar Privaatrecht en decaan Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit van Amsterdam.

- Tijd: woensdag 10 november, 09.00-18.00 uur; plaats: Bethaniënklooster, Amsterdam; inlichtingen en aanmelding: www.jur.uva.nl/csecl/news.cfm en y.terhorst@uva.nl.

LICHAMELIJKE INTEGRITEIT IN DETENTIE

op tal van manieren raakt de vrijheidsbeneming de lichamelijke integriteit van de ingesloten burger. Maar wat is dat eigenlijk: 'lichamelijke integriteit'? Welke aspecten kunnen onder deze term worden gerangschikt en doen zich in de praktijk complicaties voor bij het waarborgen van die integriteit? Hierover organiseert de vereniging voor Penitentiair recht En Penologie (PEP) op **11 november** een studiebijeenkomst. Met onder andere prof. dr. Korf, over zijn onderzoek naar gezondheidsrisicogedrag van gedetineerde in detentie, dr. van de Water, medisch manager Forensisch Medische

Maatschappij Utrecht (FMMU), over enkele medische aspecten, en dr. de Lange, werkzaam bij het Wetenschappelijk Bureau van de Hoge Raad, over nationale en internationale normering van onderhavig thema.

- Tijd: donderdag 11 november, 17.30-19.00 uur; plaats: Janskerkhof 15A, Utrecht; meer informatie: www.verenigingpep.nl; aanmelding: Janine. Janssen@Haaglanden.politie.nl.

CONGRES: HEALTH CARE RATIONING

Het Erasmus Observatory on Health law organiseert op **9 en 10 december** het congres 'Health Care Rationing'. De komst van de nieuwe zorgverzekeringswet in Nederland in 2006 vereist nog steeds besluitvorming over de toegang van de gezondheidszorg. Een grote rol hierbij spelen wachttijden en de stijgende uitgaven in de zorg. Het is onvermijdelijk om *rationing* toe te passen in de Nederlandse gezondheidszorg. Vragen die hierbij komen kijken zijn: wie is er verantwoordelijk? Hoe werkt het? Wat zijn relevante

en acceptabele selectiecriteria? Is het rechtvaardig? Hoe beïnvloedt het toepassen van rationing gelijke toegang tot zorg?

- Plaats: Erasmus Universiteit Rotterdam; kosten: € 275; meer inlichtingen: www.erasmusobservatoryonhealthlaw.nl.

STUDIEDAG: HANDHAVING VAN HET OMGEVINGSRECHT

Niet alleen op een nationaal niveau, maar ook vanuit Europa is er steeds meer aandacht voor de handhaving van milieunormen. Intussen halen verschillende grote handhavingzaken de kranten, denk aan Probo Koala en de zaken waarin asbest een rol speelt. Op deze studiedag op **9 december** worden de actuele ontwikkelingen over toezicht en handhaving van het omgevingsrecht gepresenteerd en bediscussieerd.

- Datum en tijd: donderdag 9 december 2010, 9.00-16.30 uur; plaats: Trippenhuis, KNAW, Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam; kosten: € 110; inlichtingen: Inge De Bruyne (020-525 30 75 of i.f.j.debruyne@uva.nl)

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Tijdelijk bezoekadres tot december: J.P. Coenstraat 7, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
<i>Helpdesk</i>		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
<i>Opleiding</i>		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

(advertentie)

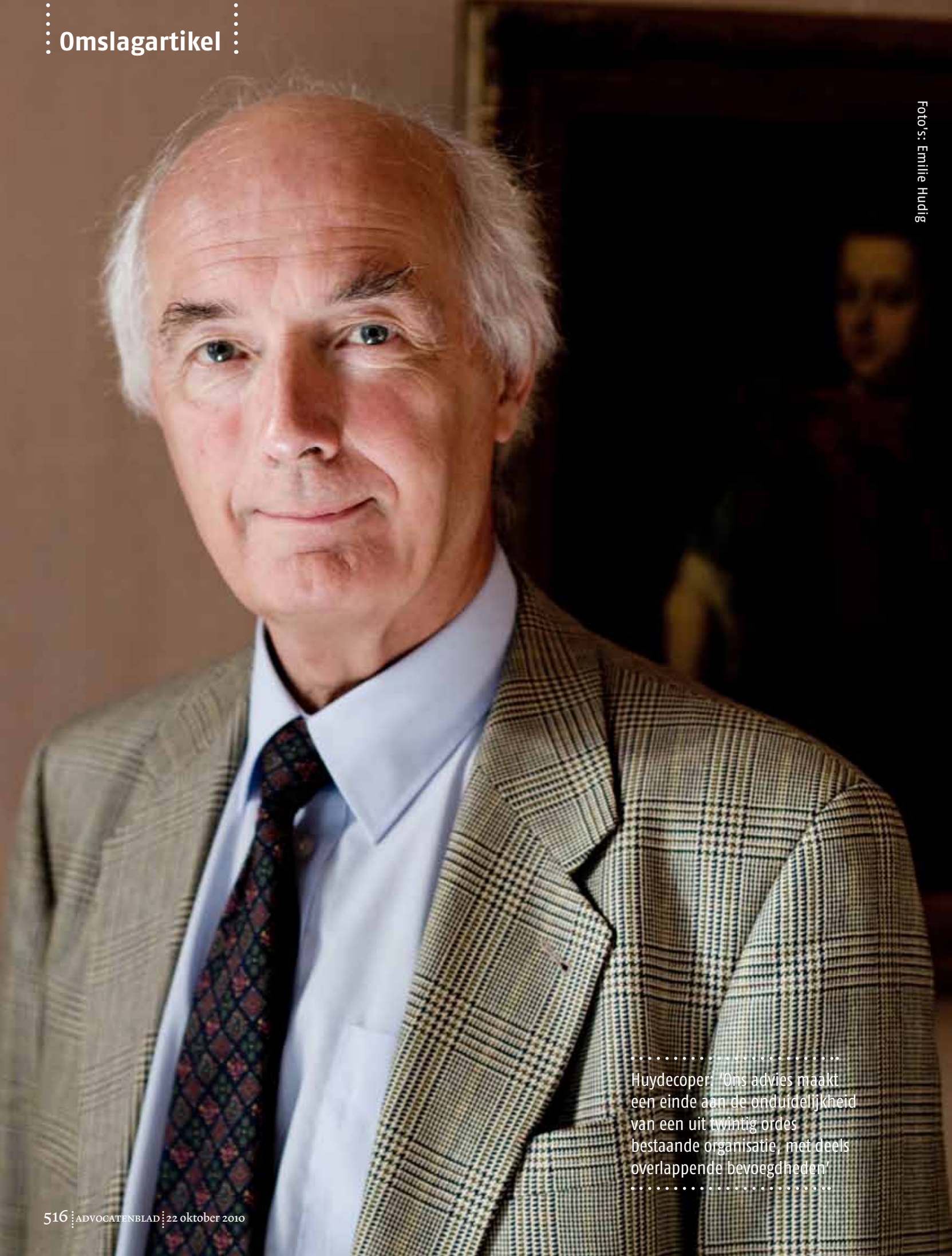

**SCANDINAVIAN
FASHION**

Benedikte Utzon
Camilla Norrback
CCDK
Munthe plus Simonsen
Stella Nova

www.lotstowear.nl

.....
Huydecoper: 'Ons advies maakt
een einde aan de onduidelijkheid
van een uit twintig ordes
bestaande organisatie, met deels
overlappende bevoegdheden'
.....

Huydecoper: ‘Je moet er wat aan vertimmeren, maar het hoeft niet radicaal anders’

Bepaald niet de hele organisatiestructuur van de Orde hoeft op de schop, als het aan de Orde-commissie ligt die zich boog over de bestuurlijke vernieuwing. Wel worden de lokale ordes afgeschaft – ze worden lokale afdelingen van één Orde. Het College van Afgevaardigden zal in aantal leden bijna worden gehalveerd, en bovendien representatiever samengesteld. Voorzitter Toon Huydecoper en commissielid Ruth van Andel lichten het advies toe.

.....
Trudeke Sillevius Smitt
redacteur
.....

‘**W**e hebben het goed uitgepolderd’, vertelt Toon Huydecoper, voorzitter van de commissie bestuurlijke vernieuwing (en voormalig algemeen deken, nu A-G bij de Hoge Raad). Op verzoek van de Algemene Raad nam de commissie de structuur van de Orde onder de loep, naar aanleiding van geluiden over stroperige besluitvorming, onduidelijke afbakening van bevoegdheden en de plannen voor herziening van de gerechtelijke kaart. Na bijna een jaar, veel adviezen ‘uit het veld’ en veel interne discussie presenteerde de commissie op 21 oktober haar advies.

• Geen twintig ordes meer

Huydecoper: ‘De keuze voor één, landelijke, Orde maakt een einde aan de onduidelijkheid van een uit twintig ordes bestaande organisatie, met deels overlappende bevoegdheden. Nu bepalen de lokale ordes bijvoorbeeld opleidingsvereisten, hoofdelijke omslag en toelatingseisen voor advocaten met een enigszins bevreemdend verleden nog zelf. Dan krijg je ongewenste verschillen. Justitiabelen klagen dat de klachtafhandeling niet duidelijk is en per arrondissement verschilt. Eén Orde betekent dat er materieel geen verschil meer is in regels en praktijk in de arrondissementen.’ Van Andel (advocaat te Amsterdam): ‘En het betekent veel voor de inrichting van de bureaus. Ze komen onder gezag van de landelijke Orde, er gaat veel meer gecentraliseerd worden. In kleinere arrondissementen zullen bureaus worden samengevoegd, onder leiding van een di-

recteur. De huidige adjunct-secretarissen fungeren in de grotere arrondissementen effectief al als directeur, maar in de kleinere kan de organisatie worden verbeterd.’ Huydecoper: ‘We verwachten op dat punt geen tegenstand. In het noorden zijn ze al bezig met samenvoeging, dat hebben wij ten voorbeeld genomen.’

• Tien afdelingen

Van Andel: ‘De lokale ordes verliezen hun pbo-status. Het worden afdelingen van de landelijke Orde, waarbij voor de deken en de raad van toezicht het accent komt te liggen op toezicht en handhaving. Maar dat betekent niet dat hun rol minder zwaar wordt. Ze hadden nu ook al niet veel regelgevende bevoegdheden meer. En als het advies van Docters van Leeuwen wordt uitgevoerd, krijgt de deken meer bevoegdheden in het kader van het toezicht. Bovendien worden

.....
Van Andel: 'In kleinere arrondissementen kan de organisatie worden verbeterd, daar zullen bureaus worden samengevoegd onder leiding van een directeur'
.....

de arrondissementen groter als de gerechtelijke herindeling doorgaat, dus de meesten krijgen een groter werkgebied.' Huydecoper: 'De lokale afdelingen krijgen overigens wel degelijk bestuurlijke invloed, via het dekenberaad zoals wij dat voorstellen. In dat beraad met de Algemene Raad wordt het beleid ontvouwd en worden de signalen uit het veld opgepikt. Er is ruimte voor informatievoorziening en beïnvloeding. Maar je moet toezichthouders niet ook beleidsmaker en wetgever maken.'

• Kleiner en representatiever college

Huydecoper: 'De getalsverhoudingen in het College van Afgevaardigden hebben in de commissie nooit tot meningsverschil geleid. We wilden veertig, vijftig afgevaardigden, in het concept-wetsvoorstel bij het advies zijn het er 52 geworden. Tijdens de hoorzittingen zei iemand: "De gemeenteraad van Bussum heeft zestien leden". Maar dat zou toch geen draagvlak opleveren? Dan wordt het een stel bobo's bij elkaar.' Van Andel: 'Er zijn vele soorten advocaten, die moeten zich vertegenwoordigd weten.' Huydecoper: 'Wat we ook wilden aanpakken waren de getalsmatige verhoudingen tussen de arrondissementen. Nu is de vertegenwoordiging

De commissie bestond bij haar installatie in oktober 2009 uit: Ruth van Andel, Frans Knüppe en Lotje van den Puttelaar, voorzitter Toon Huydecoper, Peter van Alkemade (lid), Adrienne Hoevers en Jan Suyver (lid-secretaris). In januari werden ook Peter Ingwersen en Agaath Reijnders-Sluis lid van de commissie.

van het kleinste arrondissement Almelo in verhouding ongeveer acht keer zo groot als die van Amsterdam. Met een totaal aantal van ongeveer vijftig collegeleden kun je dat niet helemaal rechtekken, dan zouden de kleinste arrondissementen onvoldoende gerepresenteerd worden. Maar die scheve verhouding gaat wel terug naar ongeveer één op drie.'

• Géén landelijke verkiezingslijsten

Van Andel: 'We hebben gesproken over de mogelijkheid om met kieslijsten te werken, bijvoorbeeld naar kantoorsoorten en specialisatieverenigingen, zoals in de ons verstrekte opdracht was gevraagd. Maar wat voor soort lijsten mag je dan hanteren? Je hebt te maken met voortdurend veranderende inzichten. Bovendien creëer je weer een laag, de afstand tussen kiezers en Algemene Raad wordt er groter van.' Huydeco-

per: 'Voor mij weegt het zwaar dat mensen toch al niet zo heel erg betrokken zijn en dat zal niet verbeteren als de vertegenwoordiger van een advocaat uit Almelo in Middelburg zit. Nu hebben ze een *congress man* uit het eigen arrondissement. Bovendien zou je een vlekkelig beeld krijgen, omdat bestaande organisaties niet links, rechts en midden representeren zoals in de politiek.'

• Dekens en leden raad van toezicht uit college

Huydecoper: 'Nu wordt zeker de helft van de fracties in het College van Afgevaardigden voorgezeten door de plaatselijke deken, en ook veel leden van de raad van toezicht zitten in het college. Als zij nog zwaarder dan nu worden ingezet op toezicht, moet je geen bestuurlijke taken van betekenis bij deze mensen leggen.' Van Andel: 'Dat gaat ten koste van de democratische legitimering. En het college moet benaderbaar zijn voor alle advocaten. Als de toezichthouders erin zitten komt dat de toegankelijkheid niet ten goede.' Huydecoper: 'We hebben wel onder ogen gezien dat daarmee ook veel kennis uit het college verdwijnt. Maar we hopen dat een kleiner college de betrokkenheid van de individuele collegeleden vergroot. En we stellen voor veel meer met commissies te gaan werken die de vergaderingen op onderwerpen voorbereiden, à la de Tweede Kamer. Daarmee hopen we de informatieachterstand te verkleinen.'

• Bevoegdheden college niet beperkt

Van Andel: 'De Raad van Advies onder voorzitterschap van Rinnooy Kan heeft geadviseerd het College van Afgevaardigden sterk af te slanken en een marginale toetsingsbevoegdheid te geven. Dat zou dan worden aangevuld met e-referenda.' Huydecoper: 'Je hebt een echt "parlement" nodig. De achterban even per internet raadplegen, daar zien we niets in.' Van Andel: 'Het ligt in eerste instantie wel voor de hand om voor zo'n oplossing te kiezen, maar als je er langer over nadent: er zal telkens een handjevol advocaten reageren, maar niet de grote meerderheid. Bovendien kun je alleen ja-nee vragen voorleggen. Wij vinden dat advocaten invloed moeten kunnen uitoefenen

Huydecoper: 'De achterban even per internet raadplegen, daar zien we niets in'

op het beleid, in alle stadia moeten mensen kunnen meepraten.' Huydecoper: 'Je hebt dat draagvlak nodig, intern, maar ook om met gezag namens de advocatuur te spreken bij standpunten die bij de buitenwacht niet populair zijn, zoals rond de geheimhoudingsplicht.'

• Géén deken in AR, wel dekenberaad

Huydecoper: 'Ook wat betreft de rol van de deken in het landelijke bestuur hebben we de Raad van Advies niet gevolgd. Het bestuur wordt dan te groot, te log, en je krijgt een ongelukkige combinatie van petten bij de deken.' Van An del: 'Onafhankelijke toezichthouders in het bestuur, daar kom je niet uit. Dekens hebben ook een heel ander werkgebied dan portefeuillehouders bij de Algemene Raad zouden moeten hebben.' Huydecoper: 'De lokale afdelingen moeten materieel wel invloed hebben op het landelijke beleid. We denken een goede tussen vorm gevonden te hebben met een regelmatig, bij voorkeur maandelijks, beraad tussen de Algemene Raad en plaatselijke deken s. De raden van toezicht kunnen de deken s daarin als spreekbuis gebruiken. Dat geeft wezenlijke invloed, de Algemene Raad zal

Wat moet er volgens de commissie veranderen?

- **Eén landelijke Orde** wordt bestuurd door de Algemene Raad, met de algemeen deken als voorzitter. De deken is 'het gezicht' van de Orde.
- In de (tien toekomstige) arrondissementen **geen autonome lokale ordes**, maar afdelingen van de landelijke Orde. Leden van de raad van toezicht mogen geen deel uitmaken van het College van Afgevaardigden.
- Een **College van Afgevaardigden van veertig à vijftig leden** in plaats van de huidige 92, gekozen door de advocaten in de arrondissementen, met een getalsmatig minder scheve verhouding in de representatie van grote en kleine arrondissementen. Het College bereidt de collegevergaderingen in **commissies** voor.
- De **lokale deken** is verantwoordelijk voor **toezicht en handhaving**. Hij is autonoom in individuele gevallen; de Orde kan kaders stellen. Ook dekens mogen geen deel uitmaken van het College van Afgevaardigden.
- Regelmatig, bij voorkeur maandelijks, **dekenberaad**. Daarin overleggen de lokale dekens met elkaar en met de Algemene Raad.
- **Financiering: één landelijke hoofdelijke omslag** waaruit ook plaatselijke afdelingen worden gefinancierd. De lokale bureaus vallen onder de landelijke Orde.

niet snel tegen het dekenberaad ingaan. We hebben wel het risico onder ogen gezien dat het College van Afgevaardigden daarmee het buitenbeentje wordt, omdat de dekens en de Algemene Raad zaken voorbereiden. Onze oplossing is – over de effectiviteit kun je van mening verschillen – dat de dekens die liaison moeten maken, zij moeten de collegeleden uit hun arrondissement informeren.'

Van An del: 'Het dekenberaad is er trouwens niet alleen voor de uitwisseling met de Algemene Raad. Het heeft ook de zelfstandige functie van een groep toezichthouders die omwille van de kwaliteit van het toezicht de koppen bij elkaar steekt.'

• Wat merken advocaten ervan?

Huydecoper: 'Critici zullen zeggen: ze laten vrij veel zoals het is. Maar het gaat ook helemaal niet slecht. Je moet er wel wat aan vertimmeren, accenten verleggen, maar het hoeft niet radicaal anders. Vernieuwen om-

wille van het vernieuwen, dat hebben we niet gedaan.' Van An del: 'Door goed samenwerken gaat er nu ook al veel goed, maar de organisatie in haar huidige structuur werkt dat niet in de hand. Als je ons concept invult krijg je meer eenheid en transparantie binnen de organisatie.' Huydecoper: 'Dat zal het gezag naar buiten toe vergroten. Voor de buitenwacht is er duidelijkheid: "U moet bij die meneer zijn." Voor de meeste advocaten zelf geldt dat ze vooral hun eigen ding willen doen, dat is altijd zo geweest. Voor advocaten die niet betrokken zijn bij het bestuur is het niet zo interessant, ze denken: "Val mij er niet mee lastig." En zo lang alles goed gaat, is dat geen probleem.'

Van An del: 'Maar de groep moet wel verbonden blijven. Zo staat het ook in ons rapport: de Orde staat ergens voor in de maatschappij. Ons voorstel drukt uit hoe belangrijk het is om goed contact te houden, dat advocaten zich vertegenwoordigd moeten weten.' <<

Reactie Algemene Raad op rapport commissie-Huydecoper

De Algemene Raad is bijzonder ingenomen met het advies van de commissie-Huydecoper om te komen tot één Orde. De Raad spreekt in een eerste beknopte reactie zijn dank uit richting de voltallige commissie en verwacht dat de Orde hierdoor in de toekomst veel slagvaardiger

en efficiënter zal kunnen werken. Nu bestaan er soms nog grote verschillen in het beleid tussen de in totaal twintig Ordes. Ook is er nu en dan sprake van overlappende bevoegdheden. Eén landelijke Orde met lokale afdelingen zal leiden tot meer harmonisatie. 'En dat is zeer wenselijk', vindt algemeen deken Jan Loorbach.

De Algemene Raad heeft in september 2009 de commissie onder leiding van

Toon Huydecoper ingesteld om te onderzoeken of de structuur van de Orde, zoals die al bijna zestig jaar bestaat, nog voldoet aan de moderne eisen. De gedachte was dat zowel de werkwijze van, als het besluitvormingsproces bij de Orde efficiënter zou kunnen. Ook heeft de Algemene Raad de commissie gevraagd in haar advies rekening te houden met de plannen voor herziening van de gerechtelijke kaart.

De Algemene Raad constateert nu dat de commissie zowel bij de hiervoor genoemde plannen aansluit als bij het advies dat mr. A.W.H. Docters van Leeuwen april dit jaar uitbracht over het toezicht op de advocatuur. De Algemene Raad ziet dat als een 'herbevestiging' van de ingeslagen koers en zal de komende maanden benutten om met het College van Afgevaardigden verder van gedachten te wisselen over het rapport 'Op Orde'.

Voorlopige hechtenis wordt onvoldoende gemotiveerd

Recidivegevaar en gebrekkige

Veel advocaten worden geconfronteerd met voorlopige hechtenis gebaseerd op gebrekkige standaardredeneringen. Dit is in strijd met Europese jurisprudentie, met de onschuldpresumptie en met het stelsel van de wet. Rosa van Zijl houdt de redeneringen tegen het licht.

Rosa van Zijl
advocate te Den Haag¹

‘A person charged with an offence must always be released pending trial unless the State can show that there are “relevant and sufficient” reasons to justify the continued detention.’² Met deze rechtsoverweging presenteerde het EHRM in 2003 het leerstuk van voorlopige hechtenis in een notendop: geen voorlopige hechtenis tenzij daar goede redenen voor zijn. Strafrecht als *ultimum remedium*.

In de Nederlandse strafwetgeving is dat uitgangspunt terug te vinden in de regeling van ernstige bezwaren en gronden. In art. 67 Sv wordt het vereiste van de ernstige

bezwaren weergegeven: sprake moet zijn van een ‘stevige verdenking’. Op basis van art. 67a Sv dient daarnaast een grond voor voorlopige hechtenis te bestaan: vluchtgevaar, een geschokte rechtsorde, recidivegevaar of collusiegevaar. Bij recidivegevaar³ eist de wet dat ‘er ernstig rekening mede moet worden gehouden’ dat een verdachte zich schuldig zal maken aan strafbare feiten. Het recidivegevaar moet plausibel zijn, de vrees voor herhaling reëel.⁴ De Europese jurisprudentie eist *concrete* feiten of omstandigheden die het voorarrest rechtvaardigen.⁵

In de praktijk van de voorlopige hechtenis wordt het recidivegevaar echter vaak

(mede)⁶ gegrond op één van de volgende twee omstandigheden:

- ‘de feiten waarvan verdachte verdacht wordt zijn lucratief; voortzetting daarvan ligt in de lijn der verwachting,’ of:
- ‘door verdachte werd zo disproportioneel gereageerd dat voor herhaling moet worden gevreesd.’

Ongeldige redenering

Als iemand wordt verdacht van lucratieve delicten – of van een delict dat een disproporcionele reactie vormt – wordt dat kennelijk als voldoende reden beschouwd om te denken dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat deze verdachte op vrije voeten wederom een misdrijf zal begaan. Op basis daarvan wordt de verdachte voorlopig gehecht. Deze redenering deugt echter niet. Als we de wetten

1 Bij Sjöcrona Van Stigt Advocaten.

2 EHRM 24 juli 2003, NJ 2005, 550, § 12, m.nt. Schalken (Smirnova vs. Rusland).

3 Omdat dit artikel zich in het bijzonder richt op de motivering die in de praktijk aan recidivegevaar ten grondslag wordt gelegd, blijven de andere gronden hier verder buiten beschouwing.

4 Cleiren & Nijboer 2009, Tekst en commentaar: Strafvordering, art. 67a Sv, aant. 3.

5 EHRM 24 juli 2003, NJ 2005, 550, § 17, m.nt. Schalken (Smirnova vs. Rusland).

6 Dit is gebaseerd op eigen ervaring – met name bij de Rechtbank Den Haag – en die van collega's. In veel gevallen worden ook andere omstandigheden aangevoerd, maar die dragen vaak niet bij aan de vrees voor recidive (bijvoorbeeld volstrekt andersoortige documentatie).

.....
 Verdacht worden van
 een lucratief delict
 is kennelijk
 voldoende reden
 voor recidivegevaar –
 en de onschuld-
 presumptie dan?
 .....

redeneringen

van de logica toepassen, in de vorm van het syllogisme, blijkt dat de gevolgde argumentatie op gespannen voet staat met de onschuldpresumptie en met het stelsel van de wet. Deze situatie wordt des te onhoudbaar door het feit dat genoemde omstandigheden zo algemeen zijn dat ze geen onderscheidend criterium kunnen vormen.

De gedachte achter de redenering is duidelijk. Als delicten geld (kunnen) opleveren en iemand ervaring heeft met het plegen ervan, moet worden gevreesd dat hij opnieuw dergelijke delicten zal plegen. Evenzo wordt wel gevreesd voor herhaling van een disproportionele reactie als iemand al heeft laten zien dat hij onvoldoende zelfbeheersing heeft.

Nog afgezien van de vraag of deze gedachten op zichzelf juist zijn, kunnen zij niet dienen als basis voor voorlopige hechtenis. Door de redenering in de vorm van een syllogisme te gieten wordt allereerst de precare verhouding met de onschuldpresumptie duidelijk. Een syllogisme is een logische redenering die uit drie delen bestaat: de majorpremissie (a: de hoofdstelling), de minorpremissie (b: daaraan ondergeschikt) en de daaruit afgeleide conclusie (c):

- a Alle mensen die lucratieve delicten hebben gepleegd, zijn recidivegevoelig.
- b X wordt *verdacht* van een lucratief delict.
- c X is recidivegevoelig.

Deze redenering is logisch incorrect. De conclusie volgt niet uit de twee premissen omdat X geen plegger van het delict is. De gebezigde argumentatie doet daarom geen recht aan de onschuldpresumptie. Over de omstandigheid dat iemand slechts wordt *verdacht* van bepaalde feiten, wordt heen gestapt.

Strijd met stelsel van wet

Als we de redenering logisch geldig willen maken, komen we tot het volgende syllogisme:

- a Alle mensen die verdacht worden van lucratieve delicten zijn recidivegevoelig.
- b X wordt verdacht van een lucratief delict.
- c X is recidivegevoelig.

Deze redenering is logisch juist, maar de eerste premisse doet geen recht aan het stelsel van de wet. Door de eerste premisse wordt immers met de ernstige bezwaren voor een bepaald feit automatisch de grond voor voorlopige hechtenis gegeven. Was dit het juiste uitgangspunt, dan kon de wettelijke regeling omtrent de gronden – in elk geval voor dat feit – worden afgeschaft. Een geval, in de zin van art. 67 Sv, levert dan immers automatisch ook een grond op in de zin van art. 67a Sv.

De wet trekt de ernstige bezwaren en de gronden juist uit elkaar. Uit art. 67a Sv

bleekt dat *naast* de ernstige bezwaren van art. 67 Sv een grond voor voorlopige hechtenis dient te bestaan. Bij recidivegevaar is vereist dat de vrees voor herhaling reëel is en dat deze is gebaseerd op *concrete* feiten of omstandigheden. In de regel zijn dat geen ingewikkelde feiten of omstandigheden. Relevante documentatie, een verslaving, een ongunstige woon- of werksituatie of aantoonbare psychische problemen zullen al gauw voldoende zijn.

Hoewel strikt genomen in strijd met de *praesumptio innocentiae* – zoals blijkt uit het eerste weergegeven syllogisme – kunnen ook de aard van het delict of de omstandigheden waaronder het is begaan een rol spelen.⁷ Erkend moet echter worden dat daarmee de onschuldpresumptie geweld wordt aangedaan en dat dit dus moet worden gereserveerd voor *concrete, exceptionele* gevallen. De algemene stelling (waarover hierna meer) dat een strafbaar feit geld op kan leveren, of een disproportionele reactie vormt, kan zonder bijkomende omstandigheden niet volstaan. Het is in strijd met het stelsel van de wet als *zonder meer* de verdenking van lucratieve of geweldscriminaliteit

.....
⁷ Verstrekkend was een vonnis van de Rechtbank 's-Hertogenbosch waarin bij een verdachte van pedoseksuele delicten recidivegevaar aanwezig werd geacht, louter omdat '[n]iet uit te sluiten valt dat [...] gedragsstoornissen het aan verzoeker verweten gedrag kunnen verklaren'. Rb. 's-Hertogenbosch 21 september 2001, NbSr 2001, 285.

Een uitspraak is nog geen verloren zaak

Pels Rijcken beschikt al decennia over een gespecialiseerde cassatiesectie. Vijftien advocaten combineren kennis van procesrecht en cassatietechniek op het hoogste niveau met expertise op alle rechtsgebieden. Een quickscan, een uitvoerig advies of een cassatieprocedure: de cassatieadvocaten van Pels Rijcken werken nauw met u samen aan het hoogst haalbare voor de cliënt. Op verzoek ook al in hoger beroep. Mail cassatie@pelsrijcken.nl of bel (070) 515 34 95 voor informatie over mogelijkheden en kosten. **Pels Rijcken Bron van inzicht**

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

een grond zou zijn voor voorlopige hechtenis. En het is evenzeer in strijd met het stelsel van de wet om recidivegevaar hierop te baseren, en zo precies hetzelfde resultaat te bereiken.

Redenering geldig, bewering onzin

De hiervoor genoemde ‘omstandigheden’ bieden bovendien geen onderscheidend criterium. Het zijn algemene stellingen die niets concreets over de individuele zaak naar voren brengen. Immers, bijna alle delicten waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is, zijn lucratief (bedoeld) of kunnen worden gezien als disproportionele reactie.⁸ Onder de eerste omstandigheid kunnen alle delicten worden geschaard die voortkomen uit de behoefte aan materieel gewin.

Onder de tweede omstandigheid kan een nog breder scala aan strafbare feiten worden gebracht. Disproportioneel betekent niet meer of minder dan: onevenredig. Bedoeld lijkt te worden dat een verdachte – als gevolg van een gebrek aan zelfbeheersing – handelde op een wijze die in de gegeven omstandigheden niet gepast was. Dat is zo bij iemand die zijn emoties niet onder controle heeft (bij geweldsdelicten), maar ook bij iemand die zijn driften niet kan beheersen (zoals bij zedendelicten).⁹ Zelfs van iemand die vanuit een bepaalde overtuiging strafbare feiten pleegt, kan worden gezegd dat hij disproportioneel reageert op zijn omgeving.¹⁰

Dat leidt praktisch gezien tot het volgende syllogisme.

Waarom ziet de magistratuur het gebrek in de redenering niet?

- a Alle mensen die worden verdacht van lucratieve delicten of van een delict dat een disproportionele reactie vormde, waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is, zijn recidivegevoelig = alle mensen die worden verdacht van een delict waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is, zijn recidivegevoelig.
- b X wordt verdacht van een delict waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is.
- c X is recidivegevoelig.

Volgens de logica staat deze redenering als een huis. Maar inhoudelijk is het niet vol te houden. Was met het tweede syllogisme het recidivegevaar gegeven bij ernstige bezwaren voor *bepaalde* delicten, nu blijkt dat recidivegevaar bij ernstige bezwaren voor vrijwel *alle* delicten (waarvoor voorlopige hechtenis mogelijk is) reeds is ingeblikt. Terwijl Europese jurisprudentie de rechter verplicht de voorlopige hechtenis te onderbouwen met concrete feiten en omstandigheden, wordt met de gegeven redenering voorlopige hechtenis gebaseerd op algemene en nietszeggende stellingen.

Waar ligt het aan?

Door genoemde omstandigheden ten grondslag te leggen aan het herhalingsgevaar wordt de wettelijke regeling van voorlopige hechtenis uitgehold. Omdat voorlopige hechtenis naar haar aard op gespannen voet staat met de onschuldpresumptie moet het concrete geval echter

juist zorgvuldig worden getoetst en kan niet met standaardredeneringen worden volstaan.

Waarom wordt toepassing van het zwaarste dwangmiddel, voorlopige hechtenis, zo vaak en zo gemakkelijk op deze ondeugdelijke redenering gebaseerd? Waarom ziet de magistratuur het gebrek in de redenering niet? Ligt dat aan de wet, die een leemte bevat met betrekking tot de motivering van beslissingen omtrent de voorlopige hechtenis? De rechter-commissaris motiveert zijn beslissing (summier), maar tegen die beschikking staat geen rechtsmiddel open. Bij de raadkamer is hoger beroep weliswaar een mogelijkheid, maar een motivering van die beslissing ontbreekt in beide instanties – terwijl het EHRM deze wel degelijk vereist.¹¹ Een reactie op de door de verdediging aangevoerde argumenten blijft uiteindelijk uit.

Of ligt het aan de wijze waarop de wet wordt toegepast? Aan het Openbaar Ministerie, dat haar vordering tot voorlopige hechtenis graag snel en gemakkelijk onderbouwt? Aan de rechterlijke macht, die zich kritischer zou moeten opstellen tegenover dat Openbaar Ministerie? Of heeft de rechterlijke macht heel andere beweegredenen om voorlopige hechtenis op te leggen?¹²

Of ligt het aan de advocatuur, die op deze punten telkens opnieuw verweer zou moeten voeren? In de hoop op een rechter (-commissaris) die zonder wettelijke verplichting een inhoudelijke reactie geeft op het verweer, blijf ik het in elk geval proberen. Aan mij zal het niet liggen. <<

⁸ Schuld misdrijven worden weliswaar niet gepleegd uit hebzucht, emotie of overtuiging, maar daarvoor is voorlopige hechtenis niet mogelijk – met uitzondering van het delict dood door schuld indien de schuld bestaat in roekeloosheid (art. 307 lid 2 Sr).

⁹ Iemand die niet kan nalaten op verlaten fietspaden dames van hun fiets af te trekken, reageert ook disproportioneel op zijn omgeving.

¹⁰ Denk aan iemand die het maatschappelijke tijt probeert te keren door het plegen van een politieke moord.

¹¹ EHRM 24 juli 2003, NJ 2005, 550, m.nt. Schalken (Smirnova vs. Rusland). Zie m.n. § 15-17 en § 23-25.

¹² L. Stevens, ‘Voorlopige hechtenis en vrijheidsstraf. De strafrechter voor voldongen feiten?’, in: NJB 2010, 1208. Dit artikel bevat onder andere een uitgebreide bespreking van de beweegredenen van rechters om voorlopige hechtenis op te leggen en roept de vraag op in hoeverre de gronden überhaupt nog relevant zijn voor de hedendaagse praktijk van de voorlopige hechtenis.

Rechters in Nederland hebben structureel te weinig tijd om zaken goed te bestuderen. Dit kwam recent weer in het nieuws door het tv-optreden van de haagse rechtbankpresident. Overwerken blijkt een manier om het nog te kunnen bolwerken. En dat doen ze, want ‘het is je beroepseer kwalitatief goed werk af te leveren’, zegt een raadsheer Marjan Goslings. Wat merken advocaten van rechterlijke overbelasting?

Tijdsdruk rechters neemt toe

‘Het is absoluut niet te doen

Hedy Jak
redacteur

‘Zes weken wordt
in de praktijk
zes maanden’

Vorige maand bekritiseerde de president van de Haagse rechtbank, Frits Bakker, in het televisieprogramma *Nieuwsuur* de strak gelimiteerde tijd die rechters aan zaken kunnen besteden. Veel rechters werken volgens het zogeheten ‘Lamiciemodel’: tabellen waarin de behandelingsdij per zaak van een rechterlijk ambtenaar staat vermeld. Dit model valt onder de verantwoordelijkheid van de Raad voor de rechtspraak, maar is volgens woordvoerder Michiel Boer ‘niet eenzijdig opgesteld’. Hij legt uit dat expertgroepen van rechters samen met inhoudelijke deskundigen van de Raad voor de rechtspraak het aantal minuten per zaak hebben vastgesteld. Het gaat, benadrukt Boer, om een financieringsnorm. ‘Die is nodig om over de 26 gerechten het geld op een evenredige manier te verdelen. Daar is geen goed alternatief voor. En rechters kunnen zelf bepalen hoe lang zij over een zaak doen.’ Kennelijk gaat het model verder dan een fi-

nancieringsnorm, want dit ‘minutenstaatje’ gaat voor sommige rechters werken als norm, zoals Bakker in *Nieuwsuur* aangaf.

In *Trema* 2010-8, Tijdschrift voor de rechterlijke macht, van oktober schrijft Frits Bakker naar aanleiding van zijn media-optreden dat hijzelf projectleider *Lamicie* was. ‘Anders dan (...) gedacht blijkt het feitelijk niet zo te gaan dat rechters hun kwaliteitsnorm boven alles stellen. Zij willen namelijk geen achterstanden scheppen (...). Daarmee dreigt het systeem zo productiegericht te worden dat de kwaliteit eronder gaat lijden.’

De molen maalt door

Marjan Goslings is senior raadsheer in de civiele sector van het gerechtshof in Am-

sterdam en geeft aan dat ze ‘niet zou weten’ wat er in het Lamiciemodel staat. ‘Ik lees totdat ik weet wat er in een dossier staat.’ Goslings werkte ruim zeventien jaar bij Houthoff Buruma en is in 1998 overgestapt. ‘Ik heb een aanstelling voor zeventig procent, maar werk – zo schat ik – structureel ruim twintig procent over. Het is absoluut niet te doen in de tijd die je hebt. Toch zal ik nooit inleveren op kwaliteit. Het is je beroepseer kwalitatief goed werk af te leveren.’

Zelf vindt ze dat ze in een ‘luxepositie’ verkeert, omdat ze vanwege haar 70-procents aanstelling de ruimte heeft extra te werken om zo aan haar eigen normen te kunnen voldoen. ‘Voor fulltimers maalt de molen maar door. Die pakken vaak avonden, weekenden en een stuk van hun vakantie erbij om aan hun eigen kwaliteitseisen te blijven voldoen. Maar op een gegeven moment is de rek eruit. Ergens houdt het op. Dan kan ik me voorstellen dat iemand toch op die eigen kwaliteitseisen inlevert.’

Hoe kijkt Goslings aan tegen het onderling verdelen van werk? Ze ziet daar, behoudens in uitzonderingsgevallen, niets in. ‘In Amsterdam raadkameren we, in de civiele sector, vooraf. We lezen alle drie het

.....
 'De kans op fouten is groot, een tragische ontwikkeling voor een land als Nederland'
 .....

in de tijd die je hebt'

Frits Bakker in het tv-programma *Nieuwsuur*

dossier, raadkameren vervolgens over de zaak en nemen een beslissing. Eén iemand schrijft het op en de andere twee lezen het concept, zoals wij dat noemen, mee.' Dat is volgens haar kwalitatief de beste methode. 'Bij een dik en gecompliceerd dossier kan het zijn dat een collega-raadsheer vooraf een leeswijzer voor de anderen opstelt, die raadsheer zal dan mogelijk iets beter in het dossier zetten.' Volgens Goslings doet dat niet af aan het beginsel dat alle drie de raadsheren het dossier grondig moeten kennen alvorens een beslissing wordt genomen. 'Een beslissing kan in een bijlage zitten.' Ze noemt het 'een hellend vlak', als niet meer wezenlijk door drie raadsheren tot een beslissing wordt gekomen. 'Als gezegd wordt dat het tijd oplevert als één raadsheer, zonder een raadkamer vooraf, concipieert en de twee anderen zich beperken tot meelezen van het concept, dan moet je niet gek opkijken als op kwaliteit wordt ingeboet.'

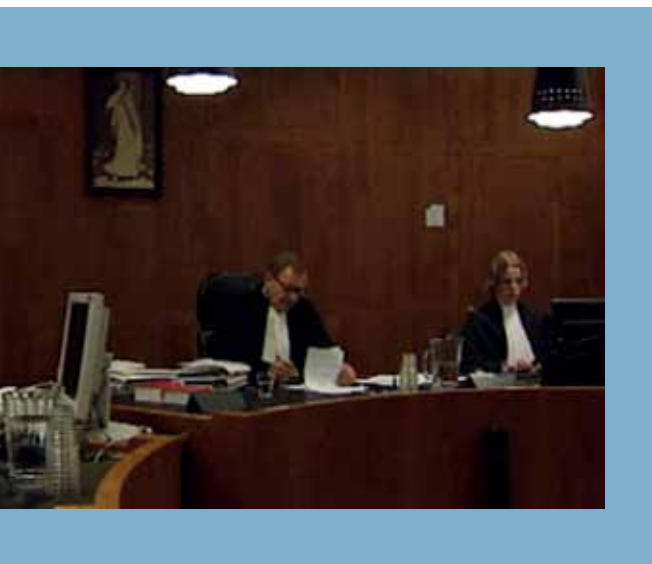
Te geringe dossierkennis

Advocaten beseffen én ondervinden dat rechters onder enorme tijdsdruk werken. Strafrechtadvocaat Annelies Sennef (Sennef de Koning van Eenennaam, Den Haag) merkt dit vooral aan de manier waarop er

.....
 'Rechters lijken
 schikkingsdrift te
 hebben, omdat ze
 dan geen vonnis
 hoeven te maken'
 .....

wordt omgegaan met aanhoudingsverzoeken. 'Het lijkt alsof er om proces-efficiënte redenen erg streng naar verzoeken om nader onderzoek wordt gekeken. Ik heb soms de indruk dat rechters graag de mogelijkheid aangrijpen om op het noodzakelijkheids criterium te toetsen. Het belang van de verdediging komt daardoor niet meer voorop te staan. En of dat bijdraagt aan een goede beoordeling van de zaak, is sterk de vraag.'

Wiebe de Vries, strafrechtadvocaat (Jaeger Advocaten, Amsterdam) noemt ook het aanhoudingsverzoek als voorbeeld. 'Rechters zijn terughoudend om aanhoudingsverzoeken toe te kennen. Ze kunnen er een nieuwe zitting mee voorkomen.' Hij merkt ook op dat strafzaken vaak bij andere gerechten worden ondergebracht. 'Dan moet je opeens van Amsterdam naar Leeuwarden voor een zitting. Maar ja, beter dat dan dat het blijft liggen.' Erger vindt hij de beperkte tijd die rechters in de raadkamer

hebben. 'Ingrijpende beslissingen worden gebaseerd op een marginale kennis van het dossier.' Volgens De Vries kunnen rechters de behandeling van de dossiers in raadkamer niet altijd goed voorbereiden. 'Dan worden er vragen aan de cliënt gesteld, terwijl dat belangrijke punten uit het dossier zijn die ze horen te kennen.'

Annelies Sennef deelt de ervaring dat rechters dossiers niet meer van a tot z lezen. 'Laatst werd een verzoekschrift ex artikel 591a Sv in een fraudezaak beoordeeld aan de hand van een overzicht van de kosten die in rekening waren gebracht. De jongste rechter van de kamer wees een aantal posten dossierstudie af en stelde: "Dat is administratie en dat hoef ik niet te bestuderen". Ik vind dat choquerend. De kans op fouten is groot. Het is een tragische ontwikkeling voor een land als Nederland.'

Wachttijden en schikkingsdrift

'Ik maak zelden mee dat een rechter het dossier niet kent', vertelt civiel advocaat Barend Stroetinga (Holla Advocaten, Eindhoven). 'Ik heb nog steeds de indruk dat rechters de zaak recht doen.' Wel geeft hij aan dat het weleens lang wachten is op een uitspraak. 'Zes weken wordt in de praktijk zes maanden. Van de rechtbank krijg ik soms een brief dat de uitspraak door drukte en achterstanden langer op zich laat wachten. Bedrijven en verzekeraars laten deze factor vaak meewegen en beslissen dan om op een alternatieve wijze aan geschilbeslechting te doen, zoals een bindend advies of arbitrage.'

Leonie Rammeloo, advocaat aansprakelijkheidsrecht (Van Doorne, Amsterdam), kaart aan dat rechters ter comparitie, partijen soms duidelijk tot een schikking willen brengen. 'Rechters lijken schikkingsdrift te hebben, omdat ze dan geen vonnis hoeven te maken. Toch vind ik dat rechters zich goed voorbereiden voor de zitting, daar zie ik de tijdsdruk niet in terug.' Het valt haar op dat er lang, soms wel een jaar, op een uitspraak moet worden gewacht. 'Cliënten worden dan achterdochtig. Weet de rechter nog wel wat er op de zitting is gezegd? Voor hen is moeilijk te verkroppen als ze lang hebben gewacht en dan ook nog eens horen niet in het gelijk te zijn gesteld. Het respect voor de uitspraak verdamppt wanneer er zoveel tijd overheen gaat.'

Geld

De Raad voor de rechtspraak krijgt regelmatig klachten over de tijdsdruk die rechters ondervinden. 'Dit spanningsveld is niet nieuw', aldus Michiel Boer. 'De instroom van nieuwe zaken is de afgelopen jaren met tien procent gestegen en die aantallen zijn moeilijk te verstouwen. Zeker als je kijkt naar de strafsectoren in de grote steden. Maar de financiële middelen zijn beperkt.' Volgens Boer is er geen pasklare oplossing om rechters te ontlasten.

'De raad doet een beroep op het kabinet voor extra financiële middelen en we nemen deze problematiek mee in de bestuurlijke overleggen. De regering probeert de druk op de rechtspraak te verminderen door het OM meer bevoegdheden te geven. Maar we moeten realistisch blijven. Als er niet meer geld is en er toch een kwaliteitsinvestering moet worden geleverd, dan lopen de doorlooptijden op. Dat zal blijven bestaan.'

Goslings stelt dat er wel iets moet veranderen. 'De werkdruk, vooral voor fulltimers, is in feite onaanvaardbaar hoog. Een oplossing is echter niet eenvoudig: het komt uiteindelijk neer op de beschikbaarheid van geld en de verdeling van geldstromen. En het gerechtelijk bestuur zit eigenlijk in een tosti-apparaat tussen Den Haag en hun eigen medewerkers.' Goslings meent dat als er niets gebeurt 'het gevaar bestaat dat op de kwaliteit ingeleverd wordt of rechters door de hoge druk om gezondheidsredenen uitvallen'. <<

.....
 'Als er niet meer geld
 is en er toch een
 kwaliteitsinvestering
 moet worden geleverd,
 dan lopen de
 doorlooptijden op'
 .....

Advocaat en jonge doctor Richard Verkijk vreest meer wanordelijkheden en oneerlijke processen als de competentiegrens verder wordt verhoogd en burgers worden bijgestaan door juristen van allerlei snit. Advocaten kunnen dat veel beter – maar zouden nog beter werk kunnen afleveren, bijvoorbeeld als de Gedragsregels hogere eisen stellen aan hun adviesverplichtingen.

‘Advocaat moet steeds meer moeite doen om meerwaarde te bewijzen’

.....
Michel Knapen
journalist
.....

Hij moet toegeven dat de boodschap uit zijn omvangrijke proefschrift voor de beroepsgroep als een open deur zal klinken: de advocatuur speelt een heel belangrijke rol in de rechtspleging – zelfs belangrijker dan de auteur zelf aanvankelijk vermoedde. De clou is echter dat niet iedereen daarvan is overtuigd. Met name in civiele zaken met een ‘beperkt’ financieel belang kunnen procederende burgers net zo goed worden bijgestaan door juristen van rechtsbijstandsverzekeraars, deurwaarders en anderen met enige juridische kennis, hoewel zelfs dat laatste geen vereiste is.

Kantonrechters vinden dat, en ook de Stichting voor Economisch Onderzoek, die enkele jaren geleden adviseerde dat ande-

ren dan advocaten zouden moeten kunnen procederen, want zonder advocaat scheelt dat de burger een hoop geld. ‘Zo bezien een puur economische redenering, en dus eenzijdig’, stelt promovendus Richard Verkijk. Maar wel een redenering die klakkeloos werd overgenomen door de wetgever. Op 1 januari 2011 kunnen burgers zonder advocaat bij de kantonrechter procederen over zaken met een belang tot 25.000 euro en iedereen mag als gemachtigde optreden. De advocaat is kennelijk toch niet zo van belang voor de rechtspleging.

Zes jaar werkte Verkijk aan zijn proefschrift *De advocaat in het burgerlijk proces*, waarop hij op 8 oktober jl. promoveerde. Daarin onderzoekt hij de verhouding tussen gedragsnormen en het procesrecht, tussen advocaat en cliënt en advocaat en rechter, en hoe deze zijn veranderd door de hervormingen in het procesrecht. De advocaat is steeds minder dominus litis, en moet meer moeite doen om zijn meer-

waarde tegenover cliënten en rechters te bewijzen.

Controleren

Verkijk, advocaat bij Boels Zanders (Venlo), voorziet wanordelijkheden en oneerlijke processen als burgers zonder advocaat kunnen procederen. Het gat dat zo ontstaat kan slechts ‘in een beperkt aantal gevallen’ door de burgerlijke rechter worden gedicht. ‘Rechters zijn vaak huiverig om burgers die fouten maken in de procedure te hulp te schieten. Ze willen niet mee procederen, ze verliezen dan hun onpartijdigheid.’

Bovendien: hoeveel vertrouwen je ook hebt in de kwaliteit en integriteit van de rechter, er moet nog steeds iemand de rechter controleren. Verkijk: ‘Dat kan niemand beter dan een advocaat. Een rechter kan wel eens te veel aansturen op een schikking. Advocaten zijn het best getraind om dan als waakhond op te treden. Zij hebben

.....
'Een rechter kan te veel aansturen op een schikking, advocaten kunnen dan als waakhond optreden'
.....

ook het beste gevoel voor de rechtsstaatelijkheid van de procedure.' Met andere woorden: dat moet niet worden overgelaten aan het neefje dat net zijn bachelor rechten op zak heeft. 'Met de verhoging van de competentiegrens schaf je voor die zaken de belangrijkste tegenkracht af. De discussie met de minister had over de rol van de advocaat in de rechtspleging moeten gaan, en niet alleen over de kosten.' In Engeland en Duitsland, zo leert zijn rechtsvergelijkend onderzoek, was dat nooit in die mate gebeurd: 'Daar bestaat veel meer respect voor de balie.'

Het resultaat mist bovendien elk logica, meent Verkijk. 'Mensen die procederen over een zaak met een belang van meer dan 25.000 euro gaan echt niet hobbyen, die nemen heus wel een advocaat in de arm. De verplichte procesvertegenwoordiging voegt daar juist niets toe, dat is betutteling. Wat resteert is een uitgehold procesmonopolie.'

Gedragscode

De verhoging van de competentiegrens van 5.000 naar 10.000 gulden, meer dan tien jaar geleden, heeft voor de burger niet altijd positief uitgepakt, en Verkijk vreest dat er met de nieuwe verhoging een herhaling zal optreden. 'Toen gingen eisers bijvoorbeeld deurwaarders inschakelen. Die zijn misschien wel goedkoper – zolang ze het goed doen. Datzelfde kan nu gebeuren, of anderen kunnen in dat gat springen: advocaten die geschrapt zijn van het tableau, juristen die het nooit tot advocaat hebben weten te brengen of natuurlijk juristen bij rechtsbijstandsverzekeraars. Die laatsten werken in zoveel dossiers, dat ze minder geneigd zullen zijn net dat stapje extra

.....
'Een advocaat hoeft zijn cliënt nu niet te wijzen op alternatieve procedures en hij kan volstaan met beperkte informatie over de kansen van de procedure en de kosten'
.....

voor een cliënt te doen, zoals je van een advocaat mag verwachten.'

De advocaat mag dan wel het best zijn toegerust om burgers bij te staan, maar dat wil niet zeggen dat ze dat nu altijd goed doen. Als het aan Verkijk ligt kan dat verder worden verbeterd. 'De Gedragsregels kunnen worden uitgebreid met een bepaling over de wijze waarop advocaten hun cliënten adviseren. Advies geven is immers het belangrijkste wat een advocaat doet. Maar op dit moment hoeft een advocaat zijn cliënt niet te wijzen op alternatieve procedures en kan hij volstaan met beperkte informatie over de kansen van de procedure en de kosten. Wordt hij verplicht tot een volledig advies, dan kun je

voorkomen dat cliënten achteraf zeggen: deze uitkomst had ik niet verwacht.'

Ook adviseert Verkijk in zijn proefschrift dat de cliënt een betere positie krijgt tegenover zijn advocaat. 'Het is immers zijn zaak, hij draagt de gevolgen van de uitspraak. Advocaten hebben de neiging elkaar uitstel te geven in een zaak of elk mogelijk incident op te werpen. Zijzelf hebben daar belang bij, maar dat is niet altijd in het belang van de cliënt. Als de cliënt meer dominus litis is, zullen processen efficiënter verlopen.' <<

• Mr. Richard Verkijk, *De advocaat in het burgerlijk proces*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, ISBN 978 90 897 4347 3, 872 pagina's, € 95.

kroniek fiscaal personen- en familierecht

kroniek
2009

.....

Inhoud

Inkomstenbelasting

- partnerbegrip
- eigenwoningregeling
- bijleenregeling
- besluit met betrekking tot eigen woning

Herziening Successiewet 1956

- drie wijzigingen in schenken en erfbelasting

Het afgelopen jaar kenmerkt zich door tal van belangrijke wijzigingen in de fiscale regelgeving, die per 1 januari 2010 in werking zijn getreden: herziening Successiewet 1956, introductie nieuw partnerbegrip, veranderde besluiten staatssecretaris van Financiën.

.....
 mr. Frank van den Barselaar
 master of financial planning, Breda
 .....

Inkomstenbelasting

De meest in het oog springende verandering is de wijziging van het partnerbegrip. In de Successiewet 1956 is per 1 januari 2010 dit begrip aangepast als onderdeel van de algehele herziening. Voor de inkomstenbelasting gaat deze wijziging in op 1 januari 2011. Het partnerbegrip voor de inkomstenbelasting is voortaan af te leiden uit twee bepalingen: art. 5a Algemene wet inzake rijksbelastingen (Awr) en het nieuwe art. 1.2 Wet op de inkomstenbelasting 2001. Het sluit aan bij een aantal objectief vast te stellen criteria. Het belangrijkste aanknopingspunt is de inschrijving in de Gemeentelijke Basis Administratie, maar daarnaast wordt ook getoetst op andere objectieve criteria waaruit een bepaalde lotsverbondenheid blijkt. Als men bijvoorbeeld op hetzelfde adres staat ingeschreven en gezamenlijk een kind of een eigen woning heeft, is men fiscaal partner. Ook als de inschrijving voortduurt en de ander als 'partner' is aangemerkt in de pensioenregeling, is sprake van fiscaal partnerschap, ongeacht de werkelijke leefsituatie. In de huidige bemiddelings- en overlegscheidingspraktijk wordt vaak aan het einde van het proces gekozen voor een optimale fiscale invulling. Voor de nieuwe

regelgeving is dergelijk uitstel van keuzes niet mogelijk en moet de keuze bovendien kenbaar worden gemaakt door een objectieve handeling, zoals inschrijving op een ander adres.

Partnerbegrip

Maar hoe belangrijk is dit *nieuwe partnerbegrip* voor (echt)scheidingen waarin niet bijvoorbeeld een onderneming, een aanmerkelijk belang of een buitenlandse belastingplicht speelt? Hoewel het fiscaal partnerbegrip ontegenzeggelijk een belangrijke rol speelt in de Wet op de inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001), wordt in tal van bepalingen een ander criterium gehanteerd. De introductie van het nieuwe partnerbegrip in combinatie met deze bepalingen

werkt soms verrassend. De bepalingen rondom de eigen woning illustreren dit. Van een eigen woning in fiscale zin is sprake als er aan twee vereisten wordt voldaan: 1 de woning is eigendom; 2 de woning dient voor de belastingplichtige als hoofdverblijf.¹

Eigenwoningregeling

Of er sprake is van 'hoofdverblijf' wordt getoetst aan de hand van de feiten en omstandigheden. Inschrijving in de Gemeentelijke Basis Administratie is hierbij niet relevant. Onder de wet zoals deze geldt tot 2011 valt het moment van beëindiging van het fiscaal partnerschap vaak samen met

.....
¹ Art. 3.111, lid 1.

het moment waarop niet langer sprake was van een hoofdverblijf. Onder de nieuwe wet ligt deze samenhang veel minder voor de hand, waardoor na een feitelijk vertrek uit de (voormalige) eigen woning nog steeds sprake kan zijn van voortzetting van het fiscale partnerschap.

Als de vertrekkende partner een nieuwe woning koopt die voor hem of haar als hoofdverblijf gaat dienen, kan de kwalificatie als eigen woning in gevaar komen, aangezien in de wet is bepaald dat fiscaal partners slechts één eigen woning kunnen hebben. In voorkomende situaties kan zelfs de rente op een overbedelingsschuld in verband met de toedeling van een eigen woning niet voor aftrek in aanmerking komen, omdat rente voldaan aan de fiscaal partner niet aftrekbaar is.²

Uit het voorgaande blijkt dat in bepaalde situaties actief moet worden geadviseerd om fiscale schade te voorkomen. De fiscale behandeling van partneralimentatie wijzigt niet door de aanpassing van het fiscaal partnerbegrip. De heffing en aftrek over partneralimentatie zijn geregeld in art. 3.101 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001 en art. 6.3 lid 1 Wet IB2001. In deze bepalingen komt het woord 'partner' niet voor. Evenmin wordt aangesloten bij uitspraken of onderling gemaakte afspraken. Van een fiscaal relevante onderhoudsbijdrage is sprake indien 'een periode uitkering of verstrekking rechtstreeks voortvloeit uit het familierecht en niet wordt ontvangen door een bloedverwant in de eerste graad of de tweede graad van de zijlijn'.

Op grond van de letterlijke tekst is een onderhoudsbijdrage die tussen echtgenoten wordt verstrekt gedurende de samenwoning ook aftrekbaar respectievelijk belast. Uit de wetshistorie blijkt echter dat voor heffing danwel aftrek slechts ruimte is vanaf het moment dat de betrokkenen duurzaam gescheiden leven.³ Het is op zijn

Ik begrijp dat u vanwege uw religieuze overtuiging het kind zult houden – de verwekker wordt daarmee wel uw fiscale partner. Of fiscale bigamie mogelijk is, weet ik niet.

minst opvallend dat een criterium dat ons zo vertrouwd is van voor 2011 praktisch gesproken zo'n prominente rol blijft spelen bij de fiscale behandeling van echtscheidingen. Het voordeel hiervan is evenwel dat alimentatieberekeningen niet fundamenteel wijzigen.⁴

Hetgeen hiervoor is geïllustreerd met betrekking tot de *aanpassing van het partnerbegrip* is in vrijwel de gehele Wet op de inkomstenbelasting 2001 aan de orde. Ook bij bijvoorbeeld (mede)ondernemerschap, aanmerkelijk belang en heffingskortingen is het raadzaam om de toepasselijke wettelijke bepaling te raadplegen om de gevolgen van het nieuwe partnerbegrip te verifiëren en eventueel tijdig over te gaan tot inschrijving op een ander adres.

Besluit met betrekking tot eigen woning

De *eigenwoningregeling* is in de fiscale onderhoudswet 2010 op een aantal voor de scheidingspraktijk relevante punten gewijzigd. Allereerst is de mogelijkheid geïntroduceerd om een woning tijdelijk te verhuren waarna de status van eigen woning in fiscale zin kan herleven. Met name bij tijdelijke verhuur in afwachting van verkoop is deze faciliteit een belangrijke tegemoetkoming.

Bijleenregeling

Een belangrijke verslechtering treedt op in de zogenoemde *bijleenregeling*. In de huidige Wet IB 2001 wordt niet langer de garantie gegeven dat men na een verhuizing tenminste de oude eigenwoningsschuld mag aanhouden. De gerealiseerde eigenwoningreserve komt in mindering op de maximale eigenwoningsschuld bij de nieuw te financieren woning. Als niet direct na de vervreemding van de eigen woning wordt overgegaan tot aanschaf van een nieuwe eigen woning, kan de eigenwoningreserve door tijdsverloop verdwijnen. Deze termijn is met ingang van 2010 verkort van vijf jaar naar drie jaar.

2 Art. 3: 120 Wet IB 2001.

3 Deze bepaling was oorspronkelijk opgenomen in het Inkomensbesluit 1941 waarin werd gesteld dat de onderhoudsbijdrage vanaf het moment van duurzaam gescheiden leven fiscaal in aanmerking wordt genomen. Bij de introductie van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 is deze expliciete verwijzing verdwenen en uit HR 29 oktober 1969, nr. 16 204, BNB 1969/245 blijkt dat bij de introductie van de Wet IB 1964 geen inhoudelijke wijziging is beoogd. Bij de introductie van de Wet IB 2001 is min of meer hetzelfde gesteld waardoor momenteel mag worden aangenomen dat nog steeds moet

worden aangesloten bij het begrip 'duurzaam gescheiden leven' wat betreft de fiscale behandeling van een onderhoudsbijdrage.

4 Als voor de fiscale behandeling van partneralimentatie was aangesloten bij het nieuwe objectieve partnerbegrip zou in voorkomende gevallen bij voorlopige voorzieningen een netto onderhoudsbijdrage moeten worden berekend. Deze berekeningen zijn net als voorheen voorbehouden aan personen die (nog) niet duurzaam gescheiden leven en wel een gescheiden financiële huishouding wensen te voeren.

Voorbeeld bijleenregeling

A en B zijn gezamenlijk eigenaar van een eigen woning met een waarde van € 500.000. De bijbehorende eigenwoningsschuld bedraagt € 200.000. In het kader van de echtscheiding wordt de woning toebedeeld aan B en krijgt A een vordering op B van € 150.000. De verdeling van de eigen woning⁵ wordt voor A aangemerkt als een vervreemding waarbij hij een vervreemdingssaldo realiseert van € 150.000. Dit vervreemdingssaldo wordt toegevoegd aan zijn eigenwoningreserve. Als A nu binnen drie jaar een nieuwe woning koopt van bijvoorbeeld € 175.000, kan hij slechts € 25.000 financieren door middel van een fiscaal aantrekkelijke eigenwoningsschuld. Tot 2010 gold de oude eigenwoningsschuld ad € 100.000 als ondergrens voor A. A wordt geconfronteerd met de renteaftrekbeperking als gevolg van de bijleenregeling ongeacht de feitelijke beschikbaarheid van het vervreemdingssaldo. Als uitbetaling van de overbedelingsschuld niet mogelijk is en ook geen ander eigen vermogen beschikbaar is, leidt dit tot een substantiële toename van de woonlasten omdat een belangrijk deel van de rente niet langer fiscaal aftrekbaar is. Als A de aanschaf van zijn nieuwe woning uitstelt tot drie jaar na de vervreemding van de oude eigen woning, vervalt de eigenwoningreserve en kan hij het volledige bedrag financieren door middel van een fiscaal aantrekkelijke eigenwoningsschuld.

De hiervoor beschreven aanpassing van de zogenoemde kleiner-wonen-regeling heeft bij introductie relatief geringe financiële effecten, maar naarmate meer mensen een woning met overwaarde vervreemden, zal het belang van deze aanvullende beperking in de renteaftrek steeds groter worden.

Met betrekking tot de eigen woning mag het 23 pagina's tellende besluit van 10 juni 2010⁶ niet ongenoemd blijven. Het is grotendeels een samenvoeging van eerdere besluiten met betrekking tot de eigen

5 Of, indien verdeling niet binnen twee jaar plaatsvindt, het moment waarop de tweejaars-termijn van art. 3.111 lid 4 Wet op de inkomstenbelasting 2001 eindigt.
6 Besluit van de 10 juni 2010, nr. DGB2010/921.

woning. Het bevat een aantal belangrijke tegemoetkomingen en standpunten van de staatssecretaris van Financiën. In het kader van de wijziging van het fiscaal partnerbegrip wijs ik nog in het bijzonder op het beleid dat in paragraaf 6 van dit besluit wordt uiteengezet. Hieruit blijkt dat het fiscaal partnerschap (en daarmee de hiervoor besproken objectieve toets) relevant is voor de aftrek van rente die wordt voldaan aan de partner. Te late inschrijving op een ander adres kan dus leiden tot het verlies van renteaftrek over het deel van de overbedelingsschuld dat ziet op de eigen woning.

Ook het omvangrijke stimuleringspakket voor het mkb⁷ mag niet onvermeld blijven. Het draagkrachtbeginsel is hierbij bewust opzijgezet in een poging om de economie te stimuleren. De mogelijkheden van willekeurige afschrijving op aangeschafte bedrijfsmiddelen zijn uitgebreid en de mkb winstvrijstelling van 12% van het belaste resultaat wordt ook doorgevoerd voor de zogenoemde terbeschikkingstelling⁸. Een gevolg van deze fiscale afdwaling van het draagkrachtbeginsel is dat het fiscale resultaat kritisch moet worden geanalyseerd alvorens tot de voor een alimentatieberekening relevante draagkracht te komen.

Herziening Successiewet 1956

Met ingang van 1 januari 2010 is de Successiewet 1956 ingrijpend gewijzigd. De termen 'schenkingsrecht' en 'successierecht' zijn vervangen door 'schenkbelasting' en 'erfbelasting'. In deze paragraaf bespreek ik de voor de scheidingspraktijk meest relevante wijzigingen.

Ook bij de herziening van de Successiewet 1956 is aandacht besteed aan het partnerbegrip. In deze wet werd vooruitgelopen op de andere aanpassingen van het

7 Midden- en kleinbedrijf.
8 Hiervan is sprake als bijvoorbeeld een pand of vermogen ter beschikking wordt gesteld aan de onderneming of vennootschap van een verbonden persoon. Belastingheffing vindt plaats overeenkomstig een (afgeleid) winstbegrip naar het progressieve tarief van box I (inkomen uit werk en woning).

Bij 'schenking' denk ik aan cadeau's — ik denk dat ik van doen heb met een afkoopsom...

fiscaal partnerbegrip⁹ en werd het partnerbegrip zo veel mogelijk geobjectiveerd.

Althans dat was het doel: een opvallende afwijking van de objectivering van het partnerbegrip is de later bij amendement toegevoegde groep 'partners' die bestaat uit belastingplichtigen die voorafgaand aan het moment van de schenking ten minste vijf jaar hebben samengewoond en deze samenwoning blijkt uit de Gemeentelijke Basis Administratie. Ook als men niet gehuwd is en geen notariële samenlevingsovereenkomst heeft opgesteld, kan men op grond van deze 'restbepaling' kwalificeren als partner voor de schenkbelasting.

9 Art. 5a Algemene Wet inzake rijksbelastingen en de aanpassing van art. 1.2 Wet op de inkomstenbelasting 2001 per 1 januari 2011.

De *tariefstructuur* is sterk vereenvoudigd. Allereerst is het aantal tariefgroepen teruggebracht van drie naar twee. Verder blijft de progressie in de tarieven beperkt tot twee schijven: bij een verkrijging tussen partners tot € 118.000 is een tarief van 10% van toepassing. Het meerdere is belast tegen een tarief van 20%. Als de verkrijger geen partner¹⁰ (meer) is, bedraagt het belastingtarief 30% bij verkrijgingen tot € 118.000 en daarboven 40%. Ook de vrijstellingen zijn aangepast, maar ondanks een verzoek hiertoe is geen algehele vrijstelling van schenkbelasting tussen echtgenoten gerealiseerd. Voor schenkingen tussen echtgenoten geldt een vrijstelling van € 2.000 per kalenderjaar.¹¹

Drie wijzigingen in schenk- en erfbelasting

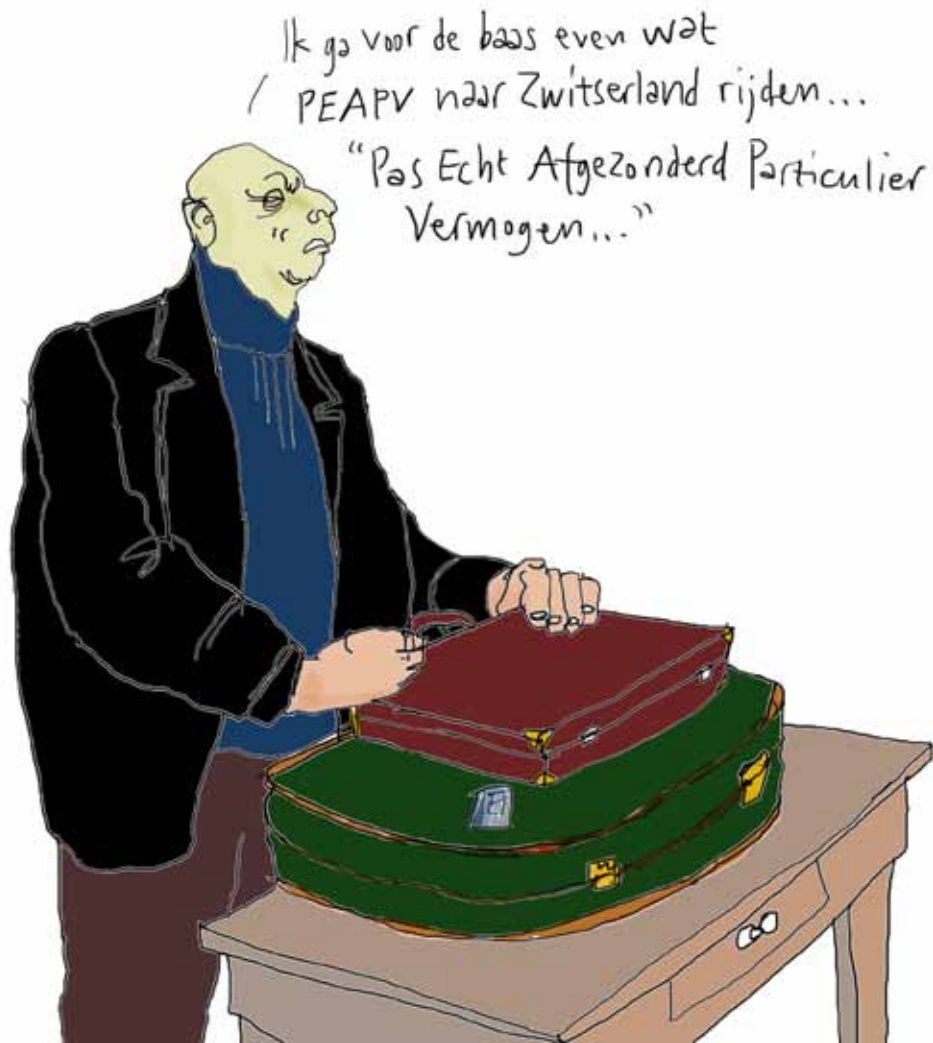
Voor de scheidingspraktijk zijn drie wijzigingen in de schenk- en erfbelasting zeer relevant.

A Als eerste worden *renteloze leningen betrokken in de schenkbelasting alsof er sprake is van een vruchtgebruik dat gevestigd is ten gunste van de schuldenaar van een renteloze lening*. De waarde van het vruchtgebruik wordt gesteld op een percentage van de vordering. Het aldus gevonden bedrag is, na aftrek van eventuele vrijstellingen, belast. Vanuit de schenkbelasting bezien, verdient het op grond van het vorenstaande vaak de voorkeur om rente te berekenen over een vordering. Hierbij moet echter bedacht worden dat het berekenen van rente voor de inkomstenbelasting soms gelijk staat aan het genieten van de hoofdsom.

Voorbeeld

A en B liggen in scheiding. Zij komen op 1 maart een afkoopsom van partneralimentatie overeen van € 100.000. Het bedrag wordt binnen twee weken na inschrijving van de scheiding voldaan op 1 september. Voor de schenkbelasting is hier sprake van een *bevoordeling op grond van art. 15 Successiewet, die gelijk is aan het vruchtgebruik van een vordering van € 100.000 gedurende een halfjaar. Als ter voorkoming*

10 Of afstammeling is. Het partnerbegrip is neergelegd in art. 1a Successiewet 1956.
11 De vrijstelling tussen echtgenoten in het kader van de erfbelasting is wel substantieel en kan oplopen tot € 600.000.

van onbedoelde gevolgen in de schenkbelasting vanaf 1 maart een rente wordt afgesproken, is de afkoopsom voor toepassing van de inkomstenbelasting voldaan op 1 maart 2010. Op grond van art. 6.3 lid 1 onderdeel b Wet IB 2001 is deze afkoopsom van aftrek uitgesloten omdat deze wordt voldaan op een moment dat de ontvanger geen gewezen echtgenoot is.

B In de scheidingspraktijk wordt regelmatig gebruikgemaakt van een overeenkomst van schenking onder opschortende voorwaarden. Het voordeel van een dergelijke schenking is dat ten tijde van de scheiding afspraken kunnen worden gemaakt die pas later onder bepaalde voorwaarden leiden tot een betalingsverplichting. Een dergelijke schenkingsovereenkomst geeft voor de begunstigde meer waarborgen dan

een enkele toezegging. Bovendien kan gebruik worden gemaakt van het lage tarief dat tussen partners geldt, omdat de schenkingsovereenkomst tot stand komt voor ontbinding van het huwelijk.

Onder de wet zoals deze gold tot 2010 was sprake van een belastbaar feit op het moment dat een schenkingsovereenkomst wordt ondertekend. De aangifte en betaalplicht voortvloeiend uit een belastbaar feit werden echter uitgesteld tot het moment waarop aan de opschortende voorwaarden werd voldaan.¹² Sinds 1 januari 2010 ligt het belastbare feit bij een schenking onder opschortende voorwaarden *op dat moment*.

Door een verschuiving van het heffingsmoment naar dat moment, moet het toepasselijke tarief in beginsel ook op een later moment worden bepaald. Bij een

12 Art. 46 lid 2 Successiewet 1956 (oud).

schenking onder opschortende voorwaarden in het zicht van echtscheiding zal aan de opschortende voorwaarden doorgaans pas worden voldaan na ontbinding van het huwelijk. Hierdoor is mogelijk het hoge tarief voor de schenkbelasting van toepassing.

Het besluit van de staatssecretaris van Financiën van 5 juli 2010, nr. DGB2010/872M, biedt normaal gesproken soelaas, indien duidelijk is dat de schenking onder opschortende voorwaarden plaatsvindt als onderdeel van de financiële scheidingsregeling. Voorzichtigheidshalve is expliciete vermelding van de schenking als onderdeel van de scheidingsregeling aan te raden. Per saldo blijft de schenking onder opschortende voorwaarden een bruikbaar element van een financiële scheidingsregeling. In internationaal fiscaal perspectief kan deze aanpassing overigens tot onbedoelde uitkomsten leiden. Als ten tijde van de uitvoering van de overeenkomst één van de betrokkenen (mogelijk) in het buitenland woonachtig is, is nadere afstemming met het betreffende buitenlandse stelsel vaak noodzakelijk.

C Een voor de bemiddelingspraktijk zeer relevante wetswijziging ziet op de aanzienlijke *versoepeling van de bedrijfsopvolgingsregeling* (BOR) in de schenkbelasting. De schenking van ondernemingsvermogen is onder bepaalde voorwaarden tot € 1.000.000 volledig vrijgesteld, terwijl daarboven 83% is vrijgesteld. De effectieve

belastingdruk is daardoor zodanig laag, dat dit doorgaans geen belemmerende factor (meer) is voor de schenking van ondernemingsvermogen. Om voor deze royale vrijstelling in aanmerking te komen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Zo moet de schenker minimaal vijf jaar voorafgaand aan het moment van de schenking de onderneming hebben gedreven. De begiftigde moet dezelfde onderneming gedurende vijf jaar voortzetten. De vrijstelling geldt alleen voor objectief ondernemingsvermogen en bijvoorbeeld niet voor vrij beschikbare beleggingen die niet noodzakelijk zijn voor de bedrijfsuitoefening. Bij de toepassing van de faciliteit geldt niet alleen een beperking voor 'echt' ondernemingsvermogen.¹³ De 100% vrijstelling tot € 1.000.000 moet overigens worden gerelateerd aan de totale waarde van de gehele objectieve onderneming en niet aan het geschonken deel.

Voorbeeld

A en B zijn gezamenlijk eigenaar van de aandelen in een vennootschap waarin een objectieve onderneming wordt gedreven met een waarde van € 2.000.000. A schenkt haar aandelen aan B. Als de BOR van toepassing is, is $(€ 1.000.000 : € 2.000.000) \times € 1.000.000$, ofwel € 500.000 voor

100% vrijgesteld. Het restant van de schenking ad € 500.000 is voor 83% vrijgesteld, zodat bij de schenking belasting wordt geheven over € 85.000. Als A en B partner zijn voor toepassing van de Successiewet 1956 is hierover € 8.300 schenkbelasting verschuldigd.

De BOR in haar huidige vorm is praktisch hanteerbaar in geval van echtscheiding, waardoor een toename van het gebruik ervan in deze praktijk is te verwachten.

In de loop van 2010¹⁴ is een uitgebreid besluit met betrekking tot de schenk- en erfbelasting uitgebracht, waarin een aantal eerdere besluiten zijn samengevoegd en een aantal onderdelen zijn aangescherpt. De staatssecretaris van Financiën bevestigt in dit besluit dat het wijzigen van huwelijkse voorwaarden naar een wettelijke gemeenschap van goederen of naar een periodiek verrekenbeding alsof sprake is van een wettelijke gemeenschap van goederen, niet kan worden aangemerkt als een belaste schenking. Voor een wijziging naar alle andere vormen van huwelijkse voorwaarden is deze goedkeuring nadrukkelijk niet van toepassing. <<

¹³ Voor de definitie wordt grotendeels aangesloten bij de vermogensetikettering in de inkomstenbelasting.

¹⁴ 5 juli 2010, nr. DGB2010/872M.

(advertentie)

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

C * A * R * D * E * C

centraal register declaraties
incasso en aanverwante financiële diensten

Financiële zekerheid door registratie, toetsing, factoring en incasso van debiteuren en financiers van kredietaanvragen van uw cliënten via CARDEC

Meer info op www.cardec.nl

Het Nederland dat niet elk risico wil verzekeren

Nationale-Nederlanden introduceert: Mijn Risico

Als ondernemer wilt u maar één ding: u wilt vooruit. En wie vooruit wil, zal risico's moeten nemen. Dat doe je niet door elk risico te verzekeren. Maar welke risico's verzekert u nou wel en welke juist niet?

Om dat heel inzichtelijk te maken introduceert Nationale-Nederlanden: Mijn Risico. Dat is een online overzicht dat direct duidelijk maakt waar uw bedrijfsrisico's liggen en hoe groot ze zijn. Zodat u snel kunt zien welke risico's u wilt verzekeren en welke u zélf wilt dragen. U ziet er ook wat uw branchegenoten verzekeren. Breng uw risico's in kaart op nn.nl en bel uw verzekeringsadviseur.

**nationale
nederlanden**

wat er ook gebeurt

**Vereniging Jonge
Arbeidsrecht Advocaten**

‘Mensen met wie je je enthousiasme voor het vak kunt delen’

Afgelopen zomer bestond de Vereniging Jonge Arbeidsrecht Advocaten twee jaar. En de VJAA organiseert nu een schrijfwedstrijd. Even bijpraten met **Daniel Maas** (27), de voorzitter.

Foto: Frank van Driel

.....
Martine Goosens
journaliste
 .....

Hoe bent u op het idee gekomen de VJAA op te richten?

Al vrij vroeg in mijn stage wist ik dat ik me wilde specialiseren in het arbeidsrecht. Tijdens de specialisatieopleiding arbeidsrecht aan de Grotius Academie kwam ik vooral in contact met advocaten die verder waren dan ik. Mijn perceptie was dat meer ervaren en bekendere arbeidsrechtsspecialisten een wat besloten clubje vormden, waartoe ik als beginnend advocaat niet gemakkelijk toegang kreeg. Toch zocht ik naar een kader, mensen met wie ik mijn enthousiasme voor het vakgebied kon delen. Bij mij op kantoor waren in die tijd

twee jonge arbeidsrechtadvocaten. Om lid te kunnen worden van de Vereniging Arbeidsrecht Advocaten Nederland, de VAAN, moest ik ten minste vijf jaar aangesloten als advocaat hebben gewerkt in een praktijk die voor minimaal 75 procent uit arbeidsrechtelijke zaken bestaat. Zo ver was ik nog niet. Voor jongere arbeidsrechtadvocaten die minder vergaand gespecialiseerd waren bestond simpelweg geen platform. Dat vond ik een gemis.

De eerste specialistenvereniging voor jonge advocaten was de Nederlandse Vereniging voor Jonge Strafrechtadvocaten, de NVJSA. Hebt u bij hen afgekeken?

Ja, de voorwaarden voor lidmaatschap zijn bijvoorbeeld vergelijkbaar. We hebben wel eens contact, maar van samenwerking

is geen sprake. Er is sinds kort een derde vereniging voor jonge advocaten, de vereniging Jira, voor insolventierechtadvocaten. Zij beginnen hun activiteiten begin volgend jaar. Er is echt wel een markt voor ons.

Hoe werd het initiatief tot oprichting van de VJAA binnen de beroepsgroep ontvangen?

Niet erg positief. Ik herinner mij bijvoorbeeld een berichtje in de nieuwsbrief *Orde van de Dag*, kort na onze oprichting in juli 2008. Daarin waren twee arbeidsrechtsspecialisten aan het woord: Gerrard Boot van Kennedy Van der Laan en Hermine Voûte van Loyens & Loeff. Zij waren van oordeel dat de VJAA geen zinvolle aanvulling zou vormen op het bestaande aanbod en dat gezien de milde toelatingsvereisten

niet gesproken kon worden van een specialistenvereniging. Wij hadden niet de pretentie de VJAA neer te zetten als club van vergevorderden of als keurmerk voor kwaliteit, maar handelden wel vanuit de gedachte en hoop in een behoefte te voorzien. Dus die reactie was best teleurstellend.

Maar wat stelt de VJAA zich dan ten doel?

We zochten naar een manier om ook jonge arbeidsrechtadvocaten in staat te stellen elkaar in een andere setting te leren kennen en een netwerk op te bouwen. Daarnaast werken we aan de bevordering van de kwaliteit van jonge arbeidsrechtadvocaten, bijvoorbeeld door het organiseren van lezingen. Tot aan het zevende jaar na beëdiging kun je lid zijn van de VJAA, daarna kun je als je aan de vereisten voldoet overstappen naar de échte specialisten, van de VAAN.

Hebt u gezocht naar een samenwerking met de VAAN?

Ja, ik heb wel contact gezocht, maar van samenwerking is het niet gekomen. De VAAN had geen belangstelling. Misschien dat dit in de toekomst nog wel an-

ders wordt. Het komt de beroepsgroep als geheel ten goede als ook de jongere arbeidsrechtadvocaten goed functioneren. Contact met advocaten die verder zijn gespecialiseerd dan onze leden kan daaraan bijdragen.

En, wat is er de afgelopen twee jaar gebeurd?

We hadden al snel meer dan honderd leden afkomstig uit het hele land. Blijkbaar waren er dus toch meer mensen die zoals ik behoefte hadden aan een groter netwerk van gelijkgestemden. Minstens net zo leuk is dat de vertegenwoordigers van wat ik voor het gemak maar even 'de gevestigde orde binnen het arbeidsrecht' noem meteen bereid waren om voor onze leden lezingen te houden. Sommigen hebben zich zelfs spontaan aangemeld. Daarnaast werken we samen met bijvoorbeeld Sdu Uitgevers, OSR en Uitgeverij Boom, waardoor onze leden kortingen krijgen op tijdschriften en cursussen. Ook organiseren we samen met OSR cursusedagen die exclusief door onze leden bezocht kunnen worden.

In samenwerking met het *Tijdschrift Arbeidsrechtpraktijk (TAP)* organiseren we dit jaar voor het eerst een schrijfwedstrijd

'Werk in Woord'. Leden kunnen tot 1 december 2010 een wetenschappelijk artikel over een arbeidsrechtelijk onderwerp inleveren, de meest gewaardeerde wordt geplaatst in het eerste nummer van *TAP* in 2011. Zo stimuleren we elkaar ook tot het schrijven van publicaties.

Raadt u andere jonge advocaten op andere rechtsgebieden ook een 'club voor jongeren' aan?

Jazeker. Ik denk dat de contacten tussen onze leden zeer waardevol zijn. We komen elkaar natuurlijk ook weleens in zaken tegen, het werkt gemakkelijker als je elkaar dan al eens ontmoet hebt. Met name als je nog niet zo heel lang werkt en minder ervaring hebt, maar je wel bezig bent richting en inhoud te geven aan een specialisatie. Zeker in het arbeidsrecht, dat ook op de kleinere kantoren wordt beoefend. Juist dan is het prettig een netwerk te hebben buiten kantoor of buiten je eigen arrondissement. Maar dat zal voor andere rechtsgebieden niet veel anders zijn. Ik verwacht dus wel dat er meer jongerenverenigingen zullen ontstaan. <<

(advertentie)

Uw kerstgroot gratis in het Advocatenblad

Wanneer u nu adverteert in het Advocatenblad biedt Sdu Uitgevers u geheel kosteloos de mogelijkheid om uw relaties een kerstgroot te brengen. Uw kerstgroot-advertentie zal geplaatst worden in het Advocatenblad van 24 december a.s.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Daniel Stoltz: telefoon: 070-3780562 / e-mail: d.stoltz@sdu.nl

Sdu UITGEVERS

Antwoorden op kleine juridische vragen die in de praktijk soms spelen; u beheerst ze heus wel – als ze niet even waren weggezaakt.

Wat is de invloed van tuchtspraken op civiele claims ?

In lagere rechtspraak laat de civiele rechter zich duidelijk beïnvloeden door een tuchtrechtelijke veroordeling. Maar de Hoge Raad onderscheidt de twee telkens weer zo scherp dat een tuchtspraak geen blauwdruk geeft voor het civiele oordeel.

.....
Leonie Rammeloo
redactielid
 .....

In beroepsaansprakelijkheidskwesties tegen artsen, advocaten, notarissen en anderen, stapt de claimant vaak eerst naar de tuchtrechter, om het tuchtrechtelijke oordeel te kunnen gebruiken voor zijn schadeclaim. Uit de praktijk en uit lagere rechtspraak blijkt dat de invloed van een tuchtrechtelijke veroordeling op het oordeel van de civiele rechter groot is. Zo staat in civiele vonnissen regelmatig de overweging dat het handelen in strijd met de tuchtrechtelijke norm grote betekenis toekomt.¹ Soms neemt de civiele rechter zelfs een verzwaarde stelplicht aan voor de beroepsbeoefenaar die tuchtrechtelijk is veroordeeld en (toch) in de civiele procedure aansprakelijkheidsverweer voert. Soms ook gaat de rechter ervan uit dat de fout vaststaat en dient de beroepsbeoefenaar het tegendeel te bewijzen.²

Deze lijn is niet terug te vinden in jurisprudentie van de Hoge Raad. Deze rechter maakt consequent een duidelijk onderscheid tussen tuchtrechtelijke en civielrechtelijke procedures. In 1996 be-

oordeelde de Hoge Raad een schadeclaim op accountants, die als bindend adviseurs zonder voorbehoud een schuld hadden gewaardeerd en daarvoor tuchtrechtelijk op de vingers waren getikt.³ Het hof had de claim terecht afgewezen, zo oordeelde de Hoge Raad: ‘Voorop gesteld moet worden dat een ontkennend antwoord van de tuchtrechter op de vraag of overeenkomstig een voor het desbetreffende beroep geldende norm is gehandeld de burgerlijke rechter niet dwingt tot het oordeel dat sprake is van wanprestatie of van een onrechtmatige daad’.

In het ‘herniaoperatie-arrest’ had de tuchtrechter de klacht over het opereren aan de foute rugwervel ongegrond verklaard, omdat de werkwijze van de arts ondanks de telfout de gebruikelijke en juiste methode was. In de civiele procedure oordeelde het hof daarentegen dat de arts toerekenbaar tekort was geschoten. De Hoge Raad vernietigde dit, omdat het hof zijn, van de tuchtrechter afwijkende, oordeel zodanig had moeten motiveren ‘dat dit, ook in het licht van de beoordeling door de tuchtrechter, voldoende begrijpelijk is. Daarbij valt in het bijzonder te denken aan een motivering met behulp van verklaringen van een of meer, zonedig door de rechter te benoemen, deskundigen’.⁴

Niet alleen andere doelen

In zijn arresten over Vie d’Or uit 2006 overwoog de Hoge Raad dat in tuchtprocedures andere maatstaven, en bovendien niet de bewijsregels van een civiele procedure worden gehanteerd. Daarom kan aan een tuchtrechtelijke veroordeling ‘niet zonder meer de gevolgtrekking (...) worden ver-

bonden dat de betrokkene civielrechtelijk aansprakelijk is’.⁵ Het oordeel van het hof, dat de normen die accountants volgens de tuchtrechter hadden geschonden zo sterk overeenstemden met hun zorgvuldigheidsnorm jegens de polishouders dat zij reeds daarom onrechtmatig hadden gehandeld, werd daarom vernietigd.

Ook in arresten uit 2003⁶ en 2005⁷ maakt de Hoge Raad een duidelijk onderscheid tussen civiel recht en tuchtrecht. In beide zaken werd vergoeding van de kosten, gemaakt in de voorafgaande tuchtprocedure, gevorderd op grond van art. 6:96 lid 2 BW (bepaalde kosten kunnen als ‘vermogensschade’ voor vergoeding in aanmerking komen). De Hoge Raad oordeelde dat de gevorderde kosten geen redelijke kosten waren ter vaststelling van aansprakelijkheid (art. 6:96 lid 2 onder b BW) en evenmin redelijke kosten ter voorkoming of beperking van schade (art. 6:96 lid 2 onder a BW). Dat een grondverklarde klacht een klager wel eens genoegdoening verschaft, of dat het tuchtrechterlijk oordeel een rol kan spelen bij de civiele beoordeling van beroepsaansprakelijkheid, maakt dit niet anders. Een tuchtprocedure heeft nu eenmaal niet tot doel de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de beroepsbeoefenaar vast te stellen.

Tuchtrecht en civiel recht hebben niet alleen verschillende doelen, maar onderscheiden zich ook naar aard en onderwerp van de procedures, bewijsregels, rechters en hun normstellingen.⁸ Daarom verschaft een tuchtspraak geen blauwdruk voor het civiele oordeel. <<

1 Bijvoorbeeld recent Rechtbank Utrecht 28 oktober 2009, NJF 2009/506, GJ 2010/19, die expliciet de medische expertise van de tuchtrechter gebruikt om tot haar civiele oordeel te komen.
 2 Rechtbank Zwolle 28 januari 2004, NJF 2004/270., respectievelijk HR 19 maart 2004, NJ 2004/307 (met noot Asser).

3 HR 15 november 1996, NJ 1997/151 (vgl. uit r.o. 3.5).
 4 HR 12 juli 2002, NJ 2003/151 (herniaoperatie), citaat uit r.o. 3.6.3. Voordien had het Hof Den Haag (11 december 1996, NJ 1997/552, A&V 1997) in een kwestie van advocaatsaansprakelijkheid al eens op vergelijkbare wijze geoordeeld.

5 HR 13 oktober 2006, NJ 2008/528 en 529 (met noot Van Dam onder NJ 2008/529).
 6 HR 10 januari 2003, NJ 2003/537 (met noot Kleijn).
 7 HR 3 juni 2005, NJ 2005/324 (met noot Vranken).
 8 Uitbreider: Hendriksen en Rammeloo, ‘Tuchtrecht en civiel recht: gescheiden systemen’, in: WPNR 2008/ 6778.

Haal je PO punten aan de Universiteit van Amsterdam

Cursusaanbod najaar 2010

Het Eggens Instituut voor Juridisch Postacademisch Onderwijs is onderdeel van de Universiteit van Amsterdam en heeft tot doel een ieder die werkzaam is in de juridische praktijk mogelijkheden te bieden tot professionele bij- en nascholing. De toepassing van de juridische theorie in de praktijk staat daarbij centraal. De cursussen vinden plaats in de Oudemanhuispoort van de Universiteit van Amsterdam.

Arbeidsrecht

		NOvA	KNB
● 5 en 6 november	Nationaal Arbeidsrechtcongres: Beloning in beweging	7PO	€ 795,-
● 12 november	Arbeidsrecht van A tot Z	6PO	€ 575,-
● 17 november	Arbeidsprocesrecht	4PO	€ 375,-
● 10 december	Everything you always wanted to know about EU Labour Law but were afraid to ask.	6PO	€ 575,-
● 15 december	Actualiteiten Arbeidsrecht	6PO	€ 575,-

Bestuursrecht

● 2 november	Actualiteiten Energierecht	4PO	€ 375,-
● 16 november	Actualiteiten Wro	4PO	€ 375,-
● 19 november	Actualiteiten Bestuursrecht	4PO	€ 375,-
● 24 november	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	6PO	€ 575,-
● 26 november	Actualiteiten Vreemdelingenrecht	4PO	€ 375,-
● 13 december	Bestuursprocesrecht	5PO	€ 575,-
● 17 december	Handhaving AWB	4PO	€ 375,-
● 20 december	Nadeelcompensatie	4PO	€ 375,-

Informatierecht

● 23 september	Beeldgebruik vanuit informatierechtelijk perspectief	4PO	€ 425,-
----------------	--	-----	---------

Jeugdrecht

● 8 november	Verdieping Jeugdstrafrecht	6PO	€ 575,-
● 2 december	Verdieping civiel Jeugdrecht	6PO	€ 575,-

Ondernemingsrecht

● 5 november	Besluitvorming	4PO	4	€ 375,-
● 9, 16, 23 november	Onderneming in zwaar weer	12PO	12	€ 1.050,-
● 19 november	De Flexibele BV	3PO	3	€ 325,-
● 26 november	Personenvennootschappen	4PO	4	€ 375,-
● 16 december	Actualiteiten Ondernemingsrecht	4PO	4	€ 375,-

Privaatrecht

● 15 oktober	Alumnimiddag: Grondrechten	2PO		€ 50,-
● 22 november	Actualiteiten Insolventierecht	4PO		€ 375,-
● 25 november	Actualiteiten Huurrecht: woonruimte	4PO		€ 375,-
● 6 december	Actualiteiten algemeen Vermogensrecht	4PO		€ 375,-
● 8 december	Actualiteiten Huurrecht: bedrijfsruimte	4PO		€ 375,-
● 9 december	Contracten maken: een stappenplan	6PO		€ 575,-
● 14 december	Actualiteiten Burgerlijk Procesrecht	4PO		€ 375,-

Strafrecht

● 10 november	Basiscursus Strafrecht	6PO		€ 575,-
● 16 december	Actualiteiten Straf(proces)recht	4PO		€ 375,-

Verzekeringsrecht

● 12 november	ACIS symposium: Arbeidsongeschiktheidsverzekering	4PO		€ 325,-
● 3 december	Actualiteiten Verzekeringsrecht	4PO		€ 375,-

Als u zich in één keer voor drie of meer cursussen aanmeldt, ontvangt u 10% korting op de cursusprijs. Deze korting geldt niet voor congressen, symposia of meerdaagse cursussen en ook niet in combinatie met andere kortingen.

Meer informatie over de programma's en aanmelding: www.jur.uva.nl/eggens

Informatie en aanmelding

Eggens Instituut voor
Juridisch Postacademisch
Onderwijs

Universiteit van Amsterdam,
Faculteit der Rechtsgeleerdheid

tel: (020) 525 3407

e-mail: pao-fdr@uva.nl

website: www.jur.uva.nl/eggens

Veel polis-voorwaarden in strijd met de wet

Vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekering

Veel verzekeraars beperken de vrije advocaatkeuze tot het gebied van het procesmonopolie van advocaten, of ze beperken de keuze na een voor verzekerde gunstige beslissing. Leendert de Jong legt uit waarom dit in strijd is met de wet.

.....
Leendert de Jong

advocaat te Purmerend

.....
Rechtsbijstandsverzekeraars zijn verplicht verzekerden de vrije advocaatkeuze te bieden als een procedure bij de kantonrechter of bestuursrechter wordt gestart. Dit is geregeld in de Europese richtlijn 87/344/EEG en het daarop gebaseerde art. 4:67 Wet op het financieel toezicht. De verzekerde heeft wettelijk aanspraak op kosteloze bijstand van een advocaat naar vrije keuze zodra een gerechtelijke of administratieve procedure wordt gevoerd, dus ook buiten het procesmonopolie van de advocatuur, zoals bij de kantonrechter of bestuursrechter.

Blijkens de memorie van antwoord (TK 1988-1989, 21 076, nr. 6, p. 6) ontstaat de vrije advocaatkeuze zodra de verzekeraar iemand verzoekt juridische bijstand te verlenen in een procedure, waarbij niet ter zake doet of deze bijstandsverlener in loondienst aan de verzekeraar is verbonden dan wel onafhankelijk van die verzekeraar praktijk voert. Zodra bijvoorbeeld een procedure bij de kantonrechter wordt gevoerd, ontstaat het recht op vrije advocaatkeuze. De minister formuleert dit aldus (p. 6 MvA):

'dat een verzekerde vrije advocatenkeuze heeft zodra een advocaat of andere deskundige gevraagd wordt de belangen van de verzekerde in een gerechtelijke of administratieve procedure te verdedigen, te vertegenwoordigen of te behartigen. Het tijdstip van inschakeling van een advocaat of een andere deskundige is ter beoordeling van de verzekeraar. Wordt hiertoe besloten dan is de keuze aan de verzekerde om een van de verzekeraar onafhankelijke advocaat c.q. deskundige of een deskundige in dienst van de verzekeraar aan te wijzen. [...] De vrije keuze is aan de orde wanneer een gerechtelijke of administratieve procedure wordt ingesteld. Bij sommige van deze procedures zijn alleen advocaten rechtens bevoegd en bij andere is dat in beginsel iedereen. De vrije keuze is derhalve niet alleen aan de orde

bij procedures die specifieke beperkingen opleggen aan de personen die hierin een cliënt vertegenwoordigen.'

Weliswaar bepaalt de verzekeraar het moment waarop een procedure zal worden gevoerd, maar zodra een procedure wordt ingesteld, bepaalt de verzekerde wie voor hem in die procedure als raadsman optreedt, hetzij een (deskundige) jurist in loondienst van de verzekeraar, dan wel een (deskundige) externe derde, hetzij een externe advocaat.

Met zoveel woorden bevestigt de minister dat ter zake van het honorarium van deze advocaat geen kosten bij de verzekerde in rekening mogen worden gebracht noch beperkingen aan het uurtarief van de advocaat mogen worden gesteld (behoudens de aanvaardbaarheid van een totaal kostenmaximum).

Europees bevestigt

De meeste polisvoorwaarden bevatten in de praktijk bepalingen waardoor deze vrije keuze van raadsman wordt ingeperkt. Zo wordt deze keuze bijvoorbeeld enkel verleend in het geval een procedure wordt gevoerd waarvoor het procesmonopolie van advocaten geldt.

Het fundamentele recht op vrije advocaatkeuze in een gerechtelijke of administratieve procedure is recent bevestigd door het Europese Hof van Justitie (10 september 2009, zaaknr. C-199/08, Eschig/UNIQA Sachversicherung AG). Toe-

Art. 4:67 Wft (Wet op het financieel toezicht)

Een rechtsbijstandsverzekeraar draagt er zorg voor dat in de overeenkomst inzake de rechtsbijstanddekking uitdrukkelijk wordt bepaald dat het de verzekerde vrij staat een advocaat of een andere rechtens bevoegde deskundige te kiezen indien:

'a een advocaat of andere rechtens bevoegde deskundige wordt verzocht de belangen van de verzekerde in een gerechtelijke of administratieve procedure te verdedigen, te vertegenwoordigen of te behartigen [...]'

gespist op de beperkende polisvoorwaarde inzake massaschadeclaims onderschrijft het hof de algemene garantie op vrije advocaatkeuze: 'Artikel 4, lid 1, sub a, van de richtlijn heeft een algemene strekking en voorziet in een bijzondere garantie voor rechtsbijstandsverzekerden. Een op de financiële belangen van de verzekeraars gebaseerde beperking is dus ontoelaatbaar.'

Weliswaar bepaalt de verzekeraar het moment waarop een procedure zal worden gevoerd, de verzekerde kan indien hij de tijd inmiddels rijp acht een beroep doen op de geschillenregeling. Deze geschillenregeling is eveneens op de Europese richtlijn 87/344 gebaseerd en in de Wft opgenomen. Volgens de minister (memorie van toelichting, 21 076, nr. 3) dient het bindend advies in beginsel te worden verzocht aan een advocaat naar vrije keuze van de verzekerde, welke advocaat de zaak vervolgens ook in behandeling mag nemen indien hij het standpunt van de verzekerde volgt. De minister formuleert dit aldus (p. 7):

'Indien de verzekerde het oneens is met de aanpak van zijn zaak door de verzekeraar of diens zienswijze over de kans van slagen,

Het Europese Hof van van Justitie bevestigde dat een beperking gebaseerd op de financiële belangen van de verzekeraars ontoelaatbaar is

kan hij de verzekeraar verzoeken het probleem voor te leggen aan een door hemzelf te kiezen advocaat, die daarover een bindend advies uitbrengt. Indien de advocaat de zienswijze van verzekerde deelt, kan hij de behandeling van de zaak voortzetten op kosten van de verzekeraar.'

Volgens de richtlijn en de Wft dient de verzekeraar de verzekerde telkens te wijzen op diens recht op een bindend advies als een

verschil van mening bestaat over de regeling van het geschil tussen de verzekerde en diens wederpartij.

Wijzen op vrije keuze en honorariumafspraken

Sinds de invoering van de Wft (destijds de Wet toezicht verzekeringbedrijf) zijn veel polisvoorwaarden op het punt van de geschillenregeling aangescherpt. Zo beperken zij soms de vrije advocaatkeuze of het aantal keer dat een beroep op de geschillenregeling wordt ingewilligd, of zij beperken de vrije advocaatkeuze na een voor verzekerde gunstige beslissing. Mijns inziens zijn deze beperkingen in strijd met de wet.

Gelet op de van advocaten vereiste transparantie, waaronder het beginsel van *informed consent* (zie ook Rechtbank Den Haag 4 december 2008, LJN: BG9270), dunkt mij de advocaat te betamen om de cliënt op diens vrije advocaatkeuze te wijzen, indien die cliënt door een rechtsbijstandsverzekeraar naar de advocaat is verwezen. Hij moet de cliënt daarbij tevens wijzen op de vaste honorariumafspraken die de advocaat met de verzekeraar heeft. <<

(advertentie)

LRGD SYMPOSIUM

In samenwerking met Leyden School of Law & Economics (LSLE)

Deskundigheid & Objectiviteit

Vrijdag 19 november 2010
10.00 tot 17.30 uur
Hotel Vianen

Toelichting

Tijdens dit symposium krijgt u vanuit verschillende disciplines inzichten op welke wijze objectiviteit in de praktijk door deskundigen wordt ingevuld. Wat zijn de grenzen, (juridische) normen en beroepsethiek die hierbij een rol spelen?

LRGD-symposia zijn tevens zeer gewaardeerde netwerk-bijeenkomsten. Zowel sprekers als bezoekers komen uit diverse disciplines: advocatuur, rechterlijke macht, en experts vanuit uiteenlopende vakgebieden.

Prijs

LRGD geregistreerde deskundigen € 250,00 excl. BTW
Leden van de Rechterlijke Macht € 125,00 excl. BTW
Advocatuur € 495,00 excl. BTW
Overigen € 495,00 excl. BTW

Doelgroep (Gerechtigd) Deskundigen, advocatuur*, mediators**, rechterlijke macht

*] O.g.v. de Verordening Vakbekwaamheid (Sicrt. 2009, 20215) bepaalt de advocaat of een cursus de professionele vakbekwaamheid ten goede komt en pe-punten oplevert. U ontvangt na afloop een certificaat met daarop het gevolgde aantal netto-onderwijsuren aan de hand van aanwezigheidscontrole.

**] NMI-pe punten zijn in aanvraag!

Onderwerpen

Deskundigheid & Objectiviteit bij waardering van bedrijf en onderneming
Deskundigheid & Objectiviteit bij waardering van onroerend Goed
Deskundigheid & Objectiviteit bij bouwkundige schade
Deskundigheid & Objectiviteit in de medische omgeving
Deskundigheid & Objectiviteit in de rechtsgang
Deskundigheid & Objectiviteit in een bestuursrechtelijke omgeving

PE punten
5
lrgd

Programmaleiding

Dr. mr. P. Vos,
gastdocent Faculteit
Rechtsgeleerdheid Universiteit
Leiden, tevens Dean Leyden
School of Law & Economics
(www.LSLE.nl)

Dagvoorzitter

Mr. L.A.M. van Dijke,
president Rechtbank Middelburg

Sprekers

Drs. ing. F.H. de Bruijne RT
Dr. dr. R.W.M. Giard
Drs. J.G. Groeneveld RA RV
Mr. L.F.A. Husson
Ing. J.C. Kok
Mr. G.P.I.M. Wuisman

landelijk register van
gerechtelijke
deskundigen

Informatie/Aanmelden
www.lrgd.nl

Joop Seegers (1957-2010)

Advocaat te Amsterdam

.....
Germ Kemper

deken te Amsterdam
 .....

Op zijn begrafenis vielen weer wat stukjes van de legpuzzel die Joop Seegers was op hun plaats. Kantoorgenoten uit de jaren tachtig beschreven Joop als de man die als laatste het kantoor (het toenmalige Advokatenkollectief Staatsliedenbuurt in Amsterdam) verliet en ook de sluitingstijd van het café haalde. Sterke verhalen uitwisselen, grappen maken, al dan niet over de praktijk. En sterke verhalen waren er genoeg, over de krakers waarvoor Joop optrad, de aanvaringen met rechters en advocaten, het lichte handgemeen met een parketwacht die in de Groningse rechtbank een krakerscliënt van Joop aanpakte wat *De Telegraaf* wist te halen, botsingen met die grote en heftige cliëntengroep, krakers, over de juiste strategie en over wat je van een raadsman kon vergen.

Tot op het bot betrokken bij de sociale rechtshulp en tegelijk scherp analyserend, slim en integer; bij Joop vloeiden werk en het leven daarbuiten in elkaar over. De enige manier om dan niet hopeloos in die praktijk verstrikt te raken en de afstand tot het werk te bewaren was om je af te reageren in eigen kring. De parallel treft mij opeens met de ouderwetse advocatuur die in diezelfde jaren tachtig min of meer was opgeslokt door de vorming van grotere kantoren. Het is misschien wat te mooi voorgesteld, maar ik koester de dierbare herinneringen aan markante individuen, advocaten die opgingen in hun werk en de dagelijkse overgang naar het leven buiten het kantoor graag wat mochten uitstellen, om eerst in eigen kring wat af te kicken.

Een ander stukje van de puzzel is hoe het mogelijk is dat iemand met onmiskenbaar grote gaven maar ook met een wat hoekige uitstraling en de afwezigheid van elke vorm van haantjesgedrag, ook al zo'n markante advocatenzonde, de aangewezen man is om het voortouw

te nemen, in zijn kantoor en daarbuiten. Voorzitter van de Vereniging Sociale Advocatuur Amsterdam, medeoprichter van de Vereniging van Letselschadeadvocaten, tien jaar lid van de Amsterdamse Raad van Toezicht, een vloed aan andere functies. Het kwam natuurlijk allereerst omdat Joop, onvriendelijk gezegd, geen 'nee' kon zeggen, maar beter gezegd omdat hij nooit te beroerd was om wat dan ook aan te pakken als iemand hem iets vroeg. De Amsterdamse Raad van Toezicht heeft daar lang van mogen profiteren.

Moest er een inspectie worden uitgevoerd bij een advocatenkantoor, moest er iemand inspringen om een ingewikkelde bemiddeling aan te pakken, Joop was er. Daarnaast was er zijn scherpe analytische vermogen en was er altijd, achter een scheve grijns, een rechtlijnig maar fijn gevoel voor rechtvaardigheid, waardoor het ook volstrekt vanzelfsprekend was dat Joop op pad ging om uit te zoeken hoe iets echt in elkaar zat en hoe het verder moest.

Aan het eind van de jaren negentig was het grote wantrouwen tussen de sociale advocatuur en de gevestigde Orde wat weggeëbd maar het zou weinigen gegeven zijn om, geworteld in de sociale advocatuur, goed te kunnen functioneren in een Raad van Toezicht. Joop kon het, vele jaren lang, omdat niemand ooit aan de zuiverheid van zijn intenties zou twijfelen. Behalve inzet en vakmanschap moet daar ook een rol bij hebben gespeeld dat hij zich, in elk geval op het oog, weinig bekommerde om de vraag wat iemand van hem dacht.

Bij zijn afscheid uit de raad in 2009 noemde ik dat hij weleens wat nors overkwam, vanzelfsprekend om daarna langer stil te staan bij zijn warme hart. Oprecht verbaasd kwam hij later vragen of dat wel klopte, van dat norske, want dat had hij zich nooit gerealiseerd. Zoals hij conflicten niet opzocht maar ook niet schuwde, zo was hij geïnteresseerd in de zaak en niet in de vraag hoe er over zijn persoon zou worden gedacht.

De balie heeft een echte advocaat verloren, maar vooral een authentiek mens, trouw aan zichzelf, trouw aan anderen. <<

Vergt het doen van veel toevoegingen een ander soort bedrijfsvoering dan die van commerciële kantoren? Niet echt. Het is vooral een kwestie van goed doseren.

.....
Tatiana Scheltema
journalist
.....

De tien advocaten van Nolet Advocaten in Den Haag beperken zich zoveel mogelijk tot de core-business van het juridische bedrijf: denken en pleiten. Ze dicteren alle brieven en laten de uitwerking over aan goed opgeleid administratief personeel. Omdat vooral de strafpleiters veel onderweg zijn is dat wel zo efficiënt. Zeven secretaresses m/v werken de brieven uit, handelen eenvoudige telefoontjes af en verzorgen toevoegingsaanvragen bij de Raad voor Rechtsbijstand.

‘Wij besteden heel veel tijd aan de opleiding van zowel advocaten als ondersteunend personeel,’ zegt advocaat Eddy Nolet. ‘Daardoor kunnen wij heel efficiënt werken en zelfs verdienen op toevoegingen.’ De kosten van het kantoor bedragen jaarlijks een miljoen, aldus Nolet. Een kleine zeven ton daarvan zijn loonkosten. ‘Dat is relatief veel, maar de goede mensen die we hebben willen we ook houden.’

De verhouding toegevoegde zaken en betalende zaken is ongeveer 65-45. Nolet: ‘We zorgen voor een goede mix. Met alleen echtscheidingen kom je er niet, evenmin als met alleen grotere strafzaken. Als je daarnaast

Bedrijfsvoering bij toevoegingen

‘Zelfs de loodgieter krijgt meer voorrijkosten’

niet een flink aantal politierechterzittingen kunt doen, loop je daarop stuk. Die leveren compensatie voor complexere, langer lopende zaken.’

Wat nu een probleem dreigt te worden is het innen van de eigen bijdrage, zegt Nolet. ‘We zien steeds vaker dat cliënten de eigen bijdrage niet kunnen betalen. Gaandeweg blijkt dat ze in de schuldsanering zitten, of ze hebben dat niet van tevoren gemeld. Dan zit je dus met een oninbare vordering. Dat is een substantieel gedeelte van je omzet. Als je één of twee toevoegingszaken per jaar doet denk je, *sóit*. Maar als je, zoals wij, veel toevoegingen doet, kun je een behoorlijk gedeelte van je omzet gewoon afschrijven. Je kunt van tevoren wel zeggen: “U moet de eigen bijdrage betalen.” Maar dat werkt niet altijd. Het lastige is dat het incassorisico bij ons ligt, terwijl het een kwestie is tussen de justitiabele en de overheid. De overheid heeft veel meer mogelijkheden om die gelden te innen dan wij. De Orde mag zich wel eens realiseren dat het om heel veel geld gaat.’

Grote impact op de efficiency heeft ook de Salduz-regeling, zegt Nolet. ‘Een substantieel gedeelte van de uitvoering komt voor onze rekening, want je rijdt twee keer voor de prijs van één. Zelfs de loodgieter

krijgt meer voorrijkosten. De eisen van de Raad aan de kwaliteit van het werk zijn – terecht – hoog. Maar de kwaliteit wordt om zeep geholpen als men gaat morrelen aan de vergoeding. Want er blijft minder geld over voor kwaliteitsbewaking – het moet uit de lengte of de breedte komen.’

Wil het kantoor winst blijven maken, dan zullen de bakens moeten worden verzet. Inmiddels is daartoe een opleidingspoot opgezet – zo verzorgen medewerkers regelmatig cursussen voor andere advocaten op specialistische terreinen als TBS.

Meedraaien in High Trust

Bij De Haas en De Jong Advocaten in Tilburg wordt veel tijd bespaard sinds het kantoor meedraait in de *pilot* van de Raad voor Rechtsbijstand Den Bosch en Stichting Vindicte met het zogeheten High Trust-model. Deelnemende kantoren vallen buiten het normale controleregime van de Raad voor Rechtsbijstand en vragen op basis van het inkomen van de klant de toevoeging aan. Inhoudelijke controle vooraf blijft achterwege, er wordt steekproefsgewijs achteraf gecontroleerd. Daardoor kan de advocaat al binnen vier dagen aan de slag. ‘Mijn secretaresse hoeft niet meer eindeloos bijlagen te kopiëren,’ zegt advocaat Max Kleijngeld. ‘Dat scheelt ons per koppel advocaat-secre-

Een schaap met vijf poten of meer van hetzelfde?

Dolph Stuyling de Lange

In de maatschapvergadering wordt besloten een nieuwe medewerker te werven. Partners van praktijkgroepen die het druk hebben, voeren al meteen de druk op bij het bestuur om snel met ‘goede mensen’ te komen. Maar tja: hoe doe je dat? Vaak hebben kantoren geen duidelijk beeld van wat ze willen. En ook niet van wat hen onderscheidt van anderen – dus wat ze te bieden hebben. Veel advertenties zijn dan ook variaties op:

Gezocht: schaap met vijf poten

Geboden: meer van hetzelfde

Waarom zou iemand nou op zo’n bericht reageren? Of op iets als *Gezocht: goede juristen, door een kantoor met full-service corporate praktijk?*

De eerste les bij werving is daarom goed na te denken over wat het eigen kantoor bijzonder maakt. Qua instelling, mensen die er werken, soort praktijk dat men doet, locatie, idealen. Als je dat weet, kun je duidelijker maken waar je naar zoekt. Hoe ziet de ideale kandidaat eruit: advocatuur als roeping of als snelste weg naar veel geld? Ondernemend, of juist meer een studiebol? En als je dat weet kun je ook uitleggen wat jouw kantoor te bieden heeft. Een zeer gespecialiseerd kantoor kan dat (alleen maar strafrecht, of letselschade), maar ieder kantoor heeft wel iets dat het uniek maakt.

Er zijn enkele goede voorbeelden, zoals de campagne van Kienhuis dat de locatie gebruikte als kracht (minstens net zo mooie zaken, maar zonder de files en de natuur als achtertuin) of de campagne van Van Doorne, waarin de mogelijkheden van part-time werken werden benadrukt om met name vrouwen aan te trekken.

Wat de beoogde kandidaten belangrijk vinden, is bekend: goede sfeer, goede opleidingsmogelijkheden, interessante praktijk, redelijke arbeidsvoorwaarden. Het volstaat natuurlijk niet om in een advertentie of op een beurs te claimen dat je daar allemaal aan kunt voldoen. Het is belangrijk vooraf te zorgen dat je je eigen huis ‘op orde’ hebt – anders blijft het dweilen met de kraan open. En de kosten van een sterk verloop en het aannemen van verkeerde mensen zijn erg hoog. Les twee is daarom: zorg voor een goed personeelsbeleid. Dit helpt ook om de zittende mensen langer aan je te binden en om hen effectiever te maken, dus dat mes snijdt aan twee kanten.

Als de maatschap besluit om nieuwe mensen aan te trekken, doet het bestuur er daarom goed aan om niet overhaast ongerichte stappen te nemen, maar eerst zijn huiswerk te doen. Ook voor werving geldt: focus en voorbereiding maken het verschil.

• Dolph Stuyling de Lange is adviseur bij Langhof Advies, dat advocatenkantoren adviseert over zaken als HR, marketing, organisatie en strategie.

taresse al gauw een uur of twee per week. En er is –net als in de *good old* bureau voor rechtshulp-tijd – weer gewoon telefonisch overleg. Als de medewerker van de Raad het even niet weet, pakt hij de telefoon en belt gewoon op. Dus niet meer van die vervelende herstelverzuimbriefjes als je eens vergeet een BSN-nummer in te vullen.’

Deelname betekent wel dat kantoren een audit door Price Waterhouse Coopers laten uitvoeren, waarbij de lat flink hoger ligt dan bij de audit van de

Orde. Ook deelname aan *peer reviews* en een klanttevredenheidsonderzoek is verplicht. Bij goed gevolg geeft Stichting Viadicte de deelnemers een keurmerk. De Haas en De Jong hebben dat keurmerk inmiddels, maar zegden vorig jaar toch het – vrij prijzige – lidmaatschap van Viadicte op. ‘We hebben het kantoor keurig op orde en oriënteren ons op het digitale kantoorhandboek van de Orde, dat overigens op dat van Viadicte is gebaseerd.’

• Meer hierover in het volgende nummer van dit blad.

.....
(advertenties)

GEVRAAGD KANTOOR TER OVERNAME ARRONDISSEMENT ROTTERDAM

FADE IN FADE OUT

Zonder dat klanten het merken.
Overnemer beschikt over gelden, indien de over te nemen partij winstgevend is en niet hangt aan 1 persoon.
Kortom bedrijfsmatig is opgezet.

Brieven onder nummer 133718
sturen naar: Postbus 34
2501 AG Den Haag

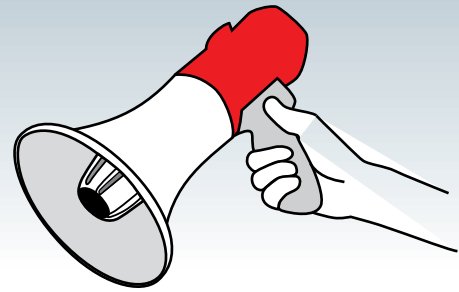
Graag binnen 10 dagen na het
verschijnen van deze advertentie.

WESKI HEINRICI
ADVOCATEN

Weski Heinrici Advocaten, gevestigd in het centrum van Rotterdam is op zoek naar een

**Gevorderde advocaat-stagiaire
of
beginnend advocaat-medewerker**

die in het strafrecht en het bestuursrecht werkzaam wil zijn en bereid is in Rotterdam of binnen de regio te wonen.

Impressies van een slecht verstaander

.....
E.A.M. Santen

advocaat te Amsterdam
 .....

Ambtshalve, vond ik zelf, moest ik naar de beëdiging van een stagiaire, en ik kan u verzekeren dat ik er geen spijt van heb gehad. Ik ben al heel wat malen patroon geweest, en voor de meesten was de beëdiging weinig meer (maar wel *léts* meer) dan een formaliteit. In die gevallen hoefde je, en ging je, niet mee. Dat was hier niet het geval; mijn stagiaire werd weliswaar voor de tweede maal beëdigd, maar hij vond het ook ditmaal een bijzonder en feestelijk gebeuren. En, naar bleek, met reden.

Van mijn eigen beëdiging, toen nog voor het Gerechtshof, herinner ik me vooral het plechtige karakter. We waren met ons tweeën: A. J. M. Leistikow en ik; ik kende hem niet en ik heb later nooit meer iets van hem gehoord, maar zijn naam staat in mijn geheugen gegrift. De eed werd ons afgenomen en 's-hofs president voegde ons gelukwensen en enkele goed gekozen ernstige raadgevingen toe. En dan was je advocaat, in naam overal toe in staat, in naam overal toe bekwaam, in feite doende te leren met vallen en opstaan. Geen stage, geen officiële patroon. Je eerste toevoegingen tegemoet.

Dit keer, en voor de rechtbank, waren er 24, waarvan er (nadat de officier van justitie gerequireerd had tot beëdiging) vijf de eed aflegden. Een moest het overdoen. De andere negentien verklaarden zonder

haperen 'te beloven'. Ze kregen allen in een enkel woord – maar variërend op wat Bomans eens schreef: alles bijeen in ruim een uur – van de voorzitter een hartelijk welkom toegesproken, met vermelding van enkele saillante details uit hun bestaan tot dusverre.

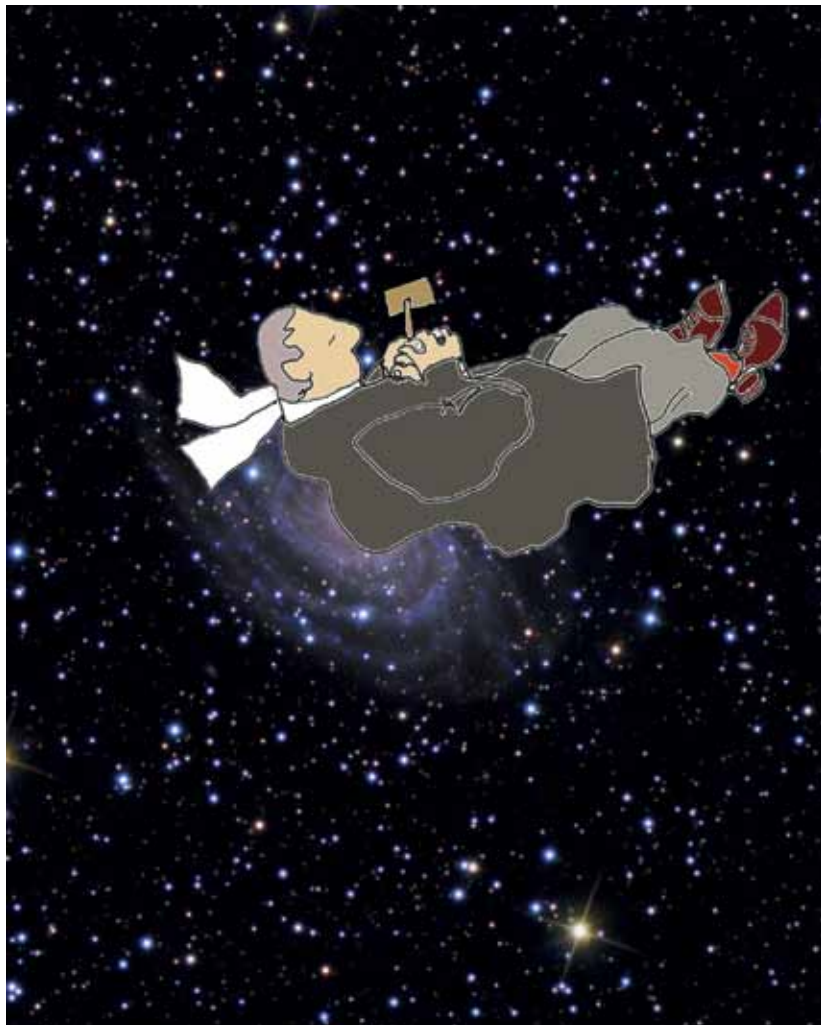
Daarna hield de voorzitter een toespraak. Ik heb het niet allemaal kunnen verstaan, maar mij werd heel duidelijk dat hij erop wees dat, als je je door een rechter of een officier van justitie ter zitting niet juist behandeld of niet goed begrepen voelt, je dat moet zéggén. Wonderlijk, maar wel heel juist, dunkt mij. Ik heb – advocaat van al vóór de Advocatenwet – nooit die goede raad vernomen! Integendeel, ik heb daar, de paar keren dat mij iets dergelijks overkwam, wel mee gezeten. Het zou fijn geweest zijn als ik bij mijn beëdiging van het hof iets dergelijks zou hebben meegekregen.

De officier van justitie hield eveneens een toespraak. Die trok het meer in het vrolijke: hij gaf een aantal ongetwijfeld fraaie oneliners met intense inhoud weg, maar als gevolg van de psychologische wet dat wie iets leuks gaat zeggen, zijn geluidsniveau vermindert teneinde de aandacht die hij al hoopt te hebben nog eens te intensiveren, heb ik dat een en ander niet kunnen verstaan. Maar wel begreep ik dat hij de jongelui de geschiedenis en met name de wetgevende betekenis van Napoleon in Nederland, twee eeuwen geleden, voorhield, daarin naar ik later begreep toch weer enigszins gecorrigeerd door de deken; en dat hij een mijns inziens zeer

juiste opinie over de actuele kabinetsvorming naar voren bracht, die echter vast niet door alle kenners zal worden gedeeld. Verder heette hij de nieuwkomers welkom, niet als tegenstanders maar als deelnemers aan het gezamenlijke rechtsbedrijf. *Grosso modo* klopt dat natuurlijk, maar er lijken wel eens uitzonderingen te zijn.

De toespraak van de deken daarna kon ik beter verstaan; ik zat dichterbij. Ook hier een hartelijk welkom aan deze voor het eerst als zodanig toegesproken collegae en confrères, behalve de mijne want die was zoals gezegd al eerder advocaat geweest. En een fraaie uiteenzetting over de onafhankelijkheid van de advocaat. U zit daar wel als een soort bolwerk bij elkaar, maar dat is schijn: u bent 24 afzonderlijke, geheel onafhankelijke, entiteiten. Uw onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid moet u zelf invullen. Mag ik me iets aantrekken van wat een ander zegt en doet, van wat mijn baas vindt en wil? Nee, jeugdige advocaat, daar is geen antwoord op, dat bepaalt u zelf.

De lezer zal misschien zeggen: geef eens een concreet voorbeeld. Maar zoals het mij verging, zou dat juist verkeerd kunnen werken. Natuurlijk, je geweldig inzetten voor een hoog doel, daar waar zo'n inzet nobel en groots, zonder eigen profijt maar niet zonder gevaar is: daar zijn prachtige voorbeelden van – waarbij echter menigeen in de stilte van zijn werkkamer zal denken: 'mij niet gezien'. Voor de meesten onzer zal gelden dat het maar gelukkig is dat dát niet van hen gevraagd wordt. <<

Eerst het zoet

Niets en niemand ontkomt aan feedback. Op 7 oktober was het zover: de feedback ter zitting. Een oudste rechter uit een ander arrondissement had er speciaal cursussen voor gevolgd, en hij zou deelnemer én waarnemer worden, dat wil zeggen: meedoen aan de zitting en tevens de communicatie in kaart brengen. Op de rechtersvergadering was er druk over gediscussieerd, want het één zou zeker ten koste gaan van het ander, waarbij het nadeel voor het resultaat van de inhoudelijke behandeling de gemoederen meer beroerde, dan de mogelijkheid dat de feedback er wat flets vanaf zou komen.

De oudste rechter had uiteraard alle begrip voor de zorgen, maar op de cursus was er voldoende oog voor geweest, zodat hij zich niet onvoorbereid aan deze dubbelrol zou blootstellen. We moesten hem maar beschouwen als een meewerkend voorvrouw, een functie waarbij afstand en betrokkenheid al jarenlang in een

vruchtbare fusie waren verenigd. En als het daar goed gaat... De vergadering was er, ook met dit voorbeeld, niet gerust op.

Ik liet niets aan het toeval over en om klokslag negen uur werd de eerste zaak uitgeroepen. Op rechtersvergaderingen was met een zekere regelmaat aan de orde gesteld dat vanuit de advocatuur klachten binnenkwamen over het trage starten van sommige collega's, en ik wilde het de feedback niet al te gemakkelijk maken. We zaten klaar, negen uur sharp, de oudste rechter met een groot wit formulier voor zich.

'Komt u binnen!' zei ik tegen de twee advocaten. 'Als mr. Bakker nu links achter de microfoon gaat zitten, en mr. Boonstra daarnaast, en even een vraagje aan de tolk, bent u vast beëdigd?'

Vanuit een ooghoek zag ik dat de oudste rechter mijn inleidende opmerkingen letterlijk noteerde, en wel onder het hoofdje 'Toonzetting en Sfeer'. Wat was er verkeerd aan mijn inleidende opmerkingen? Ik besepte dat zijn geschrijf mij nogal afleidde, want als hij iets noteerde, duidde dat dan op iets opmerkelijks wat voor discussie vatbaar was? De waarnemer bleek, alleen al door waar te nemen, de gang van zaken te beïnvloeden. Zoals een mier zich anders gedraagt onder een microscoop dan in de vrije natuur.

Binnen twee minuten was ik uit mijn concentratie.

De behandeling van de zaak werd voortgezet, en al doende verdween de observatie uit mijn bewustzijn. Drie weken later vond de feedback-bespreking plaats. De waarnemer toonde zich zeer tevreden. Hij had enkele zeer prijzenswaardige aspecten in mijn aanpak waargenomen, die hij bij anderen nog nooit zo had gezien. De lof werd toegelicht met feiten en omstandigheden, en toen ik het zo aanhoorde, vond ik het van mezelf ook opmerkelijk en ik was tevreden dat ik het al die jaren zo vanzelfsprekend en zo kundig had gedaan.

Terwijl ik wat weg zat te soezen in deze streling kwam hij nog wel met een paar kritische kanttekeningen. Maar: ik kon het hebben. Deze terugkoppeling bleek uiteindelijk een mooie en nuttige instelling, aan te raden voor iedereen, en ik wilde er graag wat meer over weten.

Een paar dagen later zocht ik op internet naar wat verklarende literatuur. Dat werd een ontvullende ervaring. De vaste regel voor de eindbespreking luidt dat de observator moet beginnen met waardering, met complimenten. Het is een soort warming-up voor het ware werk: de kritische noot. Pas als het zoet is ingedaald, is er plaats voor het zuur. Het compliment is een lichte narcose om de kritische pil te vergulden. Ik wil niet zeggen dat het een milde vorm van oplichting is, maar achteraf voel ik me wel enigszins ongemakkelijk.

Het zit eraan te komen. Ook u, lezer, zult zich vroeg of laat moeten onderwerpen aan een kritische beschouwing. De tijd is er naar. Maar als ik u was, dan zou ik vragen om een omdraaiing: eerst het zuur... Dan kunt u vervolgens met de deuren slaan, of uw beschouwer vriendelijk vragen naar het kantelpunt. Die vrijheid heeft u dan behouden. <<

Zie voor contactgegevens van de advocaten: Alleadvocaten.nl.

Aardoom-Fuchs, mw. mr. I.: Advocatenkantoor Aardoom te Gouda
Abbink Spaik, mr. E.L.: Abbink Spaik te Rotterdam
Ahmad, mr. A.A.: Pinsent Masons te Dubai/Verenigde Arabische Emiraten
Alkema, mw. mr. A.C.M.: Hofhuis Alkema Advocaten te Amsterdam
Appelman, mr. M.P.J.: Appelman & Mes Advocaten te Hoorn/NH
Asghar, mw. mr. S.: BomSchoenmakers Advocaten te Breda
Baalen-van IJzendoorn, mw. mr. C. van: De Boorder Schoots Familierechtadvocaten te Naarden
Backer, mr. M.R.: Advocatenkantoor Haagsche Meesters B.V. te Den Haag
Bakker, mr. A.M.: TOTAL Nederland N.V. te Voorburg
Bakker-van den Berg, mw. mr. D.S.N.: Advocatenkantoor Bakker – van den Berg te Berkel en Rodenrijs
Berke, mw. mr. E. van: Corio Nederland B.V. te Utrecht
Blok, mw. mr. M.W.P. de: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Chao, mw. mr. I.C.: Levenbach Advocaten te Amsterdam
Coskun, mr. B.: Astand Advocatuur te Heemskerk
Dalenoord, mr. G.F.: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Elings, mw. mr. N.J.R.M.: Advocatenkantoor Haagsche Meesters B.V. te Den Haag
Galen, mr. A.C. van: Ballast Nedam Bouw B.V. te Capelle aan den IJssel
Gilst, mr. L. van: Van Gilst Advocatuur te Utrecht

Gulikers, mr. M.J.M.A.: Hendriks Keulers Hamm Advocaten te Maastricht
Hakkaart, mr. P.J.: Hakkaart advocaat | interimjurist te Amsterdam
Hendriks, mw. mr. E.G.W.: Advocatenkantoor Hendriks te Kerkrade
Hoef, mw. mr. E. van de: Advocatenkantoor Van Weverwijk te Geldermalsen
Hoogveld, mr. A.J.M.: Hughes Hubbard te Parijs/FR
Houben, mw. mr. M.J.M.: Houben advocaat en mediator te Thorn
Hulstein-den Hartog, mw. mr. M.: Dommerholt Advocaten N.V. te Apeldoorn
Jongh, mw. mr. S.E.A. de: Ribbert Advocaten te Amsterdam
Kieft, mw. mr. A.Y.: EBH Elshof Advocaten te Naaldwijk
Kolk, mw. mr. D. van der: Visielex te Vught
Kok, mr. P.C.: Phillips Intellectual Property & Standards te Eindhoven
Körver, dr. mr. P.H.J.: Cicero Advocatuur te Den Haag
Kröner, mr. R.P.: Eversheds Faasen B.V. te Rotterdam
Lieftink, mr. J.J.: Cleerdin & Hamer Advocaten te Almere
Loon, mw. mr. S.C.J. van: MannaertsAppels Advocaten/Notarissen te Breda
Loijenga, mw. mr. P.: Rechtshulp Noord Advocaten te Leeuwarden
Maanen, mw. mr. M.M. van: De Boorder Schoots Familierechtadvocaten te Amsterdam

Maatman-Abarbanel, mw. mr. W.A.M.: Advocatenkantoor Abarbanel te Buren/GLD
Mekke, mr. F.: mr. F. Mekke te Purmerend
Meijnen, mr. Q.J.A.: Meijnen te Amsterdam
Moerdijk, mw. mr. P.A.: Bureau Moerdijk Juridische Dienstverlening te Amsterdam
Moltmaker, mr. H.: Marxman Advocaten te Amsterdam
Noordhuis, mr. C.H.: Mr. Chr.H. Noordhuis te Heythuysen
Oostlander, mr. F.: TeekensKarstens advocaten notarissen te Leiden
Ramele, mw. mr. S.A.H. van: Dirkzwager advocaten & notarissen N.V. te Nijmegen
Scheer, mw. mr. L.I. van der: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen
Singh, mw. mr. S.M.: Rechts Advocaten te Amsterdam
Slump, mw. mr. K.J.: Stichting Juridische Dienstverlening Onderwijs (Judion) te Leersum
Stolp, mw. mr. M.M.: Houthoff Buruma te Den Haag
Tuin, mr. J.P.: Warnink & Both Advocaten te Dronten
Valen, mr. M.A. van: Houthoff Buruma te Amsterdam
Veerbeek, mr. H.J.E.: ING Groep N.V. te Amsterdam
Versendaal, mr. M.W.G.: Warnink & Both Advocaten te Kampen
Weely, mw. mr. J.A.M. van: Advocatenkantoor Van Weely te Waalwijk
Wolde, mw. mr. E. van: Van Wolde Advocatuur te Groningen

Eigen klantenkring

I Chu Chao,

'volgende maand stagiaire-af', werkt sinds drie weken bij Levenbach Advocaten in Amsterdam Oud-Zuid. 'Ik word nu wel erg verwend want de eerste week zat ik al in Amerika voor een internationale conferentie, en aanstaande vrijdag in Lissabon.'

'Ze komt van de Zuidas, van het Amerikaanse Greenberg Traurig. 'De werktijden van de kantoren zijn vergelijkbaar, maar hier ligt een minder grote nadruk op targets. Het is prettig wat vrijer met urennormen om te kunnen gaan. Ik krijg hier een eigen klantenkring en kan me specialiseren in IE en insolventierecht.'

Nieuw kantoor/ associatie

Abbink Spaik (Abbink Spaik, mr. E.L.) te Rotterdam
Advocatenkantoor Aardoom (mw. mr. I. Aardoom-Fuchs) te Gouda
Advocatenkantoor Abarbanel (mw. mr. W.A.M. Maatman-Abarbanel) te Buren/GLD
Advocatenkantoor Haagsche Meesters B.V. (mr. M.R. Backer

en mw. mr. N.J.R.M. Elings) te Den Haag
Advocatenkantoor Hendriks (mw. mr. E.G.W. Hendriks) te Kerkrade
Advocatenkantoor Van Weely (mw. mr. J.A.M. van Weely) te Waalwijk
Astand Advocatuur (mr. B. oskun) te Heemskerk
Ballast Nedam Bouw B.V. (mr. A.C. van Galen) te Capelle aan den IJssel
Bureau Moerdijk Juridische Dienstverlening (mw. mr. P.A. Moerdijk) te Amsterdam

(advertenties)

TOGA
atelier
 Schout & Katsantonis
www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51   **3044 AS Rotterdam**
 Tel. 010 - 245 07 66   Fax 010 - 245 07 67

De Trias dossiermap van CIB
 EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

GRATIS PROEFMAP?
 Bel (079) 36 38 440

ALLE DOSSIER MAPPEN €96⁰⁰ PER 100 STUKS (excl. BTW)

6 CM

KB

CIB Centraal InkoopBureau
 Postbus 330
 2700 AH ZOETERMEER
 advocaten@cib.nl
 www.cib.nl

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁰⁰ per 100 stuks (excl. BTW)

In Apeldoorn

Mañana Hulstein-den Hartog,

beëdigd in 2005, begon afgelopen juni bij Dommerholt in Apeldoorn. Ze werkte al achttien jaar als juriste in deze stad. Toen Pellicaan Advocaten de Apeldoornse vestiging september vorig jaar sloot, ging ze op zoek naar een ander kantoor in Apeldoorn. 'Ik ben hier geboren en getogen en door het werk van mijn man zijn we economisch aan Apeldoorn gebonden. Na een tussenstop bij een kleiner kantoor kwam ze tot haar tevredenheid bij Dommerholt uit. 'Ik zocht toch weer mijn specialisme op, de overnamepraktijk, rechtspersonenrecht/bv-structuren en contractenrecht op dit gebied.'

Uit de praktijk

Cicero Advocatuur (dr. mr. P.H.J. Körver) te Den Haag
Hakkaart advocaat | interimjurist (mr. P.J. Hakkaart) te Amsterdam

Houben advocaat en mediator (mw. mr. M.J.M. Houben) te Thorn

Hughes Hubbard (mr. A.J.M. Hoogveld) te Parijs/FR

ING Groep N.V. (mr. H.J.E. Veerbeek) te Amsterdam

Meijnen (mr. Q.J.A. Meijnen) te Amsterdam

mr. F. Mekke (mr. F. Mekke) te Purmerend

Mr. Chr.H. Noordhuis (mr. C.H. Noordhuis) te Heythuysen

Pinsent Masons (mr. A.A. Ahmad) te Dubai/Verenigde Arabische Emiraten

Rechtens Advocaten (mw. mr. S.M. Singh) te Amsterdam

Stichting Juridische Dienstverlening Onderwijs (Judion) (mw. mr. K.J. Slump) te Leersum

TOTAL Nederland N.V. (mw. mr. A.M. Bakker) te Voorburg

Van Gilst Advocatuur (mr. L. van Gilst) te Utrecht

Van Wolde Advocatuur (mw. mr. E. van Wolde) te Groningen

Visiex (mw. mr. D. van der Kolk) te Vught

Alta, mw. mr. M. 01-10-2010 Hoogeveen

Ancker, mw. mr. A.M. van den 29-09-2010 Amersfoort

Berkel, mr. D.A. van 01-10-2010 Amsterdam

Berkel, mr. K.S.J. van 01-10-0010 Amsterdam

Bodegraven, mw. mr. N.W. van 01-10-2010 Amsterdam

Bodewits, mw. mr. J. 30-09-2010 Amsterdam

Bouman, mr. E.A. 01-10-2010 Utrecht

Brasser, mw. mr. G.G. 25-09-2010 Vaassen

Bruyninckx, mr. G.M.C.C. 30-09-2010 Rotterdam

Canté, mw. mr. F. 28-09-2010 Amsterdam

Clifford Kocq Van Breugel, mr. J.E.H. 30-09-2010 Nieuwegein

Drunen, mr. B.L.A. van 15-09-2010 Amsterdam

Dijkmans, mr. P.J.M. 01-10-2010 Voorburg

Eggink, mw. mr. M.C. 01-10-2010 Amsterdam

Faas, mw. mr. F.S. 01-10-2010 Arnhem

Fabius, mr. D.G.J. 01-10-2010 Den Haag

Futselaar, mw. mr. M.E. 01-10-2010 Rotterdam

Gaag, mr. W.J. van der 01-10-2010 Amsterdam

Helder, mw. mr. L.M.J.S. 21-09-2010 Eindhoven

Holten, mr. drs. K.M. van 17-09-2010 Eindhoven

Hulsman-Bruin, mw. mr. I. 01-10-2010 Breda

Jaspers, mr. drs. J.J. 01-10-2010 Tilburg

Jong, mr. L.I.C. de 30-09-2010 Amsterdam

Jonge, mr. B.L. de 01-10-2010 Woerden

Keulen, mw. mr. M. van 01-10-2010 Utrecht

Koetsveld, mw. mr. J. van 04-10-2010 Rotterdam

Koopman, mr. F. 22-09-2010 Rotterdam

Kuhlmann, mr. A.J. 01-10-2010 Den Haag

Kuil, mw. mr. V. van der 01-10-2010 Rotterdam

Leenders, mr. Th.G.B.M. 30-09-2010 Vlissingen

Leerkes, mw. mr. L.M.J. 21-09-2010 Arnhem

Lesage, mr. R. 01-10-2010 Den Haag

Lievense, mw. mr. B.J. 27-09-2010 Amsterdam

Lingen, mw. mr. F.M. van der 01-10-2010 Amsterdam

Mellema, mw. mr. T.E. 30-09-2010 Amsterdam

Munster, mr. I.P.L. van 30-09-2010 Amsterdam

Nootenboom-Lock, mw. mr. C.E.M. 30-09-2010 Arnhem

Ouwehand, mr. W.P.A. 01-10-2010 Amsterdam

Ozinga, mw. mr. A.J.H. 22-09-2010 Arnhem

Pal, mw. mr. B. van der 01-10-2010 Rotterdam

Pauw, mw. mr. D.E. 20-09-2010 Rotterdam

Pijnenburg, mr. M.A.M. 01-10-2010 Amsterdam

Reijn, mr. P.T. 01-10-2010 Amsterdam

Righarts, mr. R.M.M. 28-09-2010 Rozenburg/ZH

Roeloffzen, mw. mr. M. 01-10-2010 Amsterdam

Roodenburg, mr. B.J. 01-10-2010 Rijswijk/ZH

Rottier, mw. mr. E.J. 21-09-2010 Amsterdam

Rijpma, mr. J.W. 27-09-2010 Eindhoven

Schie, mw. mr. E.Th. van 17-09-2010 Leiden

Swens, mw. mr. R.D. 04-10-2010 Nijmegen

Verhagen, mr. A.J. 30-09-2010 Utrecht

Verhoeff, mw. mr. M. 01-10-2010 Utrecht

Vermeulen, mr. T.M. 30-09-2010 Rotterdam

Visser, mr. W.T.M. 01-10-2010 Amsterdam

Vlecken, mr. R.J.H. 01-10-2010 Heerlen

Voorst Vader, mr. Tj.H. 01-10-2010 Amsterdam

Walgemoed, mw. mr. I.M. 29-09-2010 Wageningen

Weger, mr. F.M. de 29-09-2010 Amsterdam

Wortel, mr. C.M.G.H. 15-09-2010 Den Bosch

Wouters, mw. mr. M. 01-10-2010 Amsterdam

Zippelius, mw. mr. B.J. 01-10-2010 Den Bosch

† **Seegers**, mr. J.P.M. 25-09-2010 Amsterdam

† **Wijmen**, mr. V.E.W.M. van 27-06-2010 Breda

Ook interimjurist

Shanta Singh, beëdigd in 2002, heeft al vele kanten van het juridisch metier gezien: Lovells, Van Doorne, Opta, NMa, ministerie van Economische Zaken, en nu komt ze van een sociaal advocatenkantoor in Den Haag. 'Ik ben in Amsterdam ook deelraadslid voor D66, en dan is het goed om te zien wat de praktijk is van bijvoorbeeld de Sociale Dienst.' Ze begint nu in Amsterdam een eigen kantoor, Advocatenkantoor Rechtens Advies. 'Ik word ook vaak gevraagd als interimjurist, maar die markt is nu nogal onzeker, door de bezuinigingen bij de rijksoverheid.'

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Eerst advocaat, dan mediator

Hof van Discipline 22 januari 2010, zaaknr. 5527, LJN: YA0271

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 8 juni 2009

Een advocaat dient terughoudend te zijn waar hij eerst als advocaat en later als mediator optreedt. Een advocaat die een declaratie verstuurt voor werkzaamheden als mediator zonder dat ter zake, zoals overeengekomen, afspraken zijn gemaakt, handelt klachtwaardig.

- Art. 46 Advocatenwet (1.2 Vereiste communicatie met de cliënt; 1.4.3.1 Financiële verhouding; 2.4 Vermijden van belangenconflicten)
- Gedragsregel 7 lid 1 en Gedragsregel 8

Feiten

Klaagster heeft zich tot mr. X gewend in verband met een echtscheiding. In een eerste gesprek heeft mr. X klaagster een brochure meegegeven en haar gevraagd deze aan haar echtgenoot te overhandigen en hem te verzoeken contact op te nemen met mr. X teneinde na te gaan op welke wijze de echtscheiding tot stand zou kunnen worden gebracht. Toen de echtgenoot dit naliet, vroeg klaagster mr. X om als haar advocaat op te treden. Mr. X heeft deze opdracht aanvaard en de echtgenoot van klaagster schriftelijk benaderd.

Daarop heeft de echtgenoot van klaagster alsnog contact opgenomen met mr. X, als gevolg waarvan mr. X klaagster – met enige druk – heeft weten te bewegen alsnog een mediationtraject in te gaan. Mr. X is daarbij opgetreden als mediator.

Na het inwinnen van een *second opinion* heeft klaagster de mediation gestaakt. Mr. X heeft klaagster vervolgens een declaratie gestuurd ter zake van zijn werkzaamheden als advocaat en voor de helft van zijn honorarium als mediator.

Klacht

Mr. X heeft klaagster onder druk gezet akkoord te gaan met mediation.

Mr. X heeft ten onrechte een declaratie gestuurd voor zijn optreden als advocaat alsmede voor zijn optreden als mediator.

Overwegingen raad

De raad is van oordeel dat mr. X klachtwaardig heeft gehandeld doordat hij klaagster dreigde zich als advocaat te zullen onttrekken als zij niet instemde met mediation. Voor wat betreft de declaratie voor de werkzaamheden als mediator signaleert de raad dat ter zake van de mediation is overeengekomen dat over de wijze van onderlinge verdeling van de kosten in het kader van de bemiddeling afspraken gemaakt zouden worden. Bij die stand van zaken gaat het niet aan zonder verder overleg klaagster een rekening voor de helft van de mediationkosten te sturen.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond, legt een waarschuwing op.

Hof

Het hof bekrachtigt de beslissing van de raad.

Vertrouwelijke correspondentie wederpartij

Hof van Discipline 15 januari 2010, zaaknr. 5486,

LJN: YA0263

Raad van Discipline Amsterdam 7 april 2009

Correspondentie tussen advocaat en cliënt dient als vertrouwelijk te worden beschouwd en deze vertrouwelijkheid moet ook worden gewaarborgd door de advocaat van de wederpartij

die de beschikking over die correspondentie heeft gekregen.

- Art. 46 Advocatenwet
- Gedragsregel 12 (5.1 Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)

Feiten

Mr. X en mr. Y traden op als advocaten van de vennootschap P. P is in diverse procedures verwickeld, onder andere tegen vennootschap F. Klager was vanaf de tweede helft van januari 2007 tot omstreeks 21 augustus 2007 advocaat van F.

Klager heeft namens F op 19 januari 2007 hoger beroep ingesteld tegen een vonnis dat was gewezen tussen F en P. Klager heeft op 19 juni 2007 de memorie van grieven met bijbehorende producties bij het Gerechtshof ingediend. Aan deze memorie waren abusievelijk vier producties gehecht die niet behoorden tot de memorie van grieven en waarnaar in de memorie niet verwezen werd; evenmin behoorden zij tot de stukken van eerste aanleg. In onderhavige klachtzaak gaat het nog om de volgende twee e-mailberichten: een e-mail van 11 januari 2007 van de heer Z, adviseur bij F, aan mr. S en mr. M, destijds (vóór klager) advocaten van F, en een e-mail d.d. 11 januari 2007 van mr. G, advocaat, aan de heer Z, met als onderwerp 'mededingingsbeperking'.

De heer Z had een e-mailadres op eigen naam bij F, de organisatie waar hij als adviseur werkzaam was.

Bij brief van 21 augustus 2007 heeft klager aan mrs. X en Y gevraagd, nadat hij kort daarvoor van zijn, inmiddels voormalig, cliënte F had begrepen dat door hem abusievelijk bij de memorie van grieven voormelde e-mailberichten waren gevoegd, of het juist was dat mr. X en mr. Y die correspondentie hadden gebruikt in een arbitrageprocedure. Klager heeft zich in deze brief het recht voorbehouden een klacht tegen mr. X en mr. Y in te dienen, indien hem 'zou blijken dat door uw tussenkomst deze stukken, waarvan het vertrouwelijk karakter duidelijk kenbaar is, zijn gebruikt in gerechtelijke procedures'.

Bij brief van 24 augustus 2007 hebben mr. X en mr. Y bevestigd dat de door klager overgelegde correspondentie met de adviseur van F in andere procedures is gebruikt, te weten in een kort geding dat diende op 12 juli 2007, in een procedure met betrekking tot opheffing beslag op 10 augustus 2007, bij een dagvaarding van 31 augustus 2007 en bij een conclusie van antwoord op 26 september 2007.

Overwegingen raad

De raad is van oordeel dat beide e-mailberichten inderdaad beschouwd moeten worden als correspondentie tussen advocaat en cliënt. Zoals ook het hof van discipline als uitgangspunt hanteert, moet die correspondentie als vertrouwelijk worden beschouwd en moet deze vertrouwelijkheid gewaarborgd worden, ook door de advocaat van de wederpartij die de beschikking daarover heeft gekregen. Mr. X en mr. Y hebben niet betwist dat zij hebben begrepen dat de e-mailberichten niet hoorden bij de memorie van grieven die door klager is overgelegd. Zij hebben derhalve begrepen dat deze stukken door een vergissing in hun bezit waren gekomen. Wat er zij van de redenen die mr. X en mr. Y menen te hebben deze stukken in andere procedures te kunnen gebruiken, het stond hun niet vrij dit te doen zonder zich tevoren ervan te overtuigen dat daartegen geen bezwaar bestond van de zijde van (de raadsman van) F.

Mr. X en mr. Y hebben dat niet onderzocht noch hebben zij de deken om advies gevraagd. Daardoor hebben zij tuchtrechtelijk laakbaar gehandeld. Het verwijt van mr. X en mr. Y dat klager de stukken niet heeft teruggetrokken uit de appèlprocedure, doet aan het klachtwaardige van het gedrag van mr. X en mr. Y niet af, nu mr. X en mr. Y de stukken immers al twee keer hadden overgelegd voordat klager op de hoogte raakte van zijn vergissing – daar gelaten de vraag of klager dat toen nog in zijn macht had nu F direct daarna haar opdracht aan klager heeft ingetrokken.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X en mr. Y de maatregel van enkele waarschuwing op.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

Uitlating klachtwaardig ondanks excuus

Raad van Discipline Arnhem 25 januari 2010, LJN: YA0326

Voorzitter Raad van Discipline Arnhem 25 september 2009

- Art. 46 Advocatenwet (3.3.1 Grievende uitlatingen; 3.3.2 Dreigementen)
- Gedragsregel 31

Feiten

Mr. X heeft gedurende enkele jaren een vrouw bijgestaan in het kader van een werkelijke echtscheidingsprocedure. Na afloop van een zitting is een woordenwisseling ontstaan waarbij de man, klager, zich denigrerend heeft uitgelaten tegenover de vrouw, cliënte van mr. X. Mr. X heeft vervolgens woorden van de volgende strekking jegens klager geuit: 'Jij moet je vuile, vieze, gore bek houden, anders timmer ik hem dicht.' Vervolgens is mr. X weggelopen.

Klacht

Mr. X heeft klager onheus bejegend en zich onnodig grievend uitgelaten, hetgeen in strijd is met wat een goed advocaat betaamt.

Overwegingen voorzitter

De voorzitter overweegt dat mr. X zich geuit heeft op een wijze die een advocaat niet betaamt. Niettemin oordeelt de voorzitter de klacht kennelijk ongegrond, nu het gaat om een jarenlang slepend geschil waarbij de emoties hoog zijn opgelopen en mede gelet op de latere excuses van mr. X.

Overwegingen raad

Nu volgens de raad *in confesso* is dat de grenzen van het toelaatbare zijn overschreden, is de klacht – en daarmee het verzet – gegrond. De later door mr. X gemaakte excuses doen niet af aan de klachtwaardigheid van zijn handelen.

Beslissing raad

Verklaart het verzet en de klacht gegrond en legt de maatregel van een enkele waarschuwing op.

Na kennismaking voor één van beiden optreden

Raad van Discipline 's-Gravenhage 14 december 2009, LJN: YA0480

Een inhoudelijk kennismakingsgesprek staat in de weg aan optreden tegen gesprekspartner, ook al is geen advocaat-cliëntrelatie tot stand gekomen.

- Art. 46 Advocatenwet (1.3 Geheimhoudingsplicht; 2.4 Vermijden van belangenconflicten; 2.4.2 Tegenstrijdige belangen)
- Gedragsregel 7

Feiten

Eind 2006 heeft klaagster zich tot mr. X gewend naar aanleiding van de – financiële – gevolgen van beëindiging van haar relatie. Eind 2008 werd klaagster door haar voormalige partner in rechte betrokken. Mr. X stond de ex van klaagster in deze procedure bij. Ondanks op instigatie van klaagster gegeven advies van de deken heeft mr. X zich niet onttrokken.

Klacht

Mr. X is opgetreden voor de voormalige partner van klaagster terwijl hij hen tezamen in eerste instantie op kantoor heeft ontvangen voor een bespreking over zaken die later onderwerp van geschil vormden in de door mr. X aanhangig gemaakte procedure.

Overwegingen raad

Mr. X heeft via een kennismakingsgesprek wetenschap gekregen van de inhoudelijke kwestie tussen partijen, waardoor – ook al is uiteindelijk geen cliënt-advocaatrelatie met klaagster tot stand gekomen – het hem niet vrijstond als advocaat in de zaak tegen klaagster op te treden. Daarbij komt dat mr. X het advies van de deken zich terug te trekken, in de wind heeft gelagen.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt op de maatregel van een enkele waarschuwing. <<

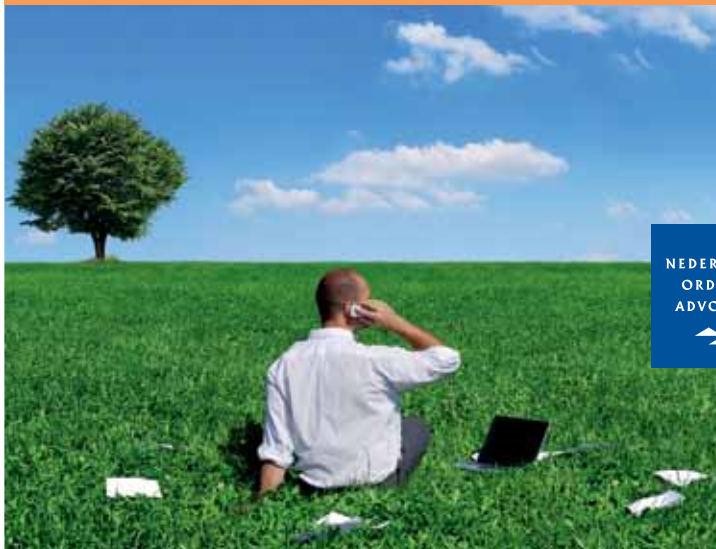
Centrale Controle Verordeningen gaat vanaf 2011 digitaal!!

Vanaf 2011 is het niet meer mogelijk de opgave Centrale Controle Verordening (CCV) via het voormalige CCV formulier te doen. CCV opgave kan vanaf 2011 alleen nog maar digitaal worden gedaan.

*Eenvoudiger,
betrouwbaarder en
papierbesparend!*

Voor meer informatie
kijk op www.advocatenorde.nl

NEDERLANDSE
ORDE VAN
ADVOCATEN

VACATURE DIRECTEUR BÖHLER ADVOCATEN

Böhler
ADVOCATEN

Böhler is per 1 januari 2011 op zoek naar een directeur (m/v) van het kantoor. De directeur wordt aangesteld door de maatschap en is tegenover de maatschap eindverantwoordelijk voor het functioneren van de organisatie. Het vakinhoudelijke beleid en de vakinhoudelijke aansturing van de advocaten blijft in handen van de maatschap. De functie wordt met een grote mate van zelfstandigheid uitgeoefend binnen het kader van een vast te stellen budget en binnen vastgestelde of nader vast te stellen beleidskaders.

De directeur is eindverantwoordelijke voor de dagelijkse bedrijfsvoering:

- organisatie van het werk
- financiën
- personeelbeheer
- huisvesting en faciliteiten

Hij/Zij geeft daartoe leiding aan de officemanager, door wie respectievelijk onder wier verantwoordelijkheid de genoemde werkzaamheden worden uitgevoerd. Daarnaast draagt de directeur bij aan de verdere ontwikkeling van het beleid van het kantoor en doet daartoe voorstellen aan de maatschap. Hij/Zij is vaste deelnemer van de maatschapvergadering, bereidt die voor en draagt zorg voor de vastlegging. Het betreft een parttime functie van 4 dagdelen per week, flexibel in te vullen. Inkomensindicatie: € 80.000,- bruto per jaar op fulltime basis.

Wij zoeken:

Een representatieve man/vrouw van academisch niveau en met voldoende relevante ervaring, wonende in (de regio) Amsterdam. Het gaat om een people manager met uitgesproken communicatieve kwaliteiten, die ervaring dan wel affiniteit heeft met leidinggeven aan een organisatie van professionals. Betrokkene moet een stevige en doortastende persoonlijkheid zijn en beschikken over voldoende financieel inzicht, om ook in dat opzicht de bedrijfsvoering te kunnen doorgronden. Aangezien het een nieuwe functie betreft zal betrokkene zijn positie binnen de organisatie in zekere zin moeten "veroveren".

Voor meer informatie:

www.boehler.eu of Karin Vogelpoel, officemanager, kvogelpoel@boehler.eu

Verkerke & Vos advocaten

Collega's gezocht.

Voor haar nieuwe vestiging in Haarlem –mooie locatie aan de (Nieuwe) gracht in historisch pand, prettige werkplek(ken)– zoekt Verkerke & Vos advocaten leuke collega's om op basis van kostendeling zich aan te sluiten.

Omvang van faciliteiten in overleg.

Informatie:

Verkerke & Vos advocaten
Mr. Ruud Vos
ruud.vos@vadvocaten.nl
Nieuwe Gracht 45 - 47
2011 ND Haarlem
023 - 534 80 50 tel
023 - 551 08 64 fax
06 - 54 200 665 gsm

HILKENS ADVOCATEN

is al bijna 30 jaar gevestigd in Echt.

Binnen ons kantoor is nog ruimte voor een
juridisch medewerker/gevorderd stagiaire/advocaat
(m/v)

Belangstelling? Dan verzoeken wij u (bij voorkeur)
schriftelijk te reageren.

Hilkens Advocaten, Postbus 39, 6100 AA Echt
advocaten@hilkens.nl,
telefoon 0475 – 48 50 80, fax 0475 – 48 22 68
www.hilkens.nl www.specialistletselschade.nl

De Bok Roijers Gasseling

ADVOCATEN

zoekt ter uitbreiding:

STAGIAIRES en een MEDEWERKER

Uw schriftelijke sollicitatie, vergezeld van curriculum vitae, kunt u binnen 14 dagen richten aan:

De Bok Roijers Gasseling Advocaten, t.a.v. Mr. J.G.M. Roijers
Postbus 21548, 3001 AM Rotterdam, E roijers@brglegal.com

Kantooradres: Hofplein 20, 3032 AC Rotterdam
T +31 (0)10 282 29 99 | www.brglegal.com

MEMBER JCA INTERNATIONAL WITH OFFICES IN:

Athens | Barcelona | Bratislava | Brussels | Bucharest | Budapest | Cologne | Copenhagen
Helsinki | Istanbul | Lisbon | Ljubljana | London | Luxembourg | Madrid | Milan | Moscow
Oslo | Paris | Prague | Riga | Rome | Rotterdam | Stockholm | Vienna | Warsaw | Zurich

is een modern Rotterdams kantoor met een sterk ondernemingsgerichte (inter-)nationale advies- en procespraktijk.

is mede door specialisatie van de advocaten en door deelname in een internationaal samenwerkingsverband gericht op hoogwaardige en slagvaardige juridische dienstverlening.

is zich er goed van bewust dat advocatenwerk mensenwerk is en biedt een prettige werkomgeving en goede arbeidsvoorwaarden.

is voor advocaten het kantoor om zich te ontwikkelen met goede mogelijkheden voor de toekomst en opbouw van een zelfstandige praktijk.

KUIJPER & LONTERMAN

VERDEDIGERS IN STRAFZAKEN

De advocaten van Kuijper & Lonterman zijn strafpleiters *pur sang*.

Wij zijn op zoek naar:

een ervaren STRAFRECHTADVOCAAT, die op basis van kostendeling ons kantoor wil komen versterken (m/v)

Meer informatie over het kantoor vindt u op www.kuijper-lonterman.nl

Uw reactie kunt u binnen veertien dagen richten aan
Kuijper & Lonterman Advocaten
t.a.v. mr. H. Bakker
Willemsparkweg 63
1071 GS Amsterdam

Muller & Van den Heuvel Advocaten te Gouda

Heeft per 1 januari 2011 een vacature voor

een **Advocaat** (m/v)

die op basis van kostendeling praktijk wil uitoefenen.
Specialisatie bij voorkeur familierecht en/of strafrecht.

Reacties aan R.G. van den Heuvel, Naaierstraat 6,
2801 NE, Gouda, 0182-511211/ fax 0182-522028
Email: r.vandenheuvel@mvdhadvocaten.nl.

advocatenkantoor Helgers

Advocatenkantoor Helgers te Maastricht is op zoek naar:

een **zelfstandig advocaat op basis van kostendeling**

(minimaal 7 jaar werkervaring is een pre)

Wij zijn een jong, ambitieus en goedlopend kantoor, gevestigd in een monumentaal pand (A1-locatie) aan de Wilhelminasingel te Maastricht. Ons kantoor voert een algemene (sociale) rechtspraktijk. Wij bieden een informele en prettige samenwerking, alsmede een mooie kantooruimte.

Interesse?

Neem contact op met:

Maureen Helgers-Crompvoets

(info@advocatenkantoorhelgers.nl) of

Paul Cruys (p.cruys@advocatenkantoorhelgers.nl)

TEL: 043-3510577

Voor een spoedige aansluiting bij ons kantoor op basis van kostendeling zoeken wij:

Twee ADVOCATEN

Het overnemen van een praktijk (personen- en familierecht) is bespreekbaar. Uw schriftelijke sollicitatie, voorzien van uw curriculum vitae, kunt u richten aan Robert Plieger (binnen 3 weken na heden), bij wie ook telefonisch inlichtingen kunnen worden ingewonnen.

Bezoekadres:

Eusebiusbuitensingel 3,
6828 HS Arnhem

Tel. 026-3702026

Fax. 026-3702096

Postadres:

Postbus 703
6800 AS Arnhem

plieger-saija-advocaten@hetnet.nl

www.plieger-saija-advocaten.nl

**Parmentier
& Oass
Advocaten**

te Haarlem centrum is op zoek naar:

**een (gevorderde) advocaat-stagiaire
of
advocaat-medewerker voor de algemene praktijk**

Voor meer informatie, kijk op onze website:
www.parmentieroass.nl

**Schellart Advocaten zoekt:
een advocaat-stagiaire (m/v)**

Wie zijn wij?

Wij leggen ons toe op de algemene civiele (proces)praktijk in het hele land. De nadruk ligt op het individueel en collectief arbeidsrecht. Met elkaar vormen we een hecht team van 5 advocaten en 6 ondersteunende medewerkers. Wegens het vertrek van een collega zijn wij op zoek naar een nieuwe collega.

Wie zoeken we?

Een advocaat-stagiaire die:

- bij voorkeur proceservaring heeft in de overwegend civielrechtelijke praktijk;
- affiniteit heeft met het arbeidsrecht in brede zin;
- interesse heeft in en de vaardigheid om cursussen op arbeidsrechtelijk gebied te verzorgen.

Wat bieden we?

- goede arbeidsvoorwaarden en opleidingsfaciliteiten;
- een hecht team met kritische collega's;
- een goed evenwicht tussen werk en privé.

Interesse?

Schriftelijke sollicitaties binnen 14 dagen kunt u richten aan:
Schellart Advocaten
T.a.v.: mr. drs. H. Aydemir
Postbus 24004
3502 MA UTRECHT

Inlichtingen:

Telefoon: 030-287 75 70
E-mail: h.aydemir@schellart.nl
www.schellart.nl

**Schellart
Advocaten**

GROEIEN

BLOEIEN

THUIS & PARTNERS ADVOCATEN IS DE VASTE JURIDISCH ADVISEUR VAN (MIDDEL)GROTE ONDERNEMINGEN, INSTELLINGEN EN OVERHEDEN. MET NAME IN ZUID-LIMBURG MAAR OOK VER DAARBUITEN. DE AFGELOPEN JAREN IS THUIS & PARTNERS ADVOCATEN UITGEGROEID TOT ÉÉN VAN DE GROOTSTE ADVOCATENKANTOREN IN LIMBURG. ONZE CLIËNTEN WERKEN VAAK GRENSOVERSCHRIJDEND. DAAROM WERKEN WIJ ZOWEL IN DE EUREGIO MAAS-RIJN ALS MONDIAAL SAMEN MET KANTOREN MET EEN VERGELIJKBARE SIGNAATUUR.

NO-NONSENSE & AMBITIEUS

Kenmerkend voor onze aanpak zijn een no-nonsense instelling, focus op deskundigheid, maatwerk én een optimale prijs/kwaliteit verhouding. Een benadering die aanspreekt. Zo hebben we in verband met de aanhoudende groei van ons kantoor in 2008 een vestiging in Maastricht geopend. Om onze verdere ambities te realiseren, zijn we momenteel op zoek naar:

**EEN (GEVORDERDE) ADVOCAASTAGIAIRE VOOR
ONZE SECTIE ONDERNEMINGSRECHT**

en

**EEN (GEVORDERDE) ADVOCAASTAGIAIRE VOOR
ONZE SECTIE ARBEIDSRECHT**

Als advocaat-stagiaire ontwikkel je jezelf optimaal in een omgeving die zelf volop in ontwikkeling is. We geven je de kans om écht te ontdekken waar je talenten liggen en zo je carrière te versnellen. Daarbij mag je rekenen op een goede balans tussen enerzijds een gedegen opleiding als advocaat en anderzijds een prettig leefklimaat in de Euregio.

REAGEER METEEN

Stuur jouw reactie samen met cv naar daertssen@thuispartners.nl. Heb je nog vragen? Neem contact op met Dimitry Aertssen tel.: 043 - 352 13 97.

**THUIS
& PARTNERS advocaten**

TEMPSPLEIN 21-22
6411 ET HEERLEN
TEL. (31) 045 - 571 90 05
FAX (31) 045 - 571 81 72

STATIONSPLEIN 8N
6221 BT MAASTRICHT
TEL. (31) 043 - 352 13 97
FAX (31) 043 - 321 24 85

WWW.THUISPARTNERS.NL

de commerciële
ADVOCATUUR
in **2020**

SEMINAR de commerciële ADVOCATUUR in 2020

De komende jaren zal het juridische landschap in Nederland belangrijke veranderingen ondergaan. Economische onzekerheid, kennis- en informatie management, Social Media, standaardisering van de dienstverlening, schaarste aan nieuw talent en nieuwe technologie. Wat hebben deze termen gemeen en hoe zullen ze de toekomst van de advocatuur in Nederland beïnvloeden?

Mis de verandering niet

In samenwerking met Sdu Uitgevers en internetportal Recht.nl organiseert ICT dienstverlener Nobel een inspirerend seminar over de toekomst van de commerciële advocatuur in Nederland. Verhelderende presentaties van Richard Susskind, Jan Loorbach en Rob van Otterlo zullen worden gevolgd door een paneldiscussie met experts uit de Nederlandse juridische dienstverlening.

Richard Susskind

Jan Loorbach

Rob van Otterlo

Het seminar vindt plaats op 7 december 2010, in het koetshuis van de Nyenrode Business Universiteit. Het aantal plaatsen is beperkt, reserveer nu.

www.advocatuur2020.nl

nobel =

Sdu UITGEVERS

Recht.nl
hét internetportaal voor juristen

De **juiste mix** van de beste ingrediënten

Scherp, doordacht en uitgesproken ben je alleen als je altijd gebruik kunt maken van de juiste ingrediënten. De juiste informatie op het juiste moment, op de juiste wijze gepresenteerd. Onze producten en diensten voor het arbeidsrecht zijn volledig afgestemd op uw praktijk. Ze bieden

u gegarandeerd de juiste mix van de beste ingrediënten, iedere dag opnieuw. Of het nu gaat om officiële publicaties, wet- en regelgeving, jurisprudentie of commentaren. Zo versterken we de scherpte, het inzicht en de uitgesprokenheid van de professie. Met recht.

Kijk voor meer informatie op www.scherpinarbeidsrecht.nl: dé portal voor professionals in het arbeidsrecht.

Advocaat met stoute schoenen.

Wie trekt ze aan? Hier ligt een absolute uitdaging voor een ambitieuze, maatschappelijk betrokken advocaat of stagiair m/v. Stel je voor: vier vrouwelijke advocaten en twee mannelijke, elk met hun eigen praktijk, delen de kosten - de bibliotheek - de koffieautomaat en... een monumentaal pand in de oude Delftse binnenstad. Wat zij verder gemeen hebben is dat ze een gevarieerde algemene praktijk hebben en daarbij bijzonder thuis zijn in de meer sociale specialismen, zoals personen- en familierecht, arbeidsrecht, strafrecht en sociaal zekerheidsrecht. De zes advocaten van deze goed georganiseerde samenwerking zoeken een zelfstandige kantoorgenoot. Het liefst met werkervaring binnen de advocatuur. Wie de schoen past wendt zich tot mr L.P. Lagerweij, Postbus 3108, 2601 DC Delft, 015 2152929.

VUURENS & LAGERWEIJ
ADVOCATEN EN MEDIATORS

Schmidt & Rutten advocaten

Schmidt & Rutten advocaten is een kantoor in het centrum van Amsterdam dat zich richt op de behandeling van nationale- en internationale strafzaken.

Ter verdere uitbreiding van onze praktijk zijn wij op zoek naar een:

Gevorderde stagiaire / medewerker
met aantoonbare belangstelling voor en ervaring in het strafrecht.

Sollicitaties met curriculum vitae kunt u richten aan:

mr. R.B. Schmidt
Amstel 84
1017 AC Amsterdam
www.sr-advocaten.nl

Siekman & Stassen
Advocaten en Belastingadviseurs N.V.

SAMENWERKING GEZOCHT

Locatie

Siekman & Stassen Advocaten en Belastingadviseurs N.V., gevestigd in een mooi authentiek monumentaal kantoorpand het 'Kantongerecht' te Hoofddorp.

Gezocht

één of meer ambitieuze advocaten voor toetreding tot de maatschap.
Evt. onder inbreng van de eigen praktijk, dan wel samenwerking in de vorm van een kostenmaatschap.

Ons kantoor

Siekman & Stassen Advocaten en Belastingadviseurs N.V. is gespecialiseerd in fiscaal procesrecht, fiscaal boete- en (commune)strafrecht en het invorderingsrecht. Daarnaast voorzien wij desgevraagd onze cliënten van belastingadvies of civielrechtelijke bijstand. Onze advocaten en belastingadviseurs komen op voor de (fiscale) belangen van onze cliënten en staan cliënten bij in geschillen met de Belastingdienst, FIOD, Openbaar Ministerie en andere overheidsinstanties. Binnen Siekman & Stassen Advocaten en Belastingadviseurs NV zijn momenteel 5 advocaten, 1 advocaat-stagiaire, 1 fiscaal- en financieel adviseur en 6 secretariaal medewerkers werkzaam.

Contactgegevens

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer drs. J.C.A.G. Stassen via +31(0)23 - 554 16 83 of +31(0)6 - 24 90 43 85 of per e-mail: stassen@siekmanstassen.nl.

Uw reactie kunt u richten aan:

Siekman & Stassen Advocaten en Belastingadviseurs N.V.
t.a.v. de heer drs. J.C.A.G. Stassen
Postbus 670
2130 AR HOOFDDORP

www.siekmanstassen.nl

Personeelsadvertenties

Advocatenblad

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio	Pagina
Plieger & Saija advocaten	Twee ADVOCATEN	Anrhem	oost	554
Schellart advocaten	Een advocaat-stagiaire	Utrecht	midden	554
Hilkens advocaten	Juridisch medewerker	Echt	zuid	552
Hilkens advocaten	Gevorderd stagiaire	Echt	zuid	552
Hilkens advocaten	Advocaat	Echt	zuid	552
Thuis & Partners advocaten	Een (gevorderde) advocaat-stagiaire voor onze sectie ondernemingsrecht	Heerlen	zuid	554
Thuis & Partners advocaten	Een (gevorderde) advocaat-stagiaire voor onze sectie arbeidsrecht	Heerlen	zuid	554
Advocatenkantoor Helgers	Zelfstandig advocaat	Maastricht	zuid	553
Böhler advocaten	Directeur Böhler advocaten	Amsterdam	west	552
Kuijper & Lonterman advocaten	Ervaren strafrechtadvocaat	Amsterdam	west	553
Schmidt & Rutten advocaten	Gevorderde stagiaire / medewerker	Amsterdam	west	557
Vuurens & Lagerweij Advocaten	Een ambitieuze, maatschappelijk betrokken advocaat of stagiair m/v	Delft	west	557
Muller & Van den Heuvel advocaten	Een advocaat (m/v)	Gouda	west	553
Parmentier & oass advocaten	Een (gevorderde) advocaat-stagiaire of advocaat-medewerker voor de algemene praktijk	Haarlem	west	554
Verkerke & Vos advocaten	Collega's gezocht	Haarlem	west	552
Siekman & Stassen advocaten en belastingadviseurs N.V.	Één of meer ambitieuze advocaten voor toetreding tot de maatschap	Hoofddorp	west	557
De Bok Roijers Gasseling Advocaten	STAGIAIRES	Rotterdam	west	553
De Bok Roijers Gasseling Advocaten	MEDEWERKER	Rotterdam	west	553
Weski Heinrici advocaten	Gevorderde advocaat-stagiaire of beginnend advocaat-medewerker	Rotterdam	west	545

www.JuristopMaat.nl

Kantoor	Vacature	Plaats	Regio
Haarlem	Afdelingshoofd Juridische Zaken	Haarlem	noord
Leeuwarden	teamleider Serviceteam P&O	Leeuwarden	noord
Abma Schreurs Advocaten Notarissen	Twee ervaren Kandidaat-notarissen	Purmerend	noord
Notariskantoor Feitsma & Angenent	kandidaat-notaris	Volendam	noord
Arnhem - Maatschappelijke ontwikkeling	Juridisch Adviseur	Arnhem	oost
Plieger & Saija Advocaten	Twee ADVOCATEN	Arnhem	oost
Lingewaerd Notarissen	Ervaren kandidaat-notaris	Bemmel	oost
HetMediationhuis.nl	Lady of the House	Diepenheim	oost
Kappert & De Zwart Notarissen	KANDIDAAT-NOTARIS	Raalte	oost
Yacht	Jurist bestuursrecht (In vaste dienst bij Yacht Zwolle)	Zwolle	oost
Segment Groep	Senior Beleidsmedewerker Ruimtelijke Ordening / Projectleider (vacatures in heel Nederland)	Leusden	midden
Schellart Advocaten	Schellart Advocaten zoekt: een advocaat-stagiaire (m/v)	Utrecht	midden
E&L Notarissen	Kandidaat-Notaris	Etten-Leur	zuid
Wolfs Knops Notarissen	Ervaren kandidaat-notaris	Heerlen	zuid
Tripels Advocaten	Beginnend of gevorderd advocaat-stagiare (m/v)	Maastricht	zuid
Lansingerland	Jurist Handhaving	Berkel en Rodenrijs	west
Advocatenkantoor Vuurens & Lagerweij	Advocaat met stoute schoenen	Delft	west
Katwijk	Jurist handhaving omgevingsrecht	Katwijk ZH	west
Westland	Adviseur & secretaris bezwaarschriftencommissie (36 uur)	Naaldwijk	west
Leeuwendaal	Junior Jurist Ambtenarenrecht	Rijswijk	west
VANDIJK advocaten	2 advocaten (advokaci)	Rotterdam	west
Notariskantoor mr R.M. Dom	Kandidaat-notaris	Voorburg	west
Nouta Westland Gerechtsdeurwaarders	Kandidaat gerechtsdeurwaarder met passie, peper en power	Wateringen	west
Woudrichem	Administratief juridisch medewerker Bouw- en woningtoezicht m/v	Woudrichem	west

Roos van Kempnaer

advocaat en doorzetter

Roos blijft loyaal.

Inspelen op mijn specifieke situatie.
Dat is voor Movir heel normaal.

Arbeidsongeschiktheidsspecialist **Movir** verlaagt per 1 januari voor de meeste beroepen haar tarieven. Soms tot wel 25%. Zowel voor nieuwe als bestaande relaties. Bovendien verkleint Movir de kans dat u arbeidsongeschikt raakt of blijft. Wij bieden namelijk effectieve preventie en re-integratie, afgestemd op úw situatie. Kies net als veel van uw collega's voor de beste inkomensverzekeraar van Nederland.

Kijk voor meer informatie op www.movir.nl of vraag ernaar bij uw adviseur.

movir
een vrij beroep een zeker bestaan

ict concept

ALTIJD WAKKER

Kantoorautomatisering Internetdiensten Telefonie

Een grenzeloos netwerk. Snel, veilig, áltijd wakker. Als vanzelfsprekend. Succes staat of valt met een goede kantoorautomatisering. Zónder, valt de communicatie stil. ICT Concept spreekt uw taal waar het gaat om het realiseren van gestroomlijnde geautomatiseerde processen. Op basis van onze ervaring – ruim 15 jaar – in de juridische sector, zijn we een volwaardige gesprekspartner voor ieder Advocatenkantoor.

Hoofdvestiging: Basicweg 19a, 3821 BR Amersfoort | T (033) 433 01 88 | www.ict-concept.nl

FORTUNA®

Nu
beschikbaar!

Release 9.08

Nieuw in deze versie:

- 1 digitaal factureren
- 2 digitaal verwerken verrichtingen
- 3 koppeling met telefooncentrale

Vraag
een
demo
aan

Breng uw zaken op orde met FORTUNA®

FORTUNA® ondersteunt advocatenkantoren met compleet geïntegreerde software

Kijk op
www.trivium.nl

Trivium Software bv, architect van innovatieve oplossingen voor de juridische praktijk

Focus op uw kerntaken

De juridische sector
ontdekt de voordelen
van IT-outsourcing
bij SSHNED

Zorgeloos werken

SSHNED
Stille kracht in Secure Server Hosting

Secure Server Hosting
Houtse pad 4
4911 AS Den Hout

www.sshned.nl
T 088 0028450
F 088 0028451